

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU

Met dit ontwerp van decreet wordt de omzetting van de Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU en de gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen beoogd.

Er wordt een decretaal kader gecreëerd voor flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit. Daartoe worden een aantal nieuwe marktrollen gecreëerd zoals de dienstverlener van flexibiliteit, de deelnemer aan flexibiliteit en de aanvrager van flexibiliteit, met eigen rechten en plichten. Het kader omvat daarnaast ook het invoeren van lokale flexibiliteitsmarkten voor van het beheer van lokale congestie en regels omtrent de aankoop van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten door de netbeheerder. Ook worden er nieuwe taken opgelegd aan de databeheerder in functie van deze nieuwe lokale markten.

Het betreft daarnaast de omzetting van de concepten "actieve afnemer" en "energiegemeenschappen van burgers" uit Richtlijn (EU) 2019/944 en de concepten "zelfverbruiker van hernieuwbare energie", "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van energie" en "hernieuwbare energiegemeenschap" uit de Richtlijn (EU) 2018/2001. In het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de volgende nieuwe concepten ingevoegd: de actieve afnemer, de energiegemeenschap van burgers, de hernieuwbare energiegemeenschap, energiedelen, peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie, en peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer.

Er worden tot slot bepalingen opgenomen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot de vrije keuze van leverancier, contractuele basisrechten, het recht om over te stappen op een andere leverancier, aggregator of dienstverlener van flexibiliteit en vergelijkingsinstrumenten. Het bezit van andere netten dan energienetten door de distributienetbeheerders en het uitvoeren van andere activiteiten door distributienetbeheerders wordt mogelijk gemaakt en beter gereguleerd. Ook artikelen uit het Energiedecreet met betrekking tot de doelstellingen, taken, bevoegdheid en samenstelling van de VREG wordt gewijzigd.

Met dit ontwerp van decreet wordt tevens een regelgevende lacune in het Energiedecreet gerepareerd die ontstaan is ten gevolge van het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 5/2021 van 14 januari 2021.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

A.1. Omzetting van Richtlijn (EU) 2019/944 en Richtlijn (EU) 2018/2001

Dit ontwerp van decreet vormt de omzetting van Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (hierna aangehaald als "Vierde Elektriciteitsrichtlijn"), in het bijzonder van (onderdelen van) artikel 2, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 31, 32, 33, 36, 38, 40, 51, 54, 57, 58, 59 en 70. Daarnaast vormt het de omzetting van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (hierna aangehaald als "Richtlijn Hernieuwbare Energie"), in het bijzonder van artikel 2 (gedeeltelijk), artikel 21 en 22.

Beide richtlijnen maken deel uit van "het Clean Energy for all European package" dat op 30 november 2016 door de Europese Commissie werd gepubliceerd. De nieuwe voorstellen kaderen binnen de energie- en klimaatdoelstellingen van de Europese Unie voor 2020 en 2030. Tegen 2030 moet de uitstoot van broeikasgassen met ten minste 40% dalen in vergelijking met 1990, en moet ook ten minste 32% van het totale energieverbruik uit hernieuwbare energie bestaan.

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn werd gepubliceerd op 14 juni 2019. De betrokken artikelen moeten door de lidstaten uiterlijk op 31 december 2020 worden omgezet in de eigen regelgeving.

De Richtlijn Hernieuwbare Energie werd gepubliceerd op 21 december 2018. De lidstaten moeten deze richtlijn uiterlijk op 30 juni 2021 hebben omgezet.

Met de omzetting van deze twee richtlijnen naar Vlaamse regelgeving wordt er een regelgevend kader voor enerzijds actieve afnemers en energiegemeenschappen en anderzijds voor flexibiliteit gecreëerd. Daarnaast worden er ook verschillende bepalingen omtrent netbeheer, taken van de VREG en marktwerking omgezet.

De transitie naar een duurzame energiemix betekent niet alleen een decentralisering van het energiesysteem. Het biedt tegelijk kansen aan eindafnemers om een actievere rol in de energiemarkt te spelen. De laatste jaren ontwikkelden zich al tal van maatschappelijke innovaties zoals bijvoorbeeld energiecoöperaties en groepsaankopen die consumenten aanzetten tot een bewustere marktdeelname en energietransitie.

Zowel in binnen- als buitenland lopen proefprojecten die nieuwe energieconcepten uittesten. Deze initiatieven gaan uit van zowel publieke instanties, coöperaties, burgers en ondernemingen. Tal van partijen experimenteren met energiediensten in een participatieve en interactieve samenwerking. "Buurzame Stroom" bijvoorbeeld, van de coöperatieve vennootschap EnerGent, wil van Dampoort en Sint-Amandsberg groene intelligente energiewijken maken. Andere initiatiefnemers zijn Ducoop in Gent, Eeklo's "Gemeente voor de toekomst", EcooB in Leuven, Pajopower in het Pajottenland, Vlaskracht in Zuid-West-Vlaanderen,

enzovoort. Ook de Vlaamse energiecluster Flux50 heeft een aantal relevante lopende of gefinaliseerde projecten en studies zoals "Microgrid Services for Local Energy Communities" te Mechelen, "Ecowijk La Gantoise" te Gent of Druifkracht in de druivenstreek ten zuidoosten van Brussel. Een ander voorbeeld is het ICON project ROLECS "Roll-Out Local Energy Communities" waaraan 25 bedrijven en 5 kennisinstellingen deelnemen. Deze projecten verschaffen nuttige inzichten voor de ontwikkeling van energiegemeenschappen in Vlaanderen.

Europa wil hier verder op inzetten en introduceert een aantal nieuwe concepten, met elk hun eigen rechten en plichten, die afnemers - de kans geven een actievere en collectieve rol op te nemen in de energiemarkt. Het gaat in totaal over zes concepten: Actieve Afnemers, Actieve Afnemers die gezamenlijk optreden, Zelfverbruikers van Hernieuwbare Energie, Gezamenlijk Optredende Zelfverbruikers van Hernieuwbare Energie, Energiegemeenschappen van Burgers en Hernieuwbare Energiegemeenschappen. Het versterken van de betrokkenheid van burgers, lokale overheden, niet-commerciële instellingen en ondernemingen is immers een belangrijke factor om het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie en de verdere uitbouw van hernieuwbare energieprojecten te versnellen en te verhogen.

Daarnaast wordt in de Richtlijn Hernieuwbare Energie opgelegd om een faciliterend kader op te zetten ter bevordering van de ontwikkeling van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en hernieuwbare energiegemeenschappen. Daartoe dienen bijvoorbeeld de juridische en administratieve belemmeringen weggewerkt te worden.

Verder bevat de Vierde elektriciteitsrichtlijn verschillende artikels over stimulansen voor het gebruik van flexibiliteitsdiensten en aankopen van ondersteunende diensten door de netbeheerder, om het gebruik van vraagrespons en flexibiliteit aan te moedigen en rechten en plichten definiëren bij de deelname aan flexibiliteits- aggregatiediensten. De omzetting van deze artikels zullen de basis vormen voor het Vlaams regelgevend kader voor flexibiliteit. De implementatie hiervan moeten leiden tot een flexibeler energiesysteem dat meer hernieuwbare energie kan integreren en eindgebruikers toelaten om actief deel te nemen aan de verschillende energiemarkten.

Het is aan de lidstaten om deze concepten en artikels te vertalen naar een eigen regelgevend kader. Concreet zal dit aanpassingen vragen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009, het Energiebesluit van 19 november 2010 en de Technische Reglementen.

Ook in de Vlaamse beleidsteksten worden deze nieuwe concepten geïntroduceerd. Zo bepaalt het Vlaams regeerakkoord: *"We evolueren naar een flexibel en decentraal energiesysteem waar de gebruiker centraal staat. We zetten het clean energy pakket zo snel als mogelijk om naar Vlaamse energieregeling. We ondersteunen en faciliteren de actieve rol die burgers, lokale overheden en ondernemingen kunnen spelen in de transitie en maken het mogelijk dat zij de voordelen van de transitie kunnen valoriseren. Daarvoor werken we aan een regelgevend kader voor de uitbouw van lokale energiegemeenschappen. Het hele energielandschap wordt flexibeler en dynamischer maar tegelijkertijd dient de solidariteit tussen alle netgebruikers behouden te blijven via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaatbeleid en het net dat iedereen bevoorradingszekerheid biedt en de uitbouw van hernieuwbare energie toelaat."*

Deze omzetting kadert ook binnen de strategische doelstelling (SD) 5 zoals omschreven in de beleidsnota Energie 2019-2024: *"SD: Slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie"*. De beleidsnota energie vermeldt daarbij onder operationele doelstelling 5.1.: *"Vlaams beleidskader flexibiliteit op het distributienet uitwerken"*, onder operationele

doelstelling 5.2.: "Uitwerken van een regelgevend en faciliterend kader voor lokale gemeenschappen" en onder operationele doelstelling 5.7.: "We zetten in op een performant en efficiënter netbeheer". Daarin werd over flexibiliteit de volgende bepaling opgenomen: "De uitrol van digitale meters en de nieuwe Europese regelgeving rond de elektriciteitsmarkt bieden een opportuniteit om een Vlaams kader te scheppen rond flexibiliteit en de ontwikkeling van nieuwe energiediensten op het niveau van het distributienet te faciliteren. We zorgen voor een algemeen regelgevend kader voor flexibiliteit conform de recent aangenomen EU-regelgeving (o.a. EMD richtlijn) dat duidelijkheid, transparantie en zekerheid biedt voor marktspelers. Dit moet voor de betrokken spelers duidelijkheid en een goede en efficiënte marktwerking garanderen. Gebruikers op laag- en middenspanning moeten meer mogelijkheden krijgen om hun flexibiliteit marktgebaseerd te valoriseren waarbij o.a. gebruikers kunnen reageren op externe (prijs)signalen bv. door de introductie van dynamische prijzen en contracten. Over "energiegemeenschappen" werd de volgende bepaling opgenomen: "We voorzien voor eind 2020, in uitvoering van Elektriciteitsrichtlijn, een beleidskader dat de ontwikkeling van lokale energiegemeenschappen faciliteert en administratieve lasten en juridische belemmeringen wegwerkt. We zetten in op informeren, sensibiliseren en ontzorgen van initiatief- en deelnemers. Eventueel worden ook extra ondersteunende instrumenten voorzien. Tegelijk waak ik erover dat de solidariteit tussen alle netgebruikers behouden blijft via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaat- en energiebeleid en de energie-infrastructuur die iedereen bevoorradingszekerheid biedt." Als laatste wordt er in OD 5.7 gesteld dat "Met het oog op transparantie, financiële stabiliteit en het vermijden van kruissubsidiëring realiseren we bij netbeheerders en Fluvius een analytische boekhouding met scheiding tussen de verschillende (energie) gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten. Volgens het nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt moeten energiediensten, zoals bijvoorbeeld opslag, marktgebaseerd en concurrerend zijn. Daarom laten we niet toe dat netbeheerders energieopslagfaciliteiten bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren. De taken van netbeheerders en Fluvius zullen in het kader van een kerntakendebat worden herbekeken. Dit vooral om te zorgen dat de netbeheerders en Fluvius zich maximaal concentreren op hun kerntaak: een goed werkend distributienet dat de uitdagingen van morgen aan kan."

Tot slot geeft het ontwerp van decreet uitvoering aan het luik marktintegratie onder de dimensie interne energiemarkt van het Vlaamse energie- en klimaatplan 2021-2030. Het onderdeel 'Een flexibel energiesysteem vormgeven' vermeldt het invoeren van een Vlaams regelgevend kader voor flexibiliteit op het laag- en middenspanningsdistributienet en het invoeren van een kader voor ondersteunende diensten en flexibiliteit voor de distributienetbeheerder. Verder vermeldt het onderdeel 'Burgers, lokale overheden en bedrijven mee in de energietransitie' het invoeren van Invoeren van een regelgevend kader voor actieve afnemers en lokale energiegemeenschappen en het Identificeren van drempels en uitbouwen van een faciliterend kader voor lokale energiegemeenschappen

Aldus wordt met dit ontwerp van decreet het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd met het oog op de omzetting van deze nieuwe concepten onder artikel 2, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 31, 32, 33, 36, 38, 40, 51, 54, 57, 58, 59 en 70 uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 2, 21 en 22 uit de Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen en op de uitvoering van de betrokken bepalingen in het regeerakkoord, de beleidsnota en het Vlaams Energie- en Klimaatplan.

Een omzettingstabel gaat als bijlage bij deze memorie van toelichting.

A.2. Reparatie naar aanleiding van arrest nr. 5/2021 van het Grondwettelijk Hof van 14 januari 2021

Bij arrest nr. 5/2021 van 14 januari 2021 heeft het Grondwettelijk Hof de volgende bepalingen van het **Decreet van 26 april 2019 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet** (BS 5 juni 2019) vernietigd:

- (i) De bepalingen over de tijdelijke handhaving van het compensatiemechanisme voor de factuurcomponent "distributietarieven" en voor de andere factuurcomponenten: de artikelen 31, en 42 van het decreet van 26 april 2019;
- (ii) De bepalingen die toelaten een netgebruiker die de plaatsing van een digitale meter verhindert, zonder advies van de lokale adviescommissie af te sluiten: artikel 35, 3° en 4° van het decreet van 26 april 2019;
- (iii) De bepaling dat als een netgebruiker zelf om een digitale meter vraagt, hij instaat voor de kosten daarvan: artikel 17 van het decreet van 26 april 2019, in zoverre dat het een artikel 4.1.22/2, tweede lid in het Energiedecreet van 8 mei 2009 invoegt.

De bepaling die de universele uitrol van digitale meters voorschrijft, wordt echter niet vernietigd. Hierbij wordt het voorbehoud geformuleerd dat die bepaling zo geïnterpreteerd wordt "*dat de verplichte installatie van digitale meters voor elke netgebruiker in de mogelijkheid moet voorzien om te kiezen voor een communicatie via bekabeling in plaats van een draadloze communicatie*".

Ook het feit dat de netgebruiker instaat voor de kosten van de productiemeter, die stroomafwaarts van de hoofdmeter opgesteld is, en de plaatsing en de indienststelling ervan, wordt niet vernietigd. De vervanging van de productiemeter, die stroomafwaarts van de hoofdmeter opgesteld is, en de koppeling ervan aan de digitale meter, staan volgens het Grondwettelijk Hof immers niet in rechtstreeks verband met het distributienetbeheer. Uit artikel 4.1.6, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan volgens het Grondwettelijk Hof immers niet worden afgeleid dat de "submeters" ook deel uitmaken van het beheer van het distributienet. Doordat artikel 4.1.22/2, derde lid, tweede zin, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepaalt dat de netgebruiker zal instaan voor de kosten van de productiemeter, alsook van de plaatsing en indienststelling ervan, doet de decreetgever volgens het Grondwettelijk Hof geen afbreuk aan de onafhankelijkheid van de regulator. Het is volgens het Grondwettelijk Hof evenmin discriminerend de netgebruiker die om de vervanging van de productiemeter vraagt, te laten instaan voor de kosten daarvan.

Uit een lezing van het arrest dringen zich dan ook de volgende conclusies op:

- (i) Het mechanisme van de "virtuele terugdraaiende teller" is strijdig met de bevoegdheidsverdelende regels. Het Grondwettelijk Hof stelt immers duidelijk dat deze regeling het de federale overheid onmogelijk maakt om de belastingen aangaande de federale bijdrage en de btw correct aan te rekenen en te innen, en dat daardoor de bevoegdheidsverdeling tussen de federale staat en het Gewest wordt geschonden. De uitoefening van de eigen materiële bevoegdheden door het Gewest mag volgens het Grondwettelijk Hof niet tot gevolg hebben dat de belastbare materie van een federale heffing wordt aangepast waardoor men de mogelijkheid van de federale Staat om haar belastingbevoegdheden uit te oefenen beperkt.
- (ii) Het Grondwettelijk Hof meent ook dat omwille van de tariefcascade het compensatiemechanisme (door de afnemer toe te staan enkel voor zijn nettoverbruik te betalen) een gedeeltelijke vrijstelling van de transmissietarieven verleent. Men betaalt die dan immers niet op het verschil tussen het brutoverbruik en het nettoverbruik, terwijl elk

verbruik volgens het Grondwettelijk Hof het gebruik van het transmissienet impliceert, zelfs indien niet elk onderdeel van dat verbruik op het transmissienet heeft gecirculeerd. De bestreden bepaling schendt volgens het Grondwettelijk Hof derhalve artikel 6, §1, VII, tweede lid, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

- (iii) Iedere netgebruiker moet voor een bekabelde digitale meter kunnen kiezen;
- (iv) Wie de plaatsing van een digitale meter verhindert, kan niet zonder advies van de lokale adviescommissie afgesloten worden.

De vernietigde bepalingen worden door het Grondwettelijk Hof echter gehandhaafd voor "bedragen gefactureerd vóór de bekendmaking van het arrest in het Belgisch Staatsblad".

Ten gevolge van het arrest is er echter een regelgevende lacune in het Energiedecreet gecreëerd die dringend moet worden gerepareerd.

B. Inhoud

Met het ontwerp van decreet wordt, enerzijds, beoogd een decretaal kader te creëren voor flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet (met Fluvius als netbeheerder) en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit (met Elia als netbeheerder), ter omzetting van (onderdelen van) artikel 13, 17, 31 en 32 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Anderzijds wordt met het ontwerp van decreet beoogd een decretaal kader te creëren voor actieve afnemers en energiegemeenschappen, ter omzetting van artikel 15 en 16 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 21 en 22 van Richtlijn Hernieuwbare Energie. Daarnaast worden er ook verschillende bepalingen omtrent netbeheer, taken van de VREG en marktwerking omgezet

1. Regelgevend kader voor flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit

Vooreerst wordt met de invoering van dit decreet een Vlaamse decretaal kader voor flexibiliteit ingevoerd op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Dit kader omvat o.a. het invoeren van lokale flexibiliteitsmarkten, de aankoop van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten door de netbeheerder, het invoeren van nieuwe marktrollen met eigen rechten en plichten en nieuwe taken voor de databeheerder in functie van deze nieuwe lokale markten.

Deze invoering kadert binnen de bindende doelstelling, die de Europese Unie zichzelf heeft opgelegd, om tegen 2030 minstens 32% van zijn energieverbruik te dekken via hernieuwbare energiebronnen. Een belangrijk aandeel van deze hernieuwbare energie zal afkomstig zijn van variabele hernieuwbare elektriciteitsproductie (o.a. via zonne- en windenergie). Ook Vlaanderen zal een bijdrage leveren aan deze Europese doelstellingen waarbij de hernieuwbare elektriciteitsproductie verder uitgebouwd wordt. Er wordt verwacht dat dit op termijn zal leiden tot momenten met een laag aanbod van elektriciteit maar ook grotere aanbodspieken van elektriciteit. Daarnaast is er de verwachting dat verschillende sectoren zoals mobiliteit en gebouwenverwarming verder geëlektrificeerd zullen worden o.a. via de uitrol van elektrische voertuigen en warmtepompen om zo de klimaatimpact van deze sectoren te verlagen. Deze elektrificatie zal op termijn leiden tot grotere vraagpieken bij het elektriciteitsverbruik.

Omdat de meeste van deze hernieuwbare elektriciteitsbronnen en nieuwe elektrische verbruikers zullen aangesloten worden op het elektriciteitsdistributienet, zal dit ook een grote impact hebben op de ontwikkeling van de lokale elektriciteitsdistributienetten en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Om deze ontwikkelingen te kunnen opvangen en deze nieuwe aanbieders en verbruikers van elektriciteit beter te integreren in het net, zal het elektriciteitssysteem enerzijds meer nood hebben aan netinvesteringen en anderzijds meer nood hebben aan flexibiliteit. Door enkel in te zetten op netinvesteringen riskeren de kosten ervan te hoog op te lopen. Daarnaast dreigt een deel van het hernieuwbare energiepotentieel verloren te gaan doordat nieuwe bronnen niet aangesloten zouden kunnen worden en bestaande bronnen in sommige gevallen zouden worden afgeschakeld.

Naast de nood aan nieuwe investeringen is het invoeren van een kader voor flexibiliteit dus een belangrijke randvoorwaarde voor een verdere kosten-efficiënte uitrol van hernieuwbare elektriciteitsbronnen en de verdere elektrificatie van o.a. de mobiliteit en verwarming.

Het begrip 'flexibiliteit' gaat over het aanpassen van productie, injectie, verbruik of afname t.o.v. de normale bestaande toestand en op basis van een extern signaal, bv. een stuur- of prijssignaal. Netgebruikers zullen op basis van deze signalen hun verbruik, afname, injectie of productie aanpassen en stellen zich dus flexibel op. Ze kunnen voor het aanbieden en leveren van flexibiliteit een vergoeding ontvangen van een derde partij die deze flexibiliteit nodig heeft. In het Vlaamse kader wordt de partij die flexibiliteit aanbiedt een 'deelnemer aan flexibiliteit' genoemd en de partij die flexibiliteit aanvraagt en nodig heeft wordt de 'aanvrager van flexibiliteit' genoemd.

In de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt vooral gefocust op 'vraagrespon' waarbij enkel het verbruik of afname wordt gewijzigd op basis van stuur- of prijssignalen. In het Vlaamse kader wordt dit uitgebreid naar flexibiliteit in zijn geheel waar ook productie, injectie en elektriciteitsopslag onder vallen en zo meer mogelijkheden biedt voor het energiesysteem. Vraagrespon is aldus te beschouwen als een vorm van flexibiliteit.

Een deelnemer aan flexibiliteit kan bv. een netgebruiker zijn die via zijn batterijsysteem flexibiliteit kan aanbieden. Op basis van een extern stuursignaal kan de batterij elektriciteit afnemen van het net of kan deze injecteren op het net. Deze flexibiliteit kan bv. aangevraagd worden door een distributienetbeheerder die deze nodig heeft voor de uitbating van zijn net bv. om een lokaal spanningsprobleem of lokale congestie binnen zijn eigen dekkingsgebied op te lossen.

De uitwisseling van flexibiliteit tussen de deelnemer en de aanvrager gebeurt in de meeste gevallen niet rechtstreeks. Er wordt meestal beroep gedaan op een 'dienstverlener van flexibiliteit' die als tussenpartij optreedt tussen een of meerdere deelnemers aan flexibiliteit en de aanvrager van flexibiliteit. De dienstverlener zal de flexibiliteit die wordt aangeboden door één of meerdere deelnemers aggregeren (verzamelen) en deze als flexibiliteitsdienst aanbieden aan de aanvrager van flexibiliteit. Een netgebruiker, bv. een bedrijf met een WKK of een uitbater van laadpalen voor elektrische voertuigen, kan zelf ook dienstverlener van flexibiliteit worden en rechtstreeks flexibiliteitsdiensten aanbieden waarbij de netgebruiker geen beroep doet op een externe dienstverlener. Enkel als de deelname aan flexibiliteit verplicht is (en dit wordt technische flexibiliteit genoemd) kan de deelnemer aan flexibiliteit rechtstreeks flexibiliteit aanbieden aan een aanvrager. Daarnaast is er ook de rol van de aggregator die verschillende energiebronnen kan aggregeren maar in dit geval gaat het niet over flexibiliteit.

Een netbeheerder kan zelf niet optreden als deelnemer, dienstverlener of aggregator maar enkel als aanvrager van flexibiliteit. Hij kan dus zelf geen eigen flexibiliteitsbronnen inzetten maar doet steeds beroep op externe dienstverleners van flexibiliteit of rechtstreeks via de deelnemers aan flexibiliteit in geval van technische flexibiliteit waarbij de deelname verplicht is.

Met dit wijzigingsdecreet worden de verschillende marktrollen en verschillende rechten en plichten verbonden aan deze marktrollen vastgelegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Flexibiliteit wordt momenteel reeds gebruikt door op het transmissienet door de transmissienetbeheerder Elia. De transmissienetbeheerder heeft hiervoor verschillende systeemdiensten ontwikkeld¹ o.a. om de vraag en het aanbod van elektriciteit in evenwicht te brengen². Hierbij gaat het over flexibiliteitsmarkten die onder de federale bevoegdheid vallen. De transmissienetbeheerder doet hiervoor beroep op de flexibiliteit die wordt aangeboden door verschillende netgebruikers, al dan niet via een externe dienstverlener van flexibiliteit. Meestal gaat dit over gebruikers die aangesloten zijn op het transmissienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit maar voor sommige diensten zal in de toekomst ook meer beroep gedaan kunnen worden op netgebruikers die aangesloten zijn op het elektriciteitsdistributienet.

Flexibiliteit kan ook gebruikt worden door eventwichtsverantwoordelijken om hun portefeuilles te optimaliseren

Met dit wijzigingsdecreet zullen er ook gewestelijke flexibiliteitsmarkten en markten voor de aankoop van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten worden ingevoerd die onder Vlaamse bevoegdheid vallen. Het gaat over de invoering van enerzijds een kader voor het gebruik van flexibiliteitsdiensten door de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor het beheer van lokale congestie binnen zijn eigen dekkingsgebied en anderzijds de invoering van een kader voor de aankoop van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten door de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Dit zal het voor deze netbeheerders mogelijk maken om aan actief netmanagement te doen en zo kunnen zij hun net efficiënter te beheren. Deze netbeheerders zullen gestimuleerd worden om enerzijds flexibiliteitsdiensten aan te kopen in functie van het beheer van lokale congestie op hun net en anderzijds niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten aan te kopen o.a. voor lokaal spanningsbeheer. Bij voorbaat zullen flexibiliteit en ondersteunende diensten door de netbeheerder aangekocht worden via lokale markten. Bij uitzondering zoals bij 'marktfalen', zoals te weinig aanbod van flexibiliteit of flexibiliteit die te duur is, is het mogelijk om hier van af te wijken en kan deelname aan flexibiliteit verplicht worden. In dit geval is er sprake van 'technische flexibiliteit', waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit. Er worden strikte regels opgelegd voor de toepassing ervan.

De introductie van deze lokale markten is samen met de reeds gestarte uitrol van de digitale meter een belangrijke bouwsteen voor de ontwikkeling van een 'slim net' en de digitalisering van het energiesysteem. De netbeheerder kunnen deze diensten inzetten naast netinvestering of als (tijdelijk) alternatief voor een netinvestering.

De netbeheerders zullen via een transparant investeringsplan moeten aangeven hoe zij op korte en lange termijn zullen omgaan met de nieuwe ontwikkelingen

¹ <https://www.elia.be/nl/elektriciteitsmarkt-en-systeem/systeemdiensten>

² <https://www.elia.be/nl/elektriciteitsmarkt-en-systeem/systeemdiensten/het-evenwicht-behouden/fcr>

zoals de integratie van nieuwe hernieuwbare energiebronnen en nieuwe verbruikers zoals elektrische voertuigen. Zij zullen in dit plan o.a. moeten aangeven welke investeringen of aankoop van flexibiliteit of ondersteunende diensten zij hiervoor zullen gebruiken en hoe zij de afweging tussen beide zullen maken.

Verder wordt er voorzien dat de gewestelijke databeheerder ook taken zal kunnen opnemen omtrent het databeheer in functie van deze lokale flexibiliteitsmarkten en aankoop van ondersteunende diensten.

Netgebruikers aangesloten op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zullen een betere toegang tot de verschillende elektriciteitsmarkten krijgen en zullen meer mogelijkheden krijgen om hun eigen flexibiliteit te vermarkten. Deze netgebruikers zullen op termijn hun eigen flexibiliteit kunnen aanbieden, al dan niet via een externe diensteverlener van flexibiliteit, zowel op elektriciteitsmarkten die onder federale bevoegdheid vallen en waarbij de transmissienetbeheerder of een evenwichtsverantwoordelijke de aanvrager van flexibiliteit is, als op de gewestelijke markten die onder de Vlaamse bevoegdheid vallen en waarbij de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de aanvrager is.

Bij het gebruik van flexibiliteit, onafhankelijkheid van welke partij deze aanvraagt, zal de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit steeds de operationele veiligheid van het net moeten kunnen bewaken aangezien de activatie van flexibiliteit bij een netgebruiker aangesloten op zijn net hier een invloed op kan hebben. Momenteel gebeurt dit op een statische manier via een *Network flexibility study*³ waarbij er ex-ante wordt bestudeerd of een mogelijke activatie van flexibiliteit door een netgebruiker invloed kan hebben op de operationele veiligheid van het lokale net. De netbeheerders zullen in samenwerking met de transmissienetbeheerder en andere marktdeelnemers een meer dynamisch systeem moeten opzetten om de operationele veiligheid van het net in functie van het gebruik van flexibiliteit te bewaken.

Verder wordt er ook verwacht dat elektriciteitsopslagfaciliteiten een grote rol kunnen spelen in het aanbieden van flexibiliteit en leveren van flexibiliteitsdiensten. De uitrol ervan zal vooral toekomen aan de netgebruikers en de marktdeelnemers. Het is voor de netbeheerders niet toegelaten om deze te bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren. Er is een uitzondering voorzien onder strikte voorwaarden als het gaat om componenten die volledige geïntegreerd zijn in zijn net en het niet mogelijk is om hiervoor ondersteunende diensten aan te kopen. Daarnaast zal het voor hen ook niet mogelijk zijn om laadpunten voor elektrische voertuigen te bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren.

De bovenvermelde bepalingen over het gebruik van flexibiliteitsdiensten, het aankopen van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten, en het verbod op te bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren van elektriciteitsopslagfaciliteiten en laadpunten voor elektrische voertuigen voor de netbeheerders zijn ook van toepassing voor de beheerders van een gesloten distributienetten. Daarbij wordt er een ontheffing voorzien voor beheerders van gesloten distributienetten.

Met dit wijzigingsdecreet worden de bevoegdheden van de VREG verder uitgebreid o.a. om toezicht te houden op verschillende nieuwe taken van de netbeheerders en nieuwe activiteiten inzake databeheer, de rechten en de plichten van de nieuwe marktrollen en de nieuwe lokale elektriciteitsmarkten en uitwerking ervan.

³ http://www.synergrid.be/download.cfm?field=C8-01_NL_20161020_v5.docx

Daarnaast zal voor verschillende bepalingen uit het Energiedecreet van 8 mei 2009 een verdere uitwerking in de technische reglementen vereist zijn.

2. Regelgevend kader voor actieve afnemers en energiegemeenschappen

Naast het creëren van een decretaal kader voor flexibiliteit, beoogt het ontwerp van decreet een decretaal kader te creëren voor actieve afnemers en energiegemeenschappen.

Met de concepten actieve afnemer, al dan niet gezamenlijk optredend, en zelfverbruiker van hernieuwbare energie, geeft Europa de eindafnemer het recht om zelf energie te produceren, deze op te slaan, zelf te verbruiken en te verkopen of deel te nemen aan energiediensten zoals energie-efficiëntiediensten, flexibiliteit of aggregatie. Verschillende bewoners/gebruikers van eenzelfde gebouw of appartementsgebouw kunnen dit doen onder het concept van gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie. Bovendien kunnen zij de geproduceerde hernieuwbare energie ook onder elkaar verdelen.

In de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt het concept van de energiegemeenschap van burgers geïntroduceerd en in de Richtlijn Hernieuwbare Energie het concept van hernieuwbare energiegemeenschap. Met het concept van de energiegemeenschappen kunnen afnemers zich, eventueel samen met lokale overheden, verenigen in juridische entiteiten die één of meerdere activiteiten in de energiemarkt uitoefenen. Zij dienen steeds een ecologisch, sociaal of economisch doel na te streven voor de leden of de regio waar ze actief zijn. Het maken van winst mag niet het hoofddoel zijn van de energiegemeenschap. Het kan dus geenszins de bedoeling zijn om een energiegemeenschap op te richten om een louter economisch doel (winst) na te streven of om de bijdrage aan de systeemkosten te ontwijken. Daarnaast dient benadrukt te worden dat de concepten in de richtlijnen heel sterk de nadruk leggen op de participatie en het versterken van burgers en huishoudens in de energiemarkt. Hoewel dit niet in strikte zin afgedwongen wordt in de artikels van de richtlijnen, blijkt dit des te meer uit de overwegingen van beide richtlijnen. Het is duidelijk dat de burger hierin centraal staat. Een energiegemeenschap moet bovendien gebaseerd zijn op een open en vrijwillig lidmaatschap.

Als volwaardig beschouwde marktpartijen hebben de energiegemeenschappen recht op gelijke mededingingsvoorwaarden en hebben ze net zoals de traditionele partijen op niet-discriminerende wijze toegang tot de geldende procedures (vb. vergunningsprocedures) en instrumenten. De rechten en verplichtingen die van toepassing zijn op de andere marktpartijen moeten op dezelfde wijze worden toegepast op de energiegemeenschappen naargelang de rol die zij vervullen in de markt, bijvoorbeeld die van de eindafnemer, producent, leverancier of (optioneel) distributiesysteembeheerder.

Energiegemeenschappen dienen volgens de richtlijnen op passende, eerlijke en evenwichtige wijze bij te dragen aan de totale kosten van het systeem via de tarieven, heffingen en belastingen.

Energiegemeenschappen kunnen tot slot activiteiten uitoefenen op vlak van productie, distributie (optioneel), verbruik, levering, aggregatie, flexibiliteit, energiedelen, opslag, oplaaddiensten voor elektrische voertuigen, energie-efficiëntiediensten of andere energiediensten. Veel van die activiteiten zijn reeds in Vlaanderen gereguleerd, of worden binnenkort gereguleerd (vb. flexibiliteit).

De richtlijnen leggen uitdrukkelijk een aantal voorwaarden op voor deze energiegemeenschappen en omschrijven duidelijk welke rechten en plichten daarmee gepaard gaan. Zo zijn energiegemeenschappen een juridische entiteit

met specifiek opgelegde voorschriften rond deelnamestructuur, controle, activiteiten en doel.

De richtlijn Hernieuwbare Energie bepaalt vervolgens dat de lidstaten een faciliterend kader ter bevordering en vergemakkelijking van zelfverbruik van hernieuwbare energie en van de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen moeten voorzien. In dat kader moet er onder andere voor gezorgd worden dat ongerechtvaardigde regelgevende en administratieve belemmeringen voor hernieuwbare energie worden weggenomen en dat er steun voor regulering en capaciteitsopbouw wordt verstrekt aan overheidsinstanties voor het faciliteren en oprichten van hernieuwbare energiegemeenschappen. Inzake zelfverbruik van hernieuwbare energie moet de toegankelijkheid voor kwetsbare huishoudens en huurders vergemakkelijkt worden en moeten de financierings- en regelgevingsbelemmeringen aangepakt worden.

Met dit ontwerp van decreet wordt de noodzakelijke rechtsbasis gecreëerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009 voor de nieuwe concepten "actieve afnemer", "energiegemeenschap van burgers" en "hernieuwbare energiegemeenschap" met de bijhorende rechten en plichten. Om het regelgevend kader voor actieve afnemers en energiegemeenschappen te vervolledigen worden ook drie nieuwe activiteiten ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009, zijnde het "energiedelen", "peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie" en peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer".

Er wordt voor geopteerd om de Europese concepten "actieve afnemer" en "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" in het Energiedecreet van 8 mei 2009 onder te brengen in één samengevoegd concept "actieve afnemer", gezien de betekenis van beide concepten nauwelijks verschilt en om zodoende een veelvoud aan nieuwe concepten in de regelgeving te vermijden. Daartoe wordt het Europese concept "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" ook aangepast naar de transversale activiteiten "zelfverbruik van energie" en "energiedelen" die door meerdere actoren kunnen worden uitgeoefend. Om diezelfde reden wordt ook geen apart concept gecreëerd in de Vlaamse regelgeving voor het Europese concept "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie". De doelstelling van dit concept, namelijk om meerdere gebruikers/bewoners van eenzelfde (appartementen)gebouw dezelfde mogelijkheden te bieden qua productie en zelfverbruik als een gezin/gebruikers van een individuele woning/gebouw, wordt in het Energiedecreet van 8 mei 2009 gerealiseerd door de nieuw ingevoegde activiteit "energiedelen" ook mogelijk te maken voor actieve afnemers die zich in eenzelfde (appartementen)gebouw bevinden.

Naast de invoering van deze nieuwe rollen en activiteiten wordt er conform de richtlijnen bepaald wie hieraan kan deelnemen en wie het zeggenschap of de controle kan uitoefenen over de energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen. Verder wordt bepaald welke doelstellingen deze energiegemeenschappen moeten nastreven, welke activiteiten zij kunnen uitoefenen en welke plichten gekoppeld zijn aan deze concepten. Om van deze rechten te kunnen genieten wordt er voor de energiegemeenschappen een meldingsplicht opgelegd waarvan de Vlaamse Regering nog de nadere modaliteiten zal bepalen.

De introductie van deze nieuwe concepten en activiteiten zal in de technische reglementen nog de nodige verdere uitwerking vragen van de operationele regels voor de eventuele impact op het net, de regels over de aanpassing van de marktprocessen en de regels rond datastromen, de meetgegevens, gegevensuitwisselingen, de berekeningswijze van de energiehoeveelheden in de allocatie en reconciliatie voor onbalansen en de technische implementatie van het recht op energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve

afnemer aan één andere actieve afnemer. Daarom worden ook de nodige wijzigingen voorzien in art. 4.2.1, paragraaf 2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, waarmee de rechtsbasis worden gecreëerd om regels over marktprocessen, data-uitwisseling enz. op te nemen in de technische reglementen.

Dit ontwerp van decreet zal slechts de eerste stap zijn om de facilitatie van energiegemeenschappen mogelijk te maken. Verdere bepalingen zullen vastgelegd worden in het Energiebesluit van 19 november 2010 en de technische reglementen. Marktactoren zullen de nodige (technische) aanpassingen moeten doen. Er wordt bekeken op welke barrières (interne organisatie, economische, regelgevende, technologische, institutionele en beleidsmatige barrières) collectieve activiteiten botsen. Op basis hiervan kan in een nog uit te werken faciliterend kader bekeken worden welke steunmaatregelen nodig zijn en kunnen er aanbevelingen geformuleerd worden voor andere beleidsdomeinen en andere beleidsniveaus om dergelijke collectieve activiteiten mogelijk te maken. Na verloop van tijd zal deze regelgeving geëvalueerd en eventueel bijgesteld moeten worden waar nodig.

3. Andere wijzigingen

Verder worden er ook enkele andere artikelen uit deze richtlijn omgezet in de Vlaamse regelgeving. Het gaat ten eerste om artikel 4 dat een bepaling bevat omtrent de vrije keuze van leverancier. Een aanpassing van de bestaande regelgeving dringt zich op aangezien de Vierde Elektriciteitsrichtlijn het nu mogelijk maakt om verschillende contracten bij verschillende leveranciers af te sluiten. Ten tweede wordt er een wijziging doorgevoerd om tegemoet te komen aan hetgeen bepaald is in artikel 10.1 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn m.b.t. contractuele basisrechten. Ten derde wordt met de omzetting van artikel 11 het recht op het verzoeken van een dynamisch prijscontract ingevoerd bij leveranciers met meer dan 200.000 eindafnemers. Ten vierde noopt ook artikel 12.1 tot een wijziging in de bestaande regelgeving. Immers is de termijn om over te stappen op een andere leverancier, aggregator of dienstverlener van flexibiliteit vastgelegd op een termijn van ten hoogste drie weken vanaf de datum van het verzoek over te stappen. Dit proces mag vanaf 2026 ook niet meer dan 24 uur in beslag nemen. Ten vijfde heeft artikel 14 uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, dat betrekking heeft op vergelijkingsinstrumenten, geleid tot een decretale basis voor de V-test van de VREG, alsook een bijhorend kader voor de verwerking van persoonsgegevens. Ten zesde worden er ten gevolge van de omzetting van artikel 58 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn kleine wijzigingen aangebracht aan het bestaande artikel over de te bereiken doelstellingen bij de uitoefening van de taken en bevoegdheden van de VREG. Als laatste krijgen de distributienetbeheerders de mogelijkheid om, na een beslissing van de Vlaamse Regering, andere netten te bezitten en te exploiteren dan elektriciteits-, warmte- en gasdistributienetwerken. Daarnaast zal er een onderscheid worden gemaakt tussen noodzakelijke en niet-noodzakelijke activiteiten die de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen zullen uitvoeren.

4. Bespreking optionele bepalingen in het kader van de omzetting

Over een aantal zaken in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en de Richtlijn Hernieuwbare Energie hebben de lidstaten de keuze om ze al dan niet te laten gelden in de eigen regelgeving. Hierna wordt kort gemotiveerd waarom bepaalde van deze optionele zaken niet werden opgenomen in het omzettingsvoorstel.

Artikel 16, §2, b) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat lidstaten in het ondersteunend regelgevingskader mogen bepalen dat energiegemeenschappen van burgers het recht hebben distributienetten te bezitten, op te richten, te kopen

of te huren en deze op autonome wijze te beheren mits wordt voldaan aan de voorwaarden van lid 4 van dit artikel.

De vraag dient gesteld te worden of dit wenselijk is. Enkele – al dan niet terecht – argumenten die voorstanders van netuitbating bij de energiegemeenschap aanhalen zijn de volgende:

- Te weinig democratische controle op het huidige publieke netbeheer;
- Energieautonomie: geen buitenlandse investeringen;
- Verschillende werken m.b.t. publieke net worden nu reeds uitgevoerd door private spelers;
- Efficiënter gebruik van assets;
- Betere weerbaarheid tegen algemene black-out;
- Optimaliseren van elektriciteitsstromen in een gemeenschapsnet kan congestieproblemen voorkomen en dus de nood aan bijkomende netinvesteringen uitstellen.

In elk geval dienen zij dan conform de richtlijn alle rechten en plichten na te leven die voor distributienetbeheerders gelden. Dit lijkt echter moeilijk toe te passen door energiegemeenschappen. Het betreft bijvoorbeeld taken zoals het opstellen van technische vereisten, hoge eisen rond cybersecurity, samenwerking met andere operatoren, deelname Atrias, rapportering aan de regulator, uitrollen van digitale meters, sociale openbare dienstverlening voorzien,... Bovendien werd in de reacties op een openbare raadpleging van de VREG over een voorstel met betrekking tot de omzetting van de bepalingen in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en de Richtlijn Hernieuwbare Energie, inzake de actieve afnemers, het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de energiegemeenschappen, gewezen op enkele risico's van deze mogelijkheid zoals een hoger risico op cybersecurity, een versnippering van het DNB-landschap tegen de huidige trend in, een hoger risico dat de rechten van de netgebruiker geschaad worden, toenemende complexiteit voor de leveranciers en de VREG, problematiek van opt-out, risico van parallelle netten en dus inefficiënt netbeheer, rapporteringsverplichtingen, unbundlingsvereisten,... Vanuit dit oogpunt lijkt het niet aangewezen om het beheer van het net in deze fase toe te kennen aan een energiegemeenschap. Ook het recht voor een energiegemeenschap om een gesloten distributienet te beheren, hoeft niet expliciet toegekend te worden aan een energiegemeenschap. Zij zal immers dit recht hebben als zij voldoet aan de decretale bepalingen inzake gesloten distributienetten.

Artikel 16, §2, a) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat lidstaten in het ondersteunend regelgevingskader mogen bepalen dat energiegemeenschappen van burgers openstaan voor grensoverschrijdende deelname. Ook artikel 22, §6 van de Richtlijn Hernieuwbare Energie voorziet dat de lidstaten kunnen bepalen dat hernieuwbare-energiegemeenschappen moeten openstaan voor grensoverschrijdende deelname.

Een grensoverschrijdende (zowel over lands- als gewestgrenzen) samenwerking tussen afnemers zou ongetwijfeld een aantal voordelen kunnen opleveren, bijvoorbeeld op het vlak van kennisdeling en schaalgrootte. Echter, voor heel wat activiteiten die een energiegemeenschap kan uitoefenen, bijvoorbeeld op vlak van energiedelen of flexibiliteit, is meting, registratie, verrekening, allocatie en reconciliatie vereist waardoor dergelijke vormen van samenwerking zeer complex kunnen worden en wellicht zelfs technisch nog niet mogelijk zijn. Verder kan ook de vraag gesteld worden welke regelgeving bij grensoverschrijdende deelname van toepassing is, ook gegeven het feit dat andere lidstaten of gewesten misschien een iets andere invulling geven aan deze concepten.

De prioriteit gaat in eerste instantie uit naar het uitwerken van een performant Vlaams regelgevend kader voor Vlaanderen. Dit zal nog de nodige tijd en inspanningen vragen om alles juridisch (besluit, technische reglement), technisch,

(achterliggende systemen van betrokken marktpartijen aanpassen) en procesmatig (afspraken tussen marktpartijen) vast te leggen. Wanneer duidelijk wordt hoe andere lidstaten of gewesten deze concepten invullen, zal op basis van juridische, technische en operationele analyses ten laatste tegen eind 2023 geëvalueerd worden of en hoe een grensoverschrijdende samenwerking kan opgezet worden met de andere gewesten of buurlanden. Voor samenwerking met de gewesten zal in elk geval hierover op periodieke basis overleg gepleegd worden in het energieoverleg ENOVER.

De hierboven vermelde evaluatie tegen eind 2023 zal zich bovendien niet beperken tot een analyse van een mogelijke grensoverschrijdende samenwerking met andere gewesten of buurlanden. Deze analyse zal onderdeel uitmaken van een ruime globale evaluatie eind 2023 van dit Vlaamse regelgevend kader. Met deze evaluatie zal geanalyseerd worden hoe performant het Vlaamse kader is. Daarin zal onder meer bekeken worden of het regelgevend en faciliterend kader tot de gewenste resultaten leiden, welke de belemmeringen zijn om deel te nemen aan energiegemeenschappen of energiedelen of peer-to-peerhandel, welke negatieve impact (ook op marktpartijen) weggewerkt dient te worden, of burgers wel voldoende mee participeren in de energiegemeenschapsinitiatieven, in welke richting het huidige marktmodel dient aangepast te worden, enzovoort.

C. Beleidsmaatregelen en doelstelling

Het voorliggend ontwerp van decreet geeft uitvoering aan de volgende doelstellingen die ook in de bovenstaande situering en inhoud werden toegelicht.

- Omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn Hernieuwbare Energie
- Gedeeltelijke uitvoering van de strategische doelstelling (SD) 5: "Slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie zoals omschreven in de beleidsnota Energie 2019-2024: " met in het bijzonder volgende operationele doelstellingen (OD)
 - OD 5.1.: "Vlaams beleidskader flexibiliteit op het distributienet uitwerken"
 - OD 5.2.: "Uitwerken van een regelgevend en faciliterend kader voor lokale gemeenschappen
 - OD 5.7: "We zetten in op een performant en efficiënter netbeheer."
- Uitvoering van een deel van het luik marktintegratie 3.4.3.2 Maatregelen om het energiesysteem flexibeler te maken ten aanzien van de productie van hernieuwbare energie, zoals slimme netten, aggregatie, vraagrespon, opslag, gedistribueerde opwekking, mechanismen voor dispatching, redispatching en beperking, en realtime prijssignalen, m.i.v. de uitrol van intraday-marktkoppeling en grensoverschrijdende balanceringsmarkten van het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030

Er worden verschillende maatregelen ingevoerd met betrekking tot netbeheer, distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit:

- Invoeren van kader voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten in functie van het beheer van lokale congestie of redispatching via artikel 4.1.6, 4.1.17/4 en 4.1.17/5
- Invoeren van kader voor het aankopen niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten en energie voor het dekken van energieverliezen door middel van transparante en marktgebaseerde procedures via artikel 4.1.17/6

- Netbeheerders mogen geen laadpunten voor elektrische voertuigen en elektriciteitsopslagfaciliteiten bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren via artikel 4.1.8/1/1, 4.1.8/1/2 en 4.6.4
- De netbeheerders kunnen geen rol van deelnemer aan flexibiliteit, dienstverlener van flexibiliteit of aggregator opnemen via artikel 4.1.8/1
- Netbeheerders kunnen andere netten dan elektriciteits- en aardgasdistributienetten bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren via artikel 4.8.1/5
- Netbeheerders kunnen andere activiteiten uitvoeren verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in titel IV van dit decreet en verordening (EU) 2019/943 en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld via artikel 4.1.8/6
- Netbeheerders moeten jaarlijks rapporteren over de elektriciteitsopslagcapaciteit aangesloten aan hun net via artikel 4.1.17/7.
- Samenwerking tussen netbeheerders en transmissienetbeheerder voor de effectieve deelname van met hun net verbonden marktdeelnemers op de detailhandels-, groothandels- en balanceringsmarkten via 4.1.18/1
- Opstellen investeringsplan voor de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit via artikel 4.1.19

Er worden verschillende rechten en plichten voor enerzijds dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren via artikel 4.1.17/1 en anderzijds deelnemers aan flexibiliteit via artikel 4.1.17/3 ingevoerd:

Er wordt de mogelijkheid geboden om een kader voor energieoverdracht in te voeren indien dit noodzakelijk zou zijn via artikel 4.1.17/2

Er worden verschillende rechten en plichten i.v.m. het gebruik van flexibiliteitsdata ingevoerd via artikel 4.1.17/8:.

Afnemers van elektriciteit en aardgas krijgen het recht om op hetzelfde moment over meer dan één elektriciteitsleveringscontract te beschikken, mits de meting en de allocatie en reconciliatie van de energiehoeveelheden gebeurt conform de technische reglementen en hebben het recht om een dynamische prijscontract te verzoeken bij leveranciers die meer dan 200.000 eindafnemers heeft via artikel 4.4.1.

De ontheffing door de VREG van verplichte taken voor de beheerders van een gesloten distributienet van elektriciteit wordt ingevoerd via artikel 4.6.1.

Artikel 4.4.2 somt de mogelijke activiteiten op die de actieve afnemer kan uitoefenen. Hierin worden ook de voorwaarden en verdere rechten en plichten vastgelegd die van toepassing zijn op deze actieve afnemer.

Met artikel 4.8.1, 4.8.2, 4.8.3 en 4.8.4 worden de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare energiegemeenschap ingevoegd. Deze artikelen leggen verder de mogelijke activiteiten, rechten en plichten en voorwaarden op die van toepassing zijn op deze energiegemeenschappen of hun leden of vennoten.

Artikel 7.2.1 bepaalt wie aan energiedelen kan doen en legt hiervoor een aantal voorwaarden op. Artikel 7.2.2 integreert de rechten en plichten van peer-to-peerhandel in groene stroom.

D. Impactanalyse

1. Maatschappelijke impact (doelgroepen – JoKER / Armoedetoets)

Het voorontwerp van decreet legt geen specifieke verplichtingen of rechten op aan welbepaalde doelgroepen en is van toepassing op alle netgebruikers aangesloten op het distributienet en het lokaal transportnet in Vlaanderen. Er is derhalve geen specifieke impact op jongeren.

Er wordt door dit ontwerp van decreet geen negatieve impact verwacht op mensen die in armoede leven en meer specifiek in energiearmoede.

Integendeel, de nieuwe concepten die gecreëerd worden in dit ontwerp van decreet bieden extra instrumenten en kansen om energiearmoede te bestrijden.

Zowel de bepalingen met betrekking tot de energiegemeenschap van burgers als de bepalingen met betrekking tot de hernieuwbare energiegemeenschap expliciteren in dit ontwerp van decreet conform de richtlijnen dat deelname van vennoten of leden aan deze energiegemeenschappen dient te gebeuren op een open en vrijwillige basis. Zodoende mag in principe niemand uitgesloten worden van deelname, dus ook de kwetsbare doelgroepen niet. Bovendien wordt hierin ook gesteld dat het hoofddoel van deze energiegemeenschappen het verschaffen van voordelen op ecologisch, economisch of sociaal gebied is voor de vennoten, de leden of de omgeving waar de energiegemeenschap actief is en die geen winstoogmerk heeft of een winstoogmerk heeft dat onderschikt is aan dat hoofddoel. Energiegemeenschappen zullen dus ook opgericht worden om een sociaal doel na te streven, bijvoorbeeld gericht op mensen die in armoede leven, kwetsbare doelgroepen of kansarme wijken, en hun leden zelfs een economisch of financieel voordeel bieden. De opbrengsten die dergelijke energiegemeenschappen genereren zouden direct kunnen ingezet worden ten behoeve van de kwetsbare leden. In die context moeten energiegemeenschappen dus gezien worden als een extra instrument om energiearmoede te bestrijden. Het versterken van de positie van afnemers in de energiemarkt, individueel of collectief in een energiegemeenschap, biedt dan ook kansen om de energie-efficiëntie van huishoudens te verbeteren en energiearmoede te bestrijden door een lager verbruik en voordeligere leveringstarieven.

Dit ontwerp van decreet bepaalt verder conform de Richtlijn Hernieuwbare Energie dat de Vlaamse Regering maatregelen zal nemen ter bevordering en vergemakkelijking van de ontwikkeling van zelfverbruik van hernieuwbare energie en energiegemeenschappen. Dit is de omzetting van de bepalingen (artikel 21, 6, a) en artikel 22, 4, f)) in de richtlijn die stellen dat de lidstaten een faciliterend kader dienen te scheppen om zelfverbruik van hernieuwbare energie te bevorderen en de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen te vergemakkelijken. Daarin wordt gesteld dat de toegankelijkheid van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de deelname aan hernieuwbare energiegemeenschappen open moet staan voor alle eindafnemers, met inbegrip van de huishoudens met een laag inkomen of de kwetsbare huishoudens. Niettegenstaande de deelname aan gemeenschappen open is, geldt wel een beperkte beperking voor afnemers waarvoor de distributienetbeheerder optreedt als leverancier. In die gevallen is het niet mogelijk om deel te nemen aan energiedelen en peer-to-peer handel door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer. Dit is ingegeven door een aantal (markt)technische bezwaren en complexiteiten. De interactie met de budgetmeterfunctionaliteit is niet evident en deze activiteiten zijn commerciële marktgegevens waardoor het logisch lijkt dat de deelnemers van deze activiteiten zich op de commerciële markt bevinden terwijl de netbeheerder zorgt voor een vangnet dat zich buiten de commerciële markt bevindt. Het is bovendien de bedoeling dat gedropte klanten maar voor een korte periode klant zijn van de distributienetbeheerder vanuit het vrijemarktprincipe en het feit dat zij voordeligere tarieven kunnen vinden bij een commerciële leverancier. Een analyse hoe hieraan kan tegemoet gekomen worden, zal in het kader van een faciliterend kader gebeuren. Op te merken valt dat er geen impact is op de factuur voor afnemers die genieten van het sociaal tarief. Deze wordt

immers vastgesteld door de CREG. Het faciliterend kader zal gecreëerd worden op basis van een beoordeling van de bestaande ongerechtvaardigde belemmeringen met specifieke aandacht voor de kwetsbare huishoudens en huishoudens met een laag inkomen.

2. Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel
Het voorontwerp van decreet heeft geen impact op de grondrechten of het gelijkheidsbeginsel.

3. Budgettaire impact
Het voorontwerp van decreet heeft geen directe impact op de begroting zoals ook blijkt uit het advies van de Inspectie van Financiën dat werd verleend op 23 september 2020. Het begrotingsakkoord werd verkregen op 22 oktober 2020.

4. Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel
Het voorontwerp van decreet voorziet geen impact op de lokale of provinciale besturen. De regelgeving betreft een gewestaangelegenheid en is niet van toepassing op Brussel.

E. Implementatie

1. Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet worden delegaties aan de Vlaamse Regering gegeven:

- Artikel 21: De Vlaamse Regering bepaalt welke netten zij kunnen bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren (artikel 4.1.8/5, tweede lid);
- Artikel 22: De Vlaamse Regering bepaalt op basis van de beoordeling door de VREG, vermeld in het eerste lid, welke activiteiten, als vermeld in het eerste lid, de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij kunnen uitvoeren (artikel 4.1.8/6, tweede lid);
- Artikel 22: De Vlaamse Regering bepaalt welke activiteiten, andere dan vermeld in het eerste lid en in artikel 4.1.5, door de werkmaatschappij kunnen worden uitgevoerd (artikel 4.1.8/6, derde lid);
- Artikel 26: de Vlaamse Regering kan, na advies van de VREG, de minimale inhoud van deze overeenkomst bepalen (artikel 4.1.17/1, §3, tweede lid);
- Artikel 26: de Vlaamse Regering kan de minimale inhoud van deze overeenkomst bepalen (artikel 4.1.17/1, §4, tweede lid);
- Artikel 32: De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de VREG, op welke categorieën van netgebruikers en gebruikers die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, het eerste lid van toepassing is (artikel 4.1.17/5, §1, tweede lid).
Artikel 32: De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de VREG, op welke productie-installaties het eerste lid van toepassing is. (artikel 4.1.17/5, §2, tweede lid);
- Artikel 32: de Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de VREG, de berekeningswijzen voor de compensatie vermeld in het eerste lid (artikel 4.1.17/5, §3, tweede lid);
- Artikel 32: De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de VREG, de situaties waarin een compensatie wordt verleend en de berekeningswijzen voor de compensatie, vermeld in het derde lid. (artikel 4.1.17/5, §2, vierde lid);
- Artikel 32: De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen omtrent de procedure en de timing van de rapportering door de

- elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet en de frequentie van deze rapportering aan de VREG (artikel 4.1.17/5, §4, derde lid);
- Artikel 34: De Vlaamse Regering bepaalt de timing voor de publicatie en het indienen van het rapport (artikel 4.1.17/7, derde lid);
 - Artikel 48: De Vlaamse Regering neemt maatregelen ter bevordering en vergemakkelijking van de ontwikkeling van het zelfverbruik van hernieuwbare energie, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, 2°. (artikel 4.4.2, §4);
 - Artikel 56: de Vlaamse Regering kan de minimale inhoud van de overeenkomst tussen de leden of vennoten van de energiegemeenschap van burgers en de energiegemeenschap van burgers bepalen (artikel 4.8.1.§2, eerste lid);
 - Artikel 57: de Vlaamse Regering kan criteria bepalen betreffende de invulling van het begrip technische of geografische nabijheid (4.8.2, §1, zesde lid);
 - Artikel 57: de Vlaamse Regering kan de minimale inhoud van de overeenkomst tussen de leden of vennoten van de hernieuwbare energiegemeenschap en de hernieuwbare gemeenschap bepalen (4.8.2, §2, eerste lid);
 - Artikel 58: de Vlaamse regering bepaalt de te volgen procedure van de meldingsplicht voor de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare energiegemeenschap (4.8.3, derde lid);
 - Artikel 59: De Vlaamse Regering neemt maatregelen om de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen en energiegemeenschappen van burgers te bevorderen en te vergemakkelijken en verzoekt in dat kader om een KBA-analyse aan de VREG (4.8.4, §4, eerste lid);
 - Artikel 59: De Vlaamse Regering kan met het doel innovatieve projecten te stimuleren binnen het kader van regelluwe zones voor energie, vermeld in titel XIV/1, aan energiegemeenschappen van burgers of aan hernieuwbare energiegemeenschappen toestaan om distributienetten binnen hun dekkingsgebied te beheren, evenwel zonder dat dit in strijd is met de geldende regelgeving (4.8.4, §4, tweede lid);
 - Artikel 61: de Vlaamse Regering kan in het kader van energiedelen, na advies van de VREG, een aantal verplichtingen opleggen die betrekking hebben tot de informatieverlening, de behandeling van klachten, maatregelen van sociale aard en maatregelen ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen (artikel 7.2.1, paragraaf 1, vierde lid);
 - Artikel 61: De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen met betrekking tot energiedelen. De regels hebben betrekking op de minimale bepalingen van de te sluiten overeenkomsten tussen de betrokken partijen, met inbegrip van het vastleggen van de benodigde gegevens en de voorwaarden waaraan de methodieken voor het berekenen van energiehoeveelheden voor de allocatie, reconciliatie, facturatie en de aanpassingen aan deze berekeningen moet voldoen (artikel 7.2.1, paragraaf 2, eerste lid).
 - Artikel 61: De Vlaamse Regering bepaalt de fasering en timing voor het operationaliseren van energiedelen. (artikel 7.2.1, paragraaf 2, tweede lid);
 - Artikel 62: de Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen met betrekking tot de activiteiten, vermeld in paragraaf 1 en 2. De regels hebben betrekking op de minimale bepalingen van de te sluiten overeenkomsten tussen de betrokken partijen, met inbegrip van het vastleggen van de benodigde gegevens en de voorwaarden waaraan de methodieken voor het berekenen van energiehoeveelheden voor de allocatie, reconciliatie, facturatie en de aanpassingen aan deze berekeningen moet voldoen. (artikel 7.2.2, §3, eerste lid);

- Artikel 62: De Vlaamse Regering bepaalt de fasering en timing voor het operationaliseren van de activiteit, vermeld in paragraaf 2. (artikel 7.2.2, §3, tweede lid);
- Artikel 64: De Vlaamse Regering bepaalt de datum van inwerkingtreding voor artikel 21, 22, 61 en 62.

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet worden de bevoegdheden van de VREG uitgebreid of delegaties aan de VREG gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- Artikel 5 dat artikel 3.1.3, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wijzigt met betrekking tot de taken van de VREG;
- Artikel 9: De VREG stelt op zijn website een vergelijkingsinstrument ter beschikking waarmee het aanbod van de leveranciers aan huishoudelijke afnemers en ondernemingen met een verwacht jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 100 000 kWh gratis kan vergeleken worden (artikel 3.1.16, eerste lid), legt de methode en procedure vast waarop deze informatieoverdracht dient te gebeuren (artikel 3.1.16, derde lid) en neemt passende maatregelen op het vlak van transparantie en communicatie ten aanzien van de betrokkenen (artikel 3.1.16, vierde lid).
- Artikel 10 dat artikel 3.1.17 invoegt in het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door de VREG in het kader van artikel 3.1.16.
- Artikel 16: De VREG kan richtsnoeren of inkoopbepalingen opstellen met betrekking tot de aanbestedingsprocedure om de billijkheid van de procedure te garanderen (artikel 4.1.8/1/1, §1, derde lid);
- Artikel 16: De VREG houdt regelmatig en minstens elke vijf jaar een openbare raadpleging over de bestaande elektriciteitsopslagfaciliteiten van de netbeheerder om de potentiële beschikbaarheid en belangstelling om in dergelijke faciliteiten te investeren te evalueren (artikel 4.1.8/1/1, §2, eerste lid, eerste zinsnede);
- Artikel 16: Indien uit deze openbare raadpleging blijkt dat derde partijen in staat zijn dergelijke installaties op een kosteneffectieve manier te bezitten, te ontwikkelen, te exploiteren of te beheren, ziet de VREG erop toe dat deze activiteiten van de netbeheerders in dit verband binnen 18 maanden worden uitgefaseerd (artikel 4.1.8/1/1, §2, eerste lid, tweede zinsnede);
- Artikel 16: De VREG kan toestaan dat de netbeheerders een redelijke vergoeding ontvangen zodat de netbeheerders de restwaarde van hun investering in deze elektriciteitsopslagfaciliteiten kunnen terugverdienen (artikel 4.1.8/1/1, §2, tweede lid);
- Artikel 22: Distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit hun werkmaatschappij kunnen andere activiteiten verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in afdeling III, onderafdeling I, in afdeling IV, in afdeling V/1, in onderafdeling III, in afdeling VII en VIII van hoofdstuk I van titel IV van dit decreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten en vermeld in verordening (EU) 2019/943, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943, te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld (artikel 4.1.8/6, eerste lid);
- Artikel 26: De VREG maakt vervolgens de lijst van de dienstverleners van flexibiliteit bekend op haar website (artikel 4.1.17/1, §4, derde lid);
- Artikel 26: Voor de bemiddeling en beslechting van geschillen tussen dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren enerzijds en andere marktdeelnemers anderzijds is de procedure, vermeld in artikel 3.1.4/3 van overeenkomstige toepassing. (artikel 4.1.17/1, §5);
- Artikel 27: Op eigen initiatief en in overleg met de netbeheerders, inclusief de transmissienetbeheerder, en de relevante marktdeelnemers en de bevoegde federale overheidsinstantie, legt de VREG in het technisch

- reglement distributie elektriciteit en het technisch reglement plaatselijk vervoer van elektriciteit, niet-discriminerende en transparante regels vast voor de financiële compensatie voor flexibiliteit met energieoverdracht via een dienstverlener van flexibiliteit (artikel 4.1.17/2, eerste lid);
- Artikel 27: De VREG kan dit proces evalueren (artikel 4.1.17/2, vierde lid);
 - Artikel 32: De VREG vermeldt in het technisch reglement distributie elektriciteit en het technisch reglement plaatselijk vervoer van elektriciteit de procedure om de betrokkenen te informeren (artikel 4.1.17/5, §1, vijfde lid);
 - Artikel 32: De VREG evalueert op basis van dit rapport of de situaties waarbij gereserveerde technische flexibiliteit wordt toegepast, voldoen aan de voorwaarden waaronder gereserveerde technische flexibiliteit kan worden toegepast. De VREG kan hiertoe alle bijkomende en nodige gegevens opvragen bij de netbeheerder om deze evaluatie te kunnen maken. (artikel 4.1.17/5, §4, tweede lid);
 - Artikel 33: De voorwaarden, met inbegrip van de regels en, voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders ook de vergoedingen voor het verstrekken van dergelijke producten en diensten aan elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet worden door de VREG vastgesteld op niet-discriminerende en kostenreflectieve wijze (artikel 4.1.17/6, §1, tweede lid);
 - Artikel 33: De nadere regels in verband met deze afwijking worden door de VREG uitgewerkt in het technisch reglement distributie elektriciteit en het technisch reglement plaatselijk vervoer van elektriciteit (artikel 4.1.17/6, §2, eerste lid);
 - Artikel 33: De VREG bepaalt in de technische reglementen de categorieën van volledig geïntegreerde netwerkcomponenten waarvoor deze verplichting niet geldt (artikel 4.1.17/6, §2, tweede lid);
 - Artikel 38: De elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit stellen daartoe, in nauwe samenwerking met alle marktdeelnemers, aangesloten op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of marktdeelnemers die beroep doen op deelnemers aan flexibiliteit aangesloten op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, alsmede de transmissienetbeheerder, en na goedkeuring door de VREG, technische specificaties op voor de deelname aan deze markten op basis van de technische kenmerken van die markten en de mogelijkheden van alle marktdeelnemers (artikel 4.1.18/1, tweede lid);
 - Artikel 39: De VREG kan, na overleg, de netbeheerder verplichten om het investeringsplan binnen een redelijke termijn aan te passen (artikel 4.1.19, §3, derde lid);
 - Artikel 43 dat artikel 4.2.1, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wijzigt waarin de inhoud van de technische reglementen wordt bepaald;
 - Artikel 49: De VREG ontheft de beheerders van een gesloten distributienet van volgende taken en verplichtingen (artikel 4.6.1, §4);
 - Artikel 54: De tarieven of de methodes voor de berekening van de tarieven voor de toegang tot het gesloten distributienet moeten worden goedgekeurd door de VREG, alvorens zij in werking treden (artikel 4.6.10).
 - Artikel 58: De VREG maakt deze informatie bekend op haar website (artikel 4.8.3, tweede lid);

2. Toezicht

Overeenkomstig artikel 3.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vallen alle bepalingen van dit ontwerp van decreet onder de toezichtsbevoegdheid van de VREG.

3. Inwerkingtreding

De Vlaamse Regering bepaalt de datum van inwerkingtreding voor wat betreft artikel 20, 21, 61 en 62. Artikel 63 treedt in werking op de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. Voor de overige artikelen is er geen specifieke inwerkingtredingsbepaling opgenomen in het ontwerp van decreet. De algemene regel is aldus van toepassing. Dit wil zeggen dat deze artikelen tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad in werking treden.

F. Totstandkomingsprocedure

1. Consultatie Energiegemeenschappen VREG

VREG startte op 3 december 2019 een openbare raadpleging over een voorstel m.b.t. de omzetting van de bepalingen in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen, inzake de actieve afnemers, het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de energiegemeenschappen. Deze consultatie leidde tot een advies⁴ over de omzetting van de richtlijnbevestigingen in kwestie.

2. Consultatie Stroomgroep flexibiliteit

Een ontwerpvisienota over energiegemeenschappen en een omzettingsvoorstel m.b.t. flexibiliteit van het Departement Omgeving afdeling EKG werden begin mei 2020 ter afstemming voorgelegd aan de Stroomgroep flexibiliteit waarin een twintigtal stakeholders en belangenorganisaties uit de brede energiesector vertegenwoordigd zijn. Zij hadden de mogelijkheid om schriftelijke feedback te geven op deze ontwerpdocumenten. Veertien stakeholders hebben daarop hun schriftelijke feedback op de ontwerpdocumenten ingestuurd. De feedback van de stakeholders is in de mate van het mogelijke, rekening houdend met de bepalingen uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, en afhankelijk van politieke keuzes meegenomen in een aangepaste versie van ontwerpdocumenten.

Tijdens een tweede consultatieronde werden deze aangepaste ontwerpdocumenten m.b.t. energiegemeenschappen en flexibiliteit opnieuw afgestemd met verschillende stakeholders. De ontvangen schriftelijke feedback van deze stakeholders werd in de mate van het mogelijke, rekening houdend met de bepalingen uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, het beperkte tijdsbestek en afhankelijk van politieke keuzes, meegenomen in het ontwerp van decreet dat wordt ingediend voor een eerste principiële goedkeuring.

3. Advies SERV en Minaraad

De SERV en de Minaraad gaven hun gezamenlijk advies op 30 november 2020, dat gaat als bijlage 3. De SERV en de Minaraad zijn verheugd met de opmaak van een decretaal kader voor flexibiliteit en energiegemeenschappen. Ze hopen dat dit kader snel in de praktijk ingevuld en geoperationaliseerd wordt om de ontwikkeling van flexibiliteit en energiegemeenschappen de nodige kansen te geven. Ook vragen de raden om stakeholders en adviesraden te betrekken bij de concretisering en om een evaluatiebepaling op te nemen in het decreet. De voornaamste elementen uit het advies worden hieronder besproken.

⁴ <https://www.vreg.be/nl/document/adv-2020-01>

De SERV en de Minaraad vinden het belangrijk dat de Vlaamse Regering de ijver op het terrein om werk te maken van een flexibeler energiesysteem en van energiegemeenschappen niet blust, maar juist aanwakkert en faciliteert. Naast het juridisch kader vraagt de Richtlijn Hernieuwbare Energie ook het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de hernieuwbare energiegemeenschappen te faciliteren. Artikel 47 paragraaf 4 en artikel 58 paragraaf 4 van het voorliggend ontwerpdecreet geven duidelijk aan dat de Vlaamse Regering maatregelen zal nemen ter bevordering en vergemakkelijking van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en energiegemeenschappen. Parallel aan het voorbereidend proces van dit ontwerpdecreet heeft het Departement Omgeving een tweetal studies laten uitvoeren die onder meer bekijken op welke belemmeringen energiegemeenschappen of collectieve activiteiten kunnen botsen en worden een aantal faciliterende beleidsaanbevelingen gedaan. Beide studies vormen een goed vertrekpunt om, samen in dialoog met de stakeholders via de stroomgroepen en andere fora, te bekijken hoe dit faciliterend kader best ingevuld kan worden.

De raden wijzen er op dat naast het decretaal kader ook de rest van de 'energiehuishouding' moet afgestemd raken met de nieuwe dynamieken rond flexibiliteit en energiegemeenschappen. Dat impliceert niet alleen een aangepast Energiedecreet, maar ook aangepaste uitvoeringsbesluiten, technische reglementen, specificaties, afsprakenkaders, tariefmethodologieën, investeringsplanprocessen, een faciliterend kader, ruimte voor onderzoek en experimenten, operationele voorzieningen en processen, ... én een aangepaste mindset bij de diverse actoren. De raden wijzen er op dat enkele essentiële aspecten (voorkeur voor commerciële flexibiliteit, het concept 'technische of geografische nabijheid', databeheer en datastromen,...) best zo snel mogelijk verduidelijkt worden.

Het klopt uiteraard dat voorliggend ontwerpdecreet een startpunt is en een kader biedt binnen de contouren van de Europese richtlijnen, het Regeerakkoord en de bestaande technische mogelijkheden en het marktmodel. In het verdere traject zullen de modaliteiten verder uitgewerkt worden via uitvoeringsbesluiten, technische reglementen en andere. In het bijzonder kan gewezen worden op het voornemen om een faciliterend kader te maken voor energiegemeenschappen waarin verschillende van de aangehaalde elementen zullen worden geanalyseerd en in overleg verduidelijkt worden.

De raden menen dat het dossier weinig transparant is over waar de Vlaamse Regering met dit kader precies naar toe wil en welke keuzes het decreet precies maakt en waarom. Ze wijzen er op dat veel zal afhangen van de bijhorende uitvoeringsbesluiten, de technische reglementen en de concrete uitwerking. Ook de verhouding van het Vlaamse kader tot het federale en het kader in Brussel, in Wallonië en in onze buurlanden roept nog veel vragen op.

Deze omzetting poogt zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de richtlijnen en volgt dus de keuzes die gemaakt zijn in deze richtlijnen. Het voorliggend ontwerpdecreet schetst het juridisch kader voor energiegemeenschappen, actieve afnemers, energiedelen en peer-to-peerhandel, daardoor is uiteraard nog niet alles vastgelegd met dit decreet. De verdere gedetailleerde uitwerking om dit decreet uitvoerbaar te maken hoort thuis in andere regelgeving en processen zoals het energiebesluit, de technische reglementen, afsprakenkaders tussen betrokken partijen en technische en operationele implementatie. Ook dit voorbereidingsproces is gestart en zal dus te gepasten tijde voor alle betrokken actoren duidelijk worden.

Wat de afstemming met het federale niveau, de andere gewesten is er periodiek overleg via de ENOVER werkgroep over de omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Voorlopig zijn er enkel goedgekeurde ontwerp teksten beschikbaar vanuit Vlaanderen. Bij het federale niveau en andere gewesten zijn er voorlopig nog geen goedgekeurde ontwerp teksten beschikbaar. Eenmaal deze teksten beschikbaar zijn, is het de bedoeling om hierover af te stemmen en te

bekijken hoe de omzetting van de richtlijn gebeurt op de andere niveaus. Verder is er ook al bilaterale afgestemd met de Nederlandse Energieadministratie over de omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De prioriteit gaat in eerste instantie uit naar het uitwerken van een performant Vlaams regelgevend kader. Wanneer duidelijk wordt hoe andere lidstaten of gewesten deze concepten invullen, zal op basis van juridische, technische en operationele analyses ten laatste tegen eind 2023 geëvalueerd worden of en hoe een grensoverschrijdende samenwerking kan opgezet worden met de andere gewesten of buurlanden.

De raden wijzen er op dat er geen reguleringssimpactanalyse voorzien is die de doelen, opties en implicaties van het voorstel en de resultaten van het maatschappelijk overleg overzichtelijk in beeld brengt. Verder bevat het dossier volgens de raden nauwelijks informatie over lessen uit proefprojecten en ervaringen in andere landen.

Voorafgaand aan de eerste principiële goedkeuring zijn de ontwerp teksten meerdere malen met verschillende stakeholders (o.a. via de Stroomgroep flexibiliteit) zowel formeel als informeel afgestemd. Deze zienswijze van de raden is mogelijk wat te scherp gesteld. De kaders die in het ontwerpdecreet zijn uitgewerkt, bouwen verder op eerder studiewerk (inclusief lessen uit buurlanden) door de administratie die zich hiervoor in twee opdrachten heeft laten bijstaan door een externe partner. Daarnaast werd een heel traject doorlopen waarin verschillende opties werden afgetoetst bij betrokken partijen. In het bijzonder te vermelden zijn de consultatie van de VREG inzake energiegemeenschappen, toelichtingen en discussies in de schoot van de Stroomgroep en meerdere formele en informele overlegmomenten. Het is uiteraard zo dat de Richtlijn conform dient omgezet te worden en dat dit voor een deel de bewegingsvrijheid van de regelgever een richting geeft. Daar waar optionele bepalingen uit de richtlijn niet zijn omgezet, zijn deze in de memorie van toelichting behandeld. Ook kan verwezen worden naar punt I.D. Impactanalyse in de memorie van toelichting waarin de impact op verschillende doelgroepen geschetst werd.

De raden vragen een brede evaluatiebepaling voor een degelijke, open leerstrategie. Om te garanderen dat de gehanteerde pragmatische aanpak degelijk vorm krijgt, vragen de SERV en de Minaraad om een evaluatiebepaling op te nemen in het decreet.

Zoals opgenomen in de memorie van toelichting gaat de prioriteit in eerste instantie uit naar het uitwerken van een performant Vlaams regelgevend kader. Wanneer duidelijk wordt hoe andere lidstaten of gewesten deze concepten invullen, zal op basis van juridische, technische en operationele analyses ten laatste tegen eind 2023 geëvalueerd worden of en hoe een grensoverschrijdende samenwerking kan opgezet worden met de andere gewesten of buurlanden. Het is in diezelfde context dan ook evident dat het eigen Vlaamse kader op performantie zal geanalyseerd worden.

De SERV en Minaraad adviseren dat de decretale bepalingen rond hernieuwbare energiegemeenschappen en energiegemeenschappen voor burgers best zoveel mogelijk op elkaar afgestemd worden. In dat kader lijkt het hen aangewezen om te onderzoeken of de EU-regelgeving toelaat dat middelgrote ondernemingen ook in energiegemeenschappen voor burgers kunnen deelnemen, zoals KMO's in een hernieuwbare energiegemeenschap, temeer omdat de Europese definitie van (middel)grote ondernemingen veel ruimer is dan in Vlaanderen. Ook lijkt het volgens de raden aangewezen om bij de (decreets)bepalingen omtrent eigendom(s- en gebruiksrechten) van energiegemeenschappen eerder te verwijzen naar de betrokken 'installaties' in plaats van naar (alle) 'activa' (art. 55 en 56 van het voorontwerp).

Inzake een gelijke afstemming van de bepalingen voor energiegemeenschappen maken de Europese richtlijnen een duidelijk onderscheid tussen deelname- en zeggenschapscriteria voor de beide vormen van energiegemeenschappen. Zo heeft Europa bijvoorbeeld het zeggenschap over energiegemeenschappen van

burgers duidelijk willen beperken tot "kleinere" entiteiten, terwijl dat voor de hernieuwbare energiegemeenschappen veel ruimer gaat (ook KMO's). De bestaande definities in het Energiedecreet van kleine onderneming en middelgrote onderneming volstaan. Het zelfstandigheids criterium uit de Europese definitie van kleine onderneming is ook een Europeesrechtelijk criterium. Het staat wel niet expliciet in de definitie die door de Richtlijn wordt gehanteerd, maar vloeit wel voort uit de praktijk van de Europese Commissie en de rechtspraak van het Hof van Justitie. Als er een deelnemingsrelatie bestaat met (een) andere onderneming(en) van 25% of meer van het kapitaal of van de stemrechten dan word je niet meer beschouwd als een 'zelfstandig' bedrijf. De cijfers van deze partnerondernemingen moeten dan pro rata, of volledig bij verbonden ondernemingen, worden meegeteld bij het aftoetsen van bovenvermelde criteria. De suggestie van de raden om eigenaarschap van het hernieuwbare energieproject in kader van hernieuwbare energiegemeenschappen beter te laten aansluiten bij de Europese formulering in plaats van "activa" is een goede suggestie die gevolgd werd.

De raden merken op dat in de geest van de Europese richtlijn bij de nadere invulling van energiegemeenschappen voldoende aandacht moet zijn voor voldoende burgerparticipatie, lokale overheden en kwetsbare groepen.

Zoals de raden in het advies zelf ook stellen, is het de bedoeling om bij de uitwerking van het faciliterend kader extra aandacht te hebben voor lokale overheden, burgers en vooral kwetsbare groepen. Het faciliterend kader dient immers tot doel te hebben om de ontwikkeling van energiegemeenschappen en het zelfverbruik van hernieuwbare energie te vergemakkelijken en te bevorderen, dus ook voor die entiteiten die moeilijk hun weg vinden in de complexe energiemarkt.

De raden vragen om de cruciale keuzes in het voorontwerp van decreet nader toe te lichten en te motiveren. De memorie van toelichting is hierover volgens de raden veelal zeer summier. Zo is het bijvoorbeeld niet duidelijk waarom artikel 31 de mogelijkheid voor netbeheerders om netgebruikers te verplichten tot technische flexibiliteit anders omschrijft als het gaat over gereserveerde technische flexibiliteit ('verplichten om deel te nemen aan technische flexibiliteit') die vergoed zou worden dan wel over niet-gereserveerde technische flexibiliteit ('de modulatie van productie-installaties verplichten via telecontrole') waar niet altijd een marktconforme vergoeding tegenover zou staan.

Het kader voor technische flexibiliteit dat wordt ingevoerd via dit decreet is een uitzondering op het kader voor het beheer van lokale congestie en redispatching waar flexibiliteit kan worden ingezet door de netbeheerder. Bij dit laatste wordt het marktwerking vooropgesteld. Bij technische flexibiliteit is de deelname aan flexibiliteit verplicht. Er wordt hier een onderscheid gemaakt tussen gereserveerde flexibiliteit en niet-gereserveerde technische flexibiliteit. Het verschil zit hem vooral in de tijd waarop deze flexibiliteit kan worden toegepast. Bij gereserveerde flexibiliteit gaat het over een situatie waarbij structurele congestie van toepassing is en de netbeheerder deze situatie voldoende op voorhand (jaren, maanden, weken ...) kan inschatten. De netbeheerder kan deze gereserveerde flexibiliteit slechts toepassen als er een aantal principes die in het decreet staan beschreven wordt voldaan. Deze situatie waar deze principes van toepassing zijn wordt in het kader van gereserveerde technische flexibiliteit een buitengewone omstandigheid genoemd. De VREG zal een methodologie op basis van deze principes opmaken die de netbeheerder moet gebruiken om te beslissen of gereserveerde flexibiliteit van toepassing is of niet. Indien er gereserveerde flexibiliteit wordt gebruikt zal er een vergoeding worden betaald door de netbeheerder aan de geïmpacteerde netgebruiker. De Vlaamse Regering zal via een besluit bepalen hoe deze vergoeding wordt berekend, hoe hoog deze vergoeding is en op welke netgebruikers gereserveerde flexibiliteit kan worden toegepast.

Bij niet-gereserveerde technische flexibiliteit gaat het over niet over een structurele lokale congestie maar een lokale congestie ten gevolge van een

onvoorzien en uitzonderlijke netuitbatingsomstandigheid. Hier gaat het over een situatie met een lokale congestie die niet op voorhand kan voorzien worden door de netbeheerder. Een onvoorzien en uitzonderlijke netuitbatingsomstandigheid kan bv. een ongeluk zoals een boom die op een spanningslijn valt, een blikseminslag waardoor er een netelement plots niet meer naar behoren functioneert, ... Het gaat hier meestal over een noodsituatie of overmacht. Niet-gereserveerde technische flexibiliteit is enkel van toepassing op productie-installaties. De Vlaamse Regering zal via een besluit nog verder bepalen welke categorieën van productie-installaties dit niet-gereserveerde technische flexibiliteit kan toegepast worden.

In dit geval kan er een vergoeding uitbetaald worden maar is dit niet altijd het geval. Dit is gelijkaardig indien er een onvoorzien netontbreking en netgebruikers in een bepaald gebied zonder elektriciteit zitten. In dit geval heeft de netgebruiker recht op een vergoeding indien deze minstens gedurende vier uur geen elektriciteit⁵ kon gebruiken. De Vlaamse Regering zal de situaties waarin een compensatie wordt verleend en de berekeningswijzen voor de compensatie bepalen via een besluit. De memorie van toelichting zal verder aangevuld worden zodat het verschil tussen gereserveerde en niet-gereserveerde flexibiliteit duidelijker wordt omschreven.

De SERV en de Minaraad begrijpen dat dit ontwerp van decreet slechts een eerste stap is die nadere invulling vergt in het Energiebesluit, technische reglementen, specificaties, afsprakenkaders, e.d. Om een goede invulling te verzekeren, vragen de raden hieronder dat de Vlaamse Regering een goede procesaanpak volgt bij de invulling, dat de regulator die bij de invulling een cruciale rol zal vervullen voldoende uitgerust wordt voor de nieuwe taken, dat de financiering fair en de vergoedingen marktconform geregeld worden, dat er voldoende aandacht gaat naar burgerparticipatie, kwetsbare groepen en lokale besturen en dat, samen met de invulling van dit kader, enkele aanverwante discussies uitgeklaard worden.

Zoals hierboven besproken, wordt beaamd dat voorliggend ontwerpdecreet een startpunt is. Naast de reeds aangehaald elementen uit het vervolgtraject, is het de intentie om gelijkaardig aan het zonneplan 2025, het windplan 2025 en het warmteplan 2025, werk te maken van een flexibiliteitsplan 2025. De opmaak van een dergelijk plan biedt de mogelijkheden om in overleg met betrokkenen aan verdere visieontwikkeling te doen en vanuit die visie een aantal actiepunten uit te werken. Binnen het nieuwe Vlaams Energie en Klimaatagentschap is organisatorisch ook rekening gehouden met de toekomstige uitdagingen op vlak van flexibiliteit en systeemintegratie. Een nieuw team zal de processen, na het regelgevende werk, verder opvolgen. Zowel bij implementatie in technische reglementen, als processen bij Fluvius (o.a. opmaak kader ondersteunende diensten en congestie en opmaak investeringsplan).

In het advies geven de raden aan dat vragen rijzen omtrent de mate waarin bepaalde keuzes het beste in een besluit van de Vlaamse Regering worden gemaakt, dan wel door de regulator worden vastgelegd, zoals bv. de keuzes van de drempels die bepalen of flexibiliteit kostenefficiënt is en die dus de ruimte voor de commerciële flexibiliteit in zeer grote mate afbakenen. Eveneens wordt een vraag gesteld over de manier waarop de VREG bij meldingsplicht van (hernieuwbare) energiegemeenschappen actief zal controleren of aan de voorwaarden en verplichtingen voldaan wordt en ook de manier waarop betrokken actoren bij meldingsplicht kunnen afoetsen of aan voorwaarden en verplichtingen voldaan is (met het oog op de nodige rechtszekerheid). In ieder geval moeten de administratieve verplichtingen beperkt worden en mogen de doorlooptijden van projecten niet nodeloos verlengd worden.

Wat de afweging tot (commerciële) flexibiliteit en technische flexibiliteit betreft is het zo dat de VREG een eenduidige methodologie zal moeten opmaken op basis van de principes die in het decreet zijn vastgelegd. Via deze methodologie zal

⁵ <https://www.fluvius.be/nl/thema/storingen-en-werken/klachten/fortaitaire-vergoeding>

duidelijk worden hoe de netbeheerder een afweging zal moeten maken tussen het gebruik van commerciële flexibiliteit en technische flexibiliteit. Deze methodologie zal zeker een impact hebben op afbakening tussen enerzijds commerciële en anderzijds technische flexibiliteit. Maar aangezien het over een eerder technisch en netgerelateerd gegeven gaat, lijkt het hier aan de orde dat de VREG een methodologie opmaakt. In de richtlijn is ook opgenomen dat het aan de regulator is om vast te stellen of de aankoop van dergelijke diensten economisch niet efficiënt is of dat een dergelijk aankoop zou leiden tot ernstige marktverstoringen of meer congestie.

De Vlaamse Regering zal wel vastleggen hoe de gereguleerde vergoeding zal worden berekend en hoe hoog deze vergoeding zal zijn. Dit zal ook een grote invloed hebben op de mate waarin technische of al dan niet commerciële flexibiliteit zal gebruikt worden.

Zoals de raden zelf aangeven wordt er geopteerd voor een meldingsplicht om de administratieve verplichtingen zo beperkt mogelijk te houden en de ontwikkeling van deze initiatieven zo laagdrempelig mogelijk te houden. De Europese richtlijnen beogen dat ook. Zware erkenningsprocedures kunnen de opstart van energiegemeenschappen ontmoedigen. Ook het gegeven dat er geen financiële impact is op bijvoorbeeld nettarieven, heffingen of quotumplicht maakt een erkenningsprocedure buitenproportioneel. Initiatiefnemers zullen bij melding toch enige basisinformatie moeten meegeven over bijvoorbeeld de samenstelling en de activiteiten van de gemeenschap die sowieso moeten voldoen aan de criteria uit het decreet. Tot slot heeft de Vreg in haar hoedanigheid van regulator de taak om erover te waken dat de spelregels door alle marktactoren correct worden toegepast.

De raden vragen een faire financiering en marktconforme vergoedingen. Dat geldt voor de financiering van het energiesysteem in brede zin (de infrastructuur, de openbare dienstverplichtingen, de kosten van het energiebeleid, de kosten van flexibiliteit, etc.) en voor de vergoedingen die worden voorzien.

Een faire financiering en marktconforme vergoedingen zonder de financiering van het energiesysteem uit te hollen is één van de uitgangspunten bij de opmaak van het ontwerpdecreet. Dit is ook zo opgenomen in het Regeerakkoord 'Het hele energielandschap wordt flexibeler en dynamischer maar tegelijkertijd dient de solidariteit tussen alle netgebruikers behouden te blijven via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaatbeleid en het net dat iedereen bevoorradingszekerheid biedt en de uitbouw van hernieuwbare energie toelaat.'. Door binnen het huidige marktmodel te blijven en te bepalen dat op elk toegangspunt voor afname en voor injectie telkens één toegangshouder dient aangeduid te worden en te bepalen dat de gemeten stromen steeds de basis blijven voor heffingen, tarieven, ... werd dit in het ontwerpdecreet verzekerd. Tegelijkertijd is er de wens om activiteiten die een baat betekenen voor het netbeheer deze ook daarvoor te vergoeden. De vraag aan de VREG om hierover een kostenbatenstudie uit te voeren, vormt hiervoor de basis. Het ontwerp werd op dit punt bijgesteld door te verwijzen naar de activiteiten van energiegemeenschappen en (appartementen)gebouwen eerder dan naar de baten die louter de constructie van een energiegemeenschap kunnen betekenen.

In het advies wordt aandacht gevraagd voor de positie en risico's van de 'restleveranciers', die klanten met commercieel weinig interessante profielen (moeten blijven) beleveren en alle taksen, heffingen, bijdragen e.d. voor het totale volume moeten blijven innen (met prefinanciering en groter risico op onbetaalde facturen). Evenwel betekent dit volgens de raden niet dat deze kosten dan gesocialiseerd moeten worden.

Het voorliggend ontwerpdecreet werd geïntegreerd in het huidige marktmodel. Het volledig mitigeren van alle mogelijke risico's voor marktpartijen vraagt een volledig aangepast marktmodel, wat buiten de scope van de richtlijnen valt en waarvoor er, gezien de strikte omzettingstermijnen die Europa aan de lidstaten oplegt, geen tijd is. Dit neemt niet weg dat er zal nagedacht worden op welke manieren er kan

geëvolueerd worden naar meer "future-proof" marktmodellen die optimaal inspelen op nieuwe evoluties en trends. Bij de uitwerking van het verdere juridisch en technisch kader zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de mogelijke risico's voor bepaalde marktpartijen, zoals bijvoorbeeld het "restleveranciersrisico".

De SERV en de Minaraad vragen de Vlaamse Regering om snel de visie rond flexibiliteit in het bredere energiesysteem te verduidelijken in een visienota. Deze visie valt volgens de raden immers niet (direct) af te leiden uit het decretaal kader. De eerder geformuleerde energievisie⁶ verdient volgens de raden verfijning en aanvulling.

Het is niet de bedoeling dat het voorliggend ontwerpdecreet een weergave is van de visie rond energiegemeenschappen en flexibiliteit, het is daar slechts een uitvoerend onderdeel van. De visie vindt haar oorsprong in het Europese Clean Energy Package, waar beide richtlijnen deel van uitmaken en die weliswaar in beknopte vorm werd weergegeven in de memorie van toelichting. Zoals hoger besproken, is er de intentie om werk te maken van een faciliterend kader en een flexibiliteitsplan 2025 waarin de visie verder kan worden uitgediept en aangevuld.

4. Advies VTC

De VTC bracht zijn advies nr. 2020/51 uit op 2 december 2020, dat gaat als bijlage 5. De VTC heeft in de eerste plaats de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het vergelijkingsinstrument dat de VREG opzet, de V-test, bekeken in haar advies, met name artikel 9 en 10 van het ontwerpdecreet.

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin een aantal elementen bijkomend worden geïmplementeerd. Deze worden hieronder besproken.

De VTC wijst er op dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving - elke verwerking van persoonsgegevens een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 van de Algemene Verordening voor Gegevensbescherming (AVG) en voor sommige verwerkingen in artikel 9 en eventueel in artikel 10 AVG, en dat de persoonsgegevens gebruikt in kader van de V-test in de regelgeving opgenomen dienen te worden. Minstens in de Memorie van toelichting moet worden verduidelijkt welke rechtvaardigingsgrond wordt ingeroepen.

De Memorie van toelichting wordt aangevuld voor wat betreft dit punt.

De VTC constateert dat de tekst van het ontwerpdecreet redelijk goed is uitgewerkt en dat uit de tekst kan worden afgeleid wat het doeleinde is van de vooropgestelde verwerkingen, welke categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt, aan wie de gegevens worden verstrekt, wat de opslagperioden zijn en wie de verwerkingsverantwoordelijke is. In haar advies stelt de VTC echter ook dat de categorieën van betrokkenen slechts zeer impliciet aan bod komen. De essentie moet in het decreet zelf worden opgenomen.

Artikel 3.1.16, eerste lid, en de Memorie van toelichting worden aangevuld voor wat betreft dit punt. De categorieën van betrokkenen bestaan uit huishoudelijke afnemers en kleinzakelijke afnemers, aangesloten op het laagspanningsdistributienet en met een verwacht jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 100.000 kWh, die de V-test gebruiken. Kleinzakelijke afnemers kunnen beschouwd als ondernemingen die aangesloten zijn aan het laagspanningsdistributienet met een verwacht jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 100.000 kWh.

⁶ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1271037>

De VTC wijst erop dat de decreetgever, de Vlaamse Regering en de verantwoordelijken voor de verwerking moeten nagaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling al dan niet noodzakelijk is.

Er wordt akte genomen van deze opmerking. Deze opmerking noopt niet tot aanpassingen van de tekst. Het opmaken van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling is geregeld in 35 AVG dat van rechtstreekse toepassing is.

De VTC is van oordeel dat de tekst voor wat betreft het onderdeel doelbinding voldoet. Dit is ook het geval voor wat betreft het principe van de minimale gegevensverwerking.

In het nieuw ingevoegde artikel 3.1.17, eerste lid, worden de categorieën van persoonsgegevens opgesomd. Deze opsomming is volgens de VTC niet volledig, Ook de profielen die opgemaakt kunnen worden, als vermeld in het derde lid van artikel 3.1.17, en de identificatiegegevens, als bedoeld in het vierde lid van artikel 3.1.17, zijn categorieën van persoonsgegevens die voor de duidelijkheid bij de opsomming in het eerste lid van artikel 3.1.17 kunnen gevoegd worden.

Artikel 3.1.17, eerste lid, en de Memorie van toelichting worden aangevuld voor wat betreft dit punt.

De VTC merkt op dat in tegenstelling tot de profielgegevens geen bewaringstermijn voor de in het eerste lid opgesomde gegevens wordt bepaald in artikel 3.1.17. De VTC gaat er dan ook van uit dat deze niet langer dan nodig voor een sessie op het platform worden verwerkt tenzij ze geanonimiseerd worden.

Dit standpunt wordt bevestigd.

Tot slot is de VTC van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerpdecreet aan te vullen met de verplicht op te nemen vermeldingen inzake communicatie en transparantie. zodat het voor de betrokkenen duidelijk is tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten. De commissie wijst er op dat dit eventueel ook kan gerealiseerd worden door delegatie te geven aan de Vlaamse Regering.

Er wordt een zevende lid toegevoegd aan artikel 3.1.17 om tegemoet te komen aan deze opmerking. Ook de Memorie van Toelichting wordt aangevuld voor dit punt.

5. Advies VREG

De VREG bracht zijn advies ADV-2020-20 uit op 27 november 2020, dat gaat als bijlage 4.

De VREG meent dat het voorliggende voorontwerp de belangrijkste stap is om ervoor te zorgen dat de Vlaamse energiemarkt klaar is voor de toekomst. Wat flexibiliteit betreft, is de VREG opgetogen dat er onder Europese impuls een omvattend en gedegen wetgevend kader voor de benutting van flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet wordt ingeschreven in het Energiedecreet. De nieuwe rollen (deelnemer, dienstverlener en aanvrager) zorgen voor een duidelijke structuur met bijhorende rechten en verplichtingen. De VREG waardeert in het bijzonder dat de elektriciteitsdistributienetbeheerders via het investeringsplan zullen worden aangemoedigd om maximaal in te zetten op het aankopen van flexibiliteit op de commerciële markten. Verder stelt de VREG vast dat de bepalingen omtrent actieve afnemers en energiegemeenschappen in het voorontwerp van decreet, op veel punten voortbouwen op hun advies van 17 maart 2020 (ADV-2020-01) over de omzetting van de EU-richtlijnbevestigingen rond actieve afnemers en energiegemeenschappen. Daarnaast merkt de regulator op dat de relevante bepalingen in het voorontwerp van decreet in het algemeen een voldoende ruime omzetting vormen van de richtlijnbevestigingen, die zijn afgestemd op de bestaande Vlaamse energieregeling én in het algemeen de nodige

delegaties behelst aan de Vlaamse Regering en de VREG om in nadere uitvoeringsreglementering te voorzien. Tot slot, is de VREG ook opgetogen dat er steeds een goede constructieve dialoog aanwezig was en dat de stakeholders nauw betrokken werden bij de totstandkoming van dit voorontwerp, onder meer via de Stroomgroep flexibiliteit, maar ook via de Consultatie Energiegemeenschappen van de VREG.

De belangrijkste elementen uit het advies worden hieronder besproken.

De VREG adviseert om de artikelen over de taken en activiteiten van de distributienetbeheerder beter in lijn te brengen met de Europese regels ter zake. Artikel 21 van het voorontwerp vormt volgens de regulator een correcte omzetting van de tweede zin van artikel 31, lid 10 van de Vierde Elektricitetsrichtlijn. Ook artikel 22 vormt op het eerste zicht een correcte omzetting van de tweede zin van artikel 31, lid 10 van de Vierde Elektricitetsrichtlijn maar de VREG formuleert hierbij evenwel een suggestie om artikel 22 aan te passen. De regulator suggereert bijkomend tot schrapping van het derde lid van art. 22 van het voorontwerp van decreet waarbij de Vlaamse Regering bepaalt welke andere activiteiten dan de activiteiten, vermeld in het eerste lid en in artikel 4.1.5, de werkmaatschappij kan uitvoeren. Daarnaast merkt de VREG op dat het vooral nog niet duidelijk is hoe artikel 22 concreet zal worden geïmplementeerd. De regulator vraagt zich af binnen welke termijn en volgens welk proces concreet zal worden nagegaan welke kerntaken en welke "andere activiteiten" door de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij nog kunnen worden uitgevoerd binnen het nieuwe regelgevend kader. Tevens wordt de vraag gesteld wat moet gebeuren met de (openbardienst)verplichtingen die in het Energiedecreet en het Energiebesluit zijn opgelegd aan de netbeheerders en hun werkmaatschappij.

Het decreet beoogt om conform de Richtlijn een onderscheid te maken tussen kerntaken en welke "andere activiteiten" door de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij nog kunnen worden uitgevoerd. Tegelijkertijd is het van belang om in tussentijd continuïteit te voorzien in de werking van de netbeheerders en hun werkmaatschappij en de opdrachten die ze krachtens het Energiedecreet en Energiebesluit opgelegd krijgen. Via een uitvoeringsbesluit zal een overgangperiode vastgelegd worden totdat via een kerntakendebat een onderscheid gemaakt zal worden in de verschillende taken en activiteiten van de netbeheerders en hun werkmaatschappij. Uitgangspunten hierbij zijn dat de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij Fluvius zich zouden moeten concentreren op hun kerntaken, zijnde het beheer van het elektriciteits- en aardgasdistributienet inclusief het databeheer zoals ook uitdrukkelijk vermeld in het Vlaams Regeerakkoord. Als het beheer van andere netten of het uitvoeren van andere activiteiten dan de kerntaken toegelaten wordt aan de distributienetbeheerder of werkmaatschappij, met respect voor het Europese kader, dan dient voor deze activiteiten minstens een gescheiden boekhouding te worden gevoerd.

In paragraaf 4 van het artikel 4.6.1 met betrekking tot gesloten distributienetten merkt de VREG op dat de rol van de regulator, zoals vastgelegd in de Vierde Elektricitetsrichtlijn, niet volledig wordt gerespecteerd. Op dit punt vraagt de VREG de tekst van het voorontwerp aan te passen tot: "De VREG kan de beheerders van een gesloten distributienet ontheffen van de verplichting om volgende taken en verplichtingen te vervullen."

Het ontwerp werd op dit punt niet aangepast. De regelgever kiest er voor om de reeds gemaakte beleidskeuze verder te zetten. Het huidige omzettingsvoorstel bouwt verder op de omzetting van de derde Elektricitetsrichtlijn en de huidige geldende regels. Ook in het belang van de continuïteit en standvastigheid van regelgeving is het nuttig om de beheerders van een gesloten distributienet sowieso van de genoemde taken en verplichtingen te ontheffen.

Wat actieve afnemers, energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel betreft, heeft de regulator enkele bedenkingen met betrekking tot de

passage om via een kosten-batenanalyse te onderzoeken in welke mate energiegemeenschappen kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet. De VREG vraagt om de zinsnede "en kortingen op nettarieven te onderzoeken die daarvoor desgevallend kunnen worden voorzien ten aanzien van de hernieuwbare energiegemeenschappen en de energiegemeenschappen van burgers" in het nieuwe art. 4.8.4, §4, eerste lid te schrappen. Op grond van zijn exclusieve bevoegdheid inzake distributienettarieven, en zijn onafhankelijkheid bij de uitoefening ervan, heeft de VREG sowieso de bevoegdheid om de tarifaire behandeling van energiegemeenschappen te onderzoeken.

De vraag van de regulator wordt niet ingewilligd. Het ontwerp werd verfijnd door te verwijzen naar de activiteiten van energiegemeenschappen eerder dan naar de baten die louter de constructie van een energiegemeenschap kunnen betekenen. Tot slot wordt in het lid ook verwezen naar actieve afnemers in een (appartementen)gebouw, gezien deze met hun activiteiten een gelijkaardige baat kunnen creëren dan door de activiteiten van energiegemeenschappen.

Inzake de bepalingen met betrekking tot evenwichtsverantwoordelijkheid suggereert de VREG om te verduidelijken dat financiële verantwoordelijkheid voor de onbalansen enkel geldt als de actieve afnemer zelf optreedt als dienstverlener van flexibiliteit of aggregator.

De interpretatie van de VREG is correct maar behoeft geen aanpassing van het decreet of de memorie van toelichting. Indien een actieve afnemer de rol van deelnemer aan flexibiliteit opneemt dan wordt zijn onbalans bij een activatie van flexibiliteit opgevangen door de dienstverlener van flexibiliteit waarop hij beroep doet. De deelnemer delegeert op dat moment zijn onbalansverantwoordelijkheid aan de dienstverlener van flexibiliteit zoals voorzien in het laatste lid van het nieuw ingevoegde artikel 4.4.2. §1.

Daarnaast stelt de VREG voor om in het artikel over activiteiten van energiegemeenschappen het laatste lid te veralgemenen, door de bijzin "voor zover zij als toegangshouder werden aangeduid op de toegangspunten van hun vennoten of leden" te schrappen. Zo wordt de verantwoordelijkheid van energiegemeenschappen voor de onbalansen die hun activiteiten veroorzaken veralgemeend, maar blijft uiteraard wel de mogelijkheid om de evenwichtsverantwoordelijkheid uit te besteden, bestaan.

Ook hier dient benadrukt te worden dat de nieuwe bepalingen van het decreet geïntegreerd worden in het huidige marktmodel, dus met slechts één toegangshouder op het toegangspunt (afnamepunt) die verantwoordelijk is voor de onbalans of die verantwoordelijkheid delegeert. Wanneer er in een energiegemeenschap aan energiedelen wordt gedaan, zullen de vennoten of leden nog steeds voor het restprofiel (de afname die niet gedekt wordt door energiedelen) kunnen beschikken over een commerciële leverancier die dus ook optreedt als toegangshouder op dat afnamepunt en verantwoordelijk wordt voor de onbalans (de energiegemeenschap hoeft bovendien niet altijd de hoedanigheid van commerciële leverancier aan te nemen, ook al wordt er aan energiedelen gedaan).

Inzake evenwichtsverantwoordelijkheid bij energiedelen en peer-to-peerverkoop stelt de regulator voor om in de opsomming van art. 7.2.1, §1, laatste lid, en art. 7.2.2, §2, laatste lid, het woord "onbalans," te schrappen om meer mogelijkheden open te laten voor de correctie in de portefeuilles van leveranciers en hun evenwichtsverantwoordelijken.

Ook hier wordt verwezen naar het feit dat het voorliggend ontwerpdecreet werd geïntegreerd in het huidige marktmodel. Het is in het huidige marktmodel de toegangshouder die beslist over de verantwoordelijkheid voor de onbalans door het zelf te doen of te delegeren. Het volledig mitigeren van alle mogelijke risico's voor marktpartijen vraagt ook hier een aangepast marktmodel (bijvoorbeeld hier door meerdere toegangshouders op een toegangspunt toe te laten die de daaraan gekoppelde verantwoordelijkheden onder elkaar verdelen), wat enerzijds buiten de

scope van de richtlijnen valt en waarvoor er, gezien de strikte omzettingstermijnen die Europa aan de lidstaten oplegt, geen tijd is. Dit neemt niet weg dat er zal nagedacht worden op welke manieren er kan geëvolueerd worden naar meer "future proof" marktmodellen (met bijvoorbeeld meerdere toegangshouders op een toegangspunt en de verdeling van de daaraan gekoppelde (onbalans)verantwoordelijkheden) die optimaal inspelen op nieuwe evoluties en trends. Dit zal onderdeel uitmaken van de geplande evaluatie in 2023. Bij de uitwerking van het verdere juridische en technische kader zal zoveel als mogelijk rekening gehouden worden met de mogelijke risico's voor bepaalde marktpartijen, zoals bijvoorbeeld het "restleveranciersrisico".

Wat betreft de delegaties aan de Vlaamse Regering inzake de fasering en de timing om energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom te operationaliseren en de mogelijkheid om nadere regels te bepalen voor wat de 'technische implementatie' van deze activiteiten betreft, merkt de regulator hierbij op dat deze delegaties aan de Vlaamse Regering de 'technische implementatie' van energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom nog complexer kunnen maken. Ingeval de Vlaamse Regering besluit nadere regels uit te vaardigen voor deze activiteiten, dan zou de technische implementatie niet alleen in de technische reglementen van de VREG worden geregeld, doch ook in het Energiebesluit. Om te vermijden dat de VREG maar nuttig zijn technische reglementen kan herzien ná de opname van nadere regels in het Energiebesluit is volgens de VREG een zeer nauwe onderlinge afstemming tussen de Vlaamse Regering en de VREG in elk geval wenselijk.

Deze delegaties aan de Vlaamse Regering hebben geenszins tot doel om de technische implementatie van de VREG te bemoeilijken maar worden decretaal verankerd om ervoor te zorgen dat de Vlaamse Regering ook op dat vlak faciliterende maatregelen kan nemen die de uitoefening van deze activiteiten kan vergemakkelijken of bevorderen. Uiteraard geniet een goede afstemming met alle betrokken partijen de voorkeur om ervoor te zorgen dat decreet, besluit en technische reglementen optimaal op elkaar afgestemd zijn.

De regulator stelt een precisering voor van het ruimere principe dat "op elk toegangspunt slechts één toegangshouder kan worden aangeduid", dat in verschillende bepalingen in het voorontwerp van decreet is opgenomen. Concreet stelt de VREG voor om de zinssnede aan te passen naar "Op elk toegangspunt kan voor de afname slechts één toegangshouder worden aangeduid".

Het voorstel van de VREG wordt gevolgd en het ontwerp werd aangepast door te stellen dat op elk toegangspunt zowel voor de afname als voor de injectie telkens slechts één toegangshouder kan worden aangeduid. Een dergelijke regeling stelt geen problemen voor gesloten distributienetten. De bestaande gesloten distributienetten aangesloten op het net van Fluvius hebben vandaag allemaal slechts één toegangshouder. Indien voor de achterliggende toegangspunten andere toegangshouders zouden moeten worden aangeduid (bijvoorbeeld in geval van verschillende leverancierskeuze), worden parallelle toegangspunten gecreëerd met telkens één toegangshouder en blijft het bestaande toegangspunt tussen het openbare distributienet en het gesloten distributienet bestaan als koppelpunt dat als sluitstuk kan dienen voor een eventueel verschil tussen de infeed op het gesloten distributienet en de som van de afnames op de achterliggende toegangspunten.

Daarnaast merkt de regulator op dat nieuwe verplichtingen zoals de mogelijkheid tot energiedelen, peer-to-peerhandel en meerdere leveranciers voor één afnemer, in combinatie met het bestaande marktmodel met één toegangshouder (voor afname), zorgen voor een erg ongelijke verdeling van verantwoordelijkheden. Al deze uitwisselingen veroorzaken immers een daling in het aandeel van de energiecomponent die een toegangshouder in zijn rol van leverancier kan factureren, en een stijging in de lasten die hij enkel doorrekent (en waarvoor hij de volledige verantwoordelijkheid van wanbetaling draagt).

Ook hier wordt verwezen naar het feit dat het voorliggend ontwerpdecreet werd geïntegreerd in het huidige marktmodel. Het volledig mitigeren van dergelijke risico's voor marktpartijen vraagt een volledig aangepast marktmodel, wat buiten de scope van de richtlijnen valt en waarvoor er, gezien de strikte omzettingstermijnen die Europa aan de lidstaten oplegt, geen tijd is. Dit neemt niet weg dat er zal nagedacht worden op welke manieren er kan geëvolueerd worden naar meer "future-proof" marktmodellen die optimaal inspelen op nieuwe evoluties en trends. Bij de uitwerking van het verdere juridisch en technisch kader zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de mogelijke risico's voor bepaalde marktpartijen, zoals bijvoorbeeld het "restleveranciersrisico".

Wat flexibiliteit betreft, meent de VREG dat de aankoop van flexibiliteitsdiensten te beperkend werd neergeschreven. Ze stelt dan ook voor om de expliciete vermelding van de specifieke markten te schrappen en de FSP/DNB zo de mogelijkheid te laten op welke markten hij flexibiliteitsdiensten aankoopt.

De analyse van de VREG wordt gevolgd. Het klopt dat er een onderscheid dient gemaakt te worden tussen het aankopen van flexibiliteit door de dienstverlener van flexibiliteit en het gebruik of het benutten ervan. Het staat de dienstverlener van flexibiliteit vrij om zelf flexibiliteit aan te bieden of deze aan te kopen op verschillende markten. Deze flexibiliteit kan door de aanvrager van flexibiliteit (in Vlaanderen is dit de elektriciteitsdistributienetbeheer of de beheerder van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit) wel enkel gebruikt worden in het kader van het beheer van lokale congestie of redispatching of in het kader van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten.

Daarnaast bevat het advies van de VREG nog tal van technische punctuele opmerkingen.

De suggestie van de VREG om de definitie van een gesloten distributienet te wijzigen wordt niet gevolgd. De voorgestelde aanpassing zou voor verwarring zorgen en komt niet tegemoet aan het door de VREG geschetste probleem. De memorie van toelichting wordt wel aangepast.

De VREG merkt in zijn advies op dat bij de definitie van "Actieve afnemer" en "hernieuwbare energiegemeenschap", "energiedelen" en "zelfverbruik van hernieuwbare energie" de verwijzing naar "afnemer van thermische energie" soms ontbreekt wanneer de definities ook verwijzen naar warmte- of koudenetten, omdat de definitie van "afnemer" in het Energiedecreet slechts slaat op elektriciteit of aardgas. Daarom wordt gesuggereerd om indien van toepassing in de definities ook te verwijzen naar "afnemer van thermische energie" zoals gedefinieerd in het Energiedecreet en om ook te verwijzen naar thermische energie.

De suggestie van VREG om in de desbetreffende definities ook te verwijzen naar "afnemer van thermische energie" is terecht en werd aangepast in het ontwerpdecreet.

De VREG suggereert om de definitie van elektriciteitsbedrijf aan te passen zodat het duidelijk is dat deze enkel betrekking heeft op activiteiten die verbonden zijn aan elektriciteit.

De suggestie van de VREG wordt gevolgd en de originele definitie en bewoording uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn zal gebruikt worden.

De VREG suggereert om de toevoeging van de term 'onbalans' naast intraday en day-ahead in de definitie van dynamisch prijscontract te schrappen. Daarnaast wordt er de suggestie gemaakt om het schrappen van de term onbalans op te vangen door het invoeren van een nieuwe definitie van 'pass-through contracten' in te voeren. Volgens de VREG wordt de onbalans, in tegenstelling tot de day-head en intraday, ex-post bepaald waardoor consumenten niet de mogelijkheid hebben om hier op in te spelen.

De eerste suggestie van de VREG wordt gevolgd aangezien het voor de omzetting van de Europese richtlijn niet noodzakelijk is om onbalans mee te nemen in de scope van een dynamisch prijscontract. De tweede suggestie van de VREG wordt niet gevolgd omdat een invoering van de definitie van 'pass-through contracten' niet nodig is voor de omzetting van de richtlijn.

De VREG suggereert dat de verwijzing 'natuurlijk personen of rechtspersonen die elektriciteitsopslagfaciliteiten exploiteren' in de definitie van flexibiliteit overbodig is omdat deze reeds onder de definitie van afnemer zou vallen en suggereert om minstens een komma toe te voegen tussen 'exploiteren' en 'ten'.

De eerste suggestie wordt niet gevolgd omdat het duidelijker is om een verwijzing naar elektriciteitsopslagfaciliteiten (en dus ook elektriciteitsopslag) mee te nemen in de definitie van flexibiliteit. Zo is het duidelijk dat ook deze flexibiliteit kunnen aanbieden of flexibiliteitsdiensten kunnen leveren. Bij elektriciteitsopslagfaciliteiten die rechtstreeks aan het net gekoppeld zijn, zou er kunnen geïnterpreteerd worden dat zij geen afnemer zijn omdat zij geen elektriciteit verbruiken maar slechts tijdelijk opslaan en nadien terug in het net injecteren. Een afnemer wordt namelijk als volgt gedefinieerd in het Energiedecreet: *elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas afneemt om te voorzien in zijn eigen behoeftes*. Een elektriciteitsopslagfaciliteit neemt geen elektriciteit af om te voorzien in eigen behoeftes. De tweede suggestie van de VREG wordt wel meegenomen.

De VREG suggereert om de uitleg over de definitie van het flexibiliteitsactivatieregister in de memorie van toelichting verder aan te vullen o.a. over het gebruik van het flexibiliteitsactivatieregister in het kader van de analyse van de operationele veiligheid en voor het op de hoogte brengen van de betrokken partijen bij de activatie van flexibiliteit. Deze suggestie wordt gevolgd.

De VREG stelt dat in de definitie van niet-gereserveerde technisch flexibiliteit de combinatie van de termen "onmiddellijk" en "als alle andere middelen uitgeput zijn" is niet altijd compatibel zijn. De VREG suggereert om 'als alle andere middelen uitgeput zijn' te vervangen door 'als alle commerciële middelen en gereserveerde technische flexibiliteit uitgeput zijn'.

Deze suggestie wordt gevolgd omdat de scope van de definitie daarmee duidelijker wordt afgebakend.

De VREG suggereert om 'inzetbaarheid in eilandbedrijf' toe te voegen in de definitie van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende dienst. De VREG stelt dat de ondersteunende dienst inzetbaarheid in eilandbedrijf ook een rol kan spelen op het elektriciteitsdistributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit los van de eilandwerking in functie van een blackstart (procedure om bij black-out een elektriciteitscentrale op te starten), wat onder de federale bevoegdheid valt. Inzetbaarheid in eilandbedrijf of eilandwerking zou bijvoorbeeld kunnen gebruikt worden in functie van onderhoudswerken aan het net.

De suggestie van de VREG wordt gevolgd.

De VREG suggereert om twee kleine tekstwijzigingen aan te brengen in het artikel over de taken van de VREG. Het gaat enerzijds over het feit dat de VREG zelf niet de regels die van toepassing zijn op distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet niet zelf moet naleven maar er moet voor zorgen dat de netbeheerders deze naleven. Anderzijds is er de suggestie over een verduidelijking m.b.t. de kosten en de tijd die de netbeheerders nodig hebben om aansluitingen en herstellingen uit te voeren.

Beide suggesties worden gevolgd.

De VREG suggereert om naast een maximaal aantal leden van de raad van bestuur van de VREG ook een minimum aantal leden vast te leggen in het Energiedecreet.

Deze suggestie wordt niet gevolgd omdat er momenteel ook geen minimum aantal leden is vastgelegd in het decreet. De besluitvorming wordt geregeld in het huishoudelijk reglement van de VREG.

De VREG stelt dat de memorie van toelichting bij het artikel over het feit dat de netbeheerder en zijn werkmaatschappij geen elektriciteitsopslagfaciliteiten mogen bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren, technisch gezien niet volledig correct is en dient aangepast. Er wordt gesteld dat een condensator niet onder de definitie van een elektriciteitsopslagfaciliteit valt. In de preambule 63 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn staat een condensator thans beschreven als een elektriciteitsopslagfaciliteit en een mogelijke volledig geïntegreerde netwerkcomponenten.

De suggestie van de VREG wordt gevolgd en de memorie van toelichting werd aangepast. Verder wordt ook de werkmaatschappij toegevoegd in het decreet bij de uitzondering voor volledig geïntegreerde netwerkcomponenten zoals de VREG suggereert.

De VREG stelt voor om een herschikking in het energiedecreet door te voeren onder Titel IV voor wat de activiteiten van de netbeheerders betreft.

Deze suggestie wordt niet gevolgd omdat een herschikking van afdelingen, onderafdelingen en artikels met betrekking tot activiteiten van de netbeheerder beter pas gebeurt na het geplande kerntakendebat.

De VREG suggereert om bij het artikel 4.2.1 bij het toezicht over het databeheer 'inclusief de berekeningsregels' toe te voegen omdat deze niet onder de technische en operationele regels zouden vallen.

Het is wel degelijk de bedoeling dat de VREG ook toeziet op de berekeningsregels. Deze suggestie wordt dus gevolgd.

Daarnaast suggereert de VREG punt 14° bij hetzelfde artikel 4.2.1 een apart punt te maken van niet-frequentie gerelateerde diensten.

Deze suggestie wordt niet gevolgd om dit artikel duidelijk de verschillende kaders bevat beschreven in artikel 4.1.17/4 en 4.1.17/6.

De VREG suggereert om in artikel 4.1.17/5 over gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit elektriciteitsopslagfaciliteiten ook mee te nemen bij het toepassingsgebied van niet-gereserveerde technische flexibiliteit naast productie-installaties. De VREG stelt dat de Europese netwerkcode RfG momenteel wordt herzien en ook van toepassing zou worden op elektriciteitsopslagfaciliteiten.

Deze suggestie wordt gevolgd. Door de toevoeging van elektriciteitsopslagfaciliteiten bij niet-gereserveerde technische flexibiliteit heeft netbeheerder tijdens een incident waarbij lokale congestie kan optreden als laatste oplossing meerdere mogelijke injectiebronnen (zowel productie- als opslageenheden) ter beschikking die afgeregeld kunnen worden. Dit komt

Het is wel steeds de bedoeling dat deze eenheden onder niet-gereserveerde technische flexibiliteit enkel afgeregeld worden indien er andere mogelijke oplossingen zoals commerciële flexibiliteit (zowel niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten als het beheer van lokale congestie) of gereserveerde technische flexibiliteit meer mogelijk zijn. Elektriciteitsopslagfaciliteiten kunnen dus niet zomaar ingezet worden onder niet-gereserveerde technische flexibiliteit indien deze ook via andere middelen kunnen ingezet worden om het lokale probleem op te lossen. Hierbij gaat het wel enkel over het afregelen van de injectie en niet van afname. De teksten in het decreet en de memorie van toelichting worden aangepast.

De VREG stelt voor om bij het artikel over vrij leverancierskeuze ook punt 4 en 5 van artikel 12 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn op te nemen. Daarnaast stelt de VREG ook voor om in het zelfde artikel bij het punt over het recht om op hetzelfde

moment over meer dan één elektriciteitsleveringscontract te beschikken in de memorie van toelichting te duiden dat dit enkel over afname punten gaat. Beide suggesties worden gevolgd.

De VREG stelt voor om ook voor actieve afnemers de metervereisten (o.a. kwartierwaarden bij registratie van meetwaarden en verwerking bij allocatie) slechts voorop te stellen wanneer nuttig, door art. 4.4.2, §1, tweede lid aan te laten vatten met de woorden "Als dat noodzakelijk is" (naar analogie met art. 4.8.4, §2, eerste lid Energiedecreet).

Dit voorstel wordt gevolgd. De eerdere bepaling had tot gevolg dat de meter van actieve afnemers voor verschillende activiteiten verplicht elk kwartier (d.i. fijnste granulariteit) meetwaarden registreert en verwerkt bij de allocatie, terwijl dat mogelijk niet voor al deze activiteiten noodzakelijk is. Door de toevoeging 'als dat noodzakelijk is' wordt een gelijkaardig resultaat bekomen zonder in sommige gevallen overmatig te zijn. Op te merken valt dat eind 2024 sowieso 80% van de aansluitingen over een digitale meter zal beschikken en dat het de verwachting is dat actieve afnemers die dergelijke activiteiten uitvoeren vermoedelijk al vanuit technologische interesse of een ander belang voor de fijnste granulariteit van meetwaarden zullen kiezen.

De VREG stelt voor om de activiteit van een actieve afnemer met betrekking tot het produceren van energie of elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen als volgt aan te passen: "energie produceren uit hernieuwbare energiebronnen of elektriciteit, hetzij op zijn eigen verblijfplaats of vestigingseenheid, hetzij via een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt", en de zinsnede ", waarbij de productie-installaties rechtstreeks of onrechtstreeks via de aansluiting van de actieve afnemer zijn aangesloten op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet van elektriciteit of een warmte- of koudenet" te schrappen.

De suggestie van de VREG om de betreffende bepaling te herformuleren naar: "energie produceren uit hernieuwbare energiebronnen of elektriciteit, hetzij op zijn eigen verblijfplaats of vestigingseenheid, hetzij via een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt" is inderdaad duidelijker en wordt gevolgd. Met de bepaling in het ontwerp over productie-installaties die "rechtstreeks" of "onrechtstreeks" zijn aangesloten wordt verduidelijkt dat de betrokken productie-installaties niet allen rechtstreeks op het net kunnen aangesloten zijn maar ook onrechtstreeks via de netaansluiting van de betrokken actieve afnemer. Voorbeelden van dergelijke onrechtstreekse aansluitingen zijn de zonnepanelen van prosumenten of windturbines op bedrijfssites die ingekoppeld zijn achter de hoofdmeter om de geproduceerde energie in eerste instantie zelf te kunnen afnemen.

Inzake de activiteiten van een energiegemeenschap stelt de VREG zich de vraag op welke manier een energiegemeenschap aan zelfverbruik doet. Daarnaast adviseert de VREG om de activiteit energiedelen te schrappen gezien het de leden of vennoten zijn die aan energiedelen doen en dit op te nemen in een nieuwe paragraaf.

De activiteit zelfverbruik werd bewust ingeschreven als één van de activiteiten die een energiegemeenschap kunnen ondernemen. Het is immers denkbaar dat een asset die eigendom is van de energiegemeenschap (bijvoorbeeld een laadpaal) rechtstreeks en momentaan energie verbruikt die is opgewekt door een installatie die ook eigendom is van de energiegemeenschap. Wat betreft de activiteit energiedelen, zijn het inderdaad de leden of vennoten van de energiegemeenschap die aan energiedelen doen. Dit is ook op die manier omschreven in het ontwerpdecreet. Het delen van energie kan enkel in een collectief. De suggestie van de VREG wordt op dit punt dus niet gevolgd. Bovendien draagt het bij aan de helderheid om alle mogelijke activiteiten die een energiegemeenschap kan uitvoeren, of binnen de energiegemeenschap mogelijk zijn, samen op te lijsten.

Inzake het recht om een energiegemeenschap te verlaten, wordt voorgesteld om voor actieve afnemers die energiedelen in een gebouw het recht in te schrijven om met het energiedelen te kunnen stoppen.

Deze suggestie van de VREG wordt niet gevolgd. Het is de zienswijze van de regelgever dat dit best geregeld wordt in een onderling contract of afsprakenkader dat sowieso nodig zal zijn. Bovendien wensen we de vrijheid niet in te perken om de modaliteiten van een dergelijk recht te beperken. Het houdt tevens een mogelijk risico in dat bijvoorbeeld 'achterblijvers' de investering in gezamenlijke zonnepanelen van actieve afnemers in een gebouw die wensen te stoppen met energiedelen zouden moeten uitkopen en hier de middelen niet toe hebben.

De regulator vraagt om te verduidelijken hoe het nieuwe art. 4.8.4, §4, tweede lid Energiedecreet (ingevoegd bij art. 58 van het voorontwerp van decreet) over distributienetbeheer in kader van regelluwe zones voor energie begrepen moet worden en hoe zich dit verhoudt ten opzichte van de bestaande regelgeving hieromtrent.

De bestaande regelgeving rond regelluwe zones blijft onverkort gelden. Dit betekent dat deze toelating verloopt a.d.h.v. de procedure en de voorwaarden voor de erkenning van regelluwe zones voor energie, zoals reeds vastgelegd in het Energiebesluit (art. 10/1.1.1 e.v) op grond van art. 14/1.1.1 Energiedecreet. Dit werd in de memorie van toelichting verduidelijkt.

De VREG merkt op dat wat betreft energiedelen en peer-to-peerhandel de situatie niet uitsluit waarin bepaalde van de bij het energiedelen betrokken afnemers aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, terwijl andere zijn aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en/of een gesloten distributienet van elektriciteit. Ook de situatie van peer-to-peerverkoop van zelfopgewekte groene stroom door een actieve afnemer, aangesloten op een elektriciteitsdistributienet, aan een actieve afnemer aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en/of een gesloten distributienet van elektriciteit wordt niet uitgesloten. De regulator lijkt, indien men zulke constellaties bij energiedelen of peer-to-peerhandel wil faciliteren, eerder samenwerking tussen de distributienetbeheerder en Elia, en/of de beheerder van het gesloten distributienet, nodig. Ze wijst er op dat dit een grote(re) complexiteit met zich meebrengt en een decretale basis vereist is.

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn beoogt inderdaad dat energiedelen en peer-to-peerhandel tussen afnemers die op 'andere' netten aangesloten zijn, mogelijk moet zijn. Het ontwerpdecreet is in die zin geschreven, zoals de regulator ook opmerkt in zijn advies. Dergelijke situaties zullen technisch nog niet meteen mogelijk zijn gezien de complexe interactie die nodig is tussen de verschillende netbeheerders. Dit zal dan ook voorwerp uitmaken van de timing en fasering van energiedelen en peer-to-peerhandel die de Vlaams Regering zal vastleggen conform de delegatie opgenomen in het nieuw ingevoegde artikel 7.2.1. en 7.2.2.

In het advies wordt er gewezen op het feit dat i) 'peer-to-peerhandel van groene stroom' niet gedefinieerd wordt in het voorontwerp van decreet en ii) de verhouding tussen 'peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie' enerzijds, en 'peer-to-peerhandel van groene stroom' anderzijds niet duidelijk is. De regulator stelt voor om een bijkomende definitie van peer-to-peerhandel van groene stroom in te lassen, waarin verduidelijkt wordt hoe dit zich verhoudt tot peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie.

Peer-to-peerhandel van groene stroom van één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer dient gezien te worden als een specifieke vorm van het meer algemene peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie. De algemene vorm van peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie is overigens vandaag reeds mogelijk via bijvoorbeeld een leverancier als tussenpersoon. Het eerste lid van het nieuw ingevoegde artikel 7.2.2. geeft, naast de omzetting van de Richtlijn, hier dan ook betere rechtsgrond aan. De specifieke vorm van peer-to-peerhandel van groene stroom van één actieve afnemer aan één ander actieve afnemer kan actieve

afnemers stimuleren om nog meer zeggenschap op te nemen over hun geïnjecteerde elektriciteit. Naast het vermarkten via een leverancier of andere partij met een terugleveringscontract, wordt hier de mogelijkheid geboden om de injectie te valoriseren door die rechtstreeks te verkopen aan een andere actieve afnemer. Enkel indien het om groene stroom gaat en het een handel is tussen één actieve afnemer en één andere actieve afnemer, zijn de verplichtingen die hem door of krachtens artikel 4.3.1, eerste lid, artikel 4.3.2 en 7.5.1, eerste lid, zouden worden opgelegd niet van toepassing. Concreet dient deze actieve afnemer niet te beschikken over een leveringsvergunning en de openbardienstverplichtingen opgelegd aan de leveranciers.

6. Advies afdeling Wetgeving van de Raad van State

De afdeling Wetgeving van de Raad van State gaf haar advies 68.494/3 op 22 januari 2021, dat gaat als bijlage 3. De belangrijkste elementen uit het advies worden hieronder besproken.

Bij haar onderzoek van de bevoegdheid stelt de Raad van State vast dat het ontworpen artikel 4.1.17/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 27 van het voorontwerp) vereist dat de VREG overleg pleegt met onder meer de CREG vooraleer regels vast te leggen voor de financiële compensatie voor flexibiliteit met energieoverdracht via een dienstverlener van flexibiliteit in functie van het beheer van lokale congestie. De Raad wijst erop dat een dergelijke regeling enkel verenigbaar is met het beginsel van de wederzijdse autonomie van de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten, voor zover de CREG niet verplicht kan worden aan dat overleg deel te nemen. Bovendien kan de beslissing van de CREG om, na daartoe uitgenodigd te zijn, geen deel te nemen aan het overleg, er niet toe leiden dat de VREG geen rechtsgeldige beslissing zou kunnen nemen. Dit artikel wordt in die zin aangepast.

Inzake de vormvereisten verwijst de Raad van State naar artikel 6, § 3, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 die stelt dat er overleg moet worden gepleegd tussen de gewestregeringen en de bevoegde federale overheid "voor iedere maatregel op het gebied van het energiebeleid, buiten de bevoegdheden opgesomd in § 1, VII". De Raad stelt dat, voor zover het voorontwerp met de regeling van de flexibiliteits- en aggregatiediensten, de energiegemeenschappen en het energiedelen maatregelen zou bevatten op het gebied van het energiebeleid die niet uitdrukkelijk zijn opgesomd in artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a) tot h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 waarin een aantal gewestelijke bevoegdheden worden opgesomd, erover overleg moet worden gepleegd met de federale overheid en de overige gewesten. In haar opmerking 3.2 heeft de Raad aangegeven dat de flexibiliteits- en aggregatiediensten, de energiegemeenschappen, en het energiedelen, niet expliciet worden vermeld in artikel 6, §1, VII, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, maar voor zover de regeling ervan al niet zou kunnen worden beschouwd als deel uitmakend van de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit (artikel 6, §1, VII, eerste lid, a)), kan het in ieder geval worden gerekend tot "de gewestelijke aspecten van de energie" (artikel 6, §1, VII, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

In de hypothese dat overleg al vereist zou zijn, kan worden verwezen naar Enover, het energieoverleg tussen de federale staat en de gewesten, waarbinnen in een specifieke werkgroep overleg werd gepleegd onder experts over de wijze waarop de Vierde Elektriciteitsrichtlijn zal omgezet worden in de verschillende entiteiten. Via die werkgroep werd ook het voorontwerp van decreet gedeeld zoals principieel door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Uitgangspunten voor dat overleg was het delen van informatie en verzekeren dat de omzetting volledig gebeurt voor

alle bepalingen van de betrokken richtlijnen, voor het ganse grondgebied en voor alle betrokken overheden. Bijkomend zal na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet ook geagendeerd worden op de voltallige Enover vergadering die afgevaardigden samenbrengt van de vier energie-administraties en de vier kabinetten bevoegd voor energie, de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie en de Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie van de FOD Buitenlandse Zaken.

Volgens de Raad van State voorziet artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichhoudende autoriteit, bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Inmiddels werd bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De Vlaamse toezichtcommissie (VTC) is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichhoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.

Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad d.d. 29 maart 2019, is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp is getoetst aan de AVG. Een apart advies van de GBA is dan ook niet nodig.

Op de definitie van het begrip "elektriciteitsbedrijf" in het ontworpen artikel 1.1.3, 31°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 3, 8°, van het voorontwerp) heeft de Raad van State twee opmerkingen:

- Het begrip "afnemer" wordt erin gebruikt, in plaats van het begrip "eindafnemer" zoals in de definitie in artikel 2, 57), van richtlijn (EU) 2019/944. De Raad van State geeft aan dat de definitie van het begrip "afnemer" in het Energiedecreet weliswaar overeenstemt met wat in de richtlijn (EU) 2019/944 "eindafnemer" wordt genoemd, maar wijst er op dat er in het Energiedecreet van 8 mei 2009 nog steeds geen correcte definitie is van het begrip "afnemer" in de zin van artikel 2, 1), van richtlijn (EU) 2019/944. Dit moet volgens de Raad worden verholpen en in het verlengde hiervan moet doorheen het Energiedecreet van 8 mei 2009 de terminologie worden aangepast door waar nodig het onderscheid te maken tussen afnemers, grootafnemers en eindafnemers (artikel 2, 1) tot 3), van richtlijn (EU) 2019/944).

Waar de Vierde Elektriciteitsrichtlijn volgende begrippen hanteert:

- Afnemer: een grootafnemer of een eindafnemer van elektriciteit;
 - Grootafnemer: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit koopt voor wederverkoop binnen of buiten het systeem waarop deze persoon aangesloten is;
 - Eindafnemer: een afnemer die elektriciteit koopt voor eigen gebruik;
- gaat het Energiedecreet slechts uit van twee definities:
- Afnemer: elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas afneemt om te voorzien in zijn eigen behoeftes;

- Tussenpersoon: elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas koopt met het oog op de doorverkoop aan een andere tussenpersoon of leverancier.

Reeds naar aanleiding van de omzetting van de Derde Elektriciteits- en Aardgasrichtlijn werd dit verschil in definities aangekaart. De VREG stelde daarover in een advies (te consulteren via <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/advice/adv-2010-1.pdf>) dat in het Energiedecreet het begrip "afnemer" wordt gelijkgesteld aan het begrip "eindafnemer" zoals gedefinieerd in de richtlijn en dat het verschil in definities in principe geen probleem is, voor zover in de Vlaamse energiewetgeving de begrippen tussenpersoon en afnemer worden vermeld waar de richtlijn de regeling van toepassing acht op een "afnemer". Wij onderschrijven dit advies en passen dit nog steeds toe. Wat in de richtlijn "grootafnemer" wordt genoemd komt overeen met wat in het Energiedecreet "tussenpersoon" wordt genoemd. De Vierde Elektriciteitsrichtlijn spreekt enkel in artikel 64 over "grootafnemers", maar dit artikel vereiste geen omzetting overeenkomstig artikel 71 van de richtlijn. Aan de eerste deelopmerking over het begrip "elektriciteitsbedrijf" wordt geen verder gevolg gegeven.

- De zinsnede ", maar die geen afnemer is" is volgens de Raad van State weliswaar een letterlijke omzetting, maar die formulering leidt ertoe dat een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een van de in het ontworpen artikel 1.1.3, 31°/1, vermelde functies vervult, enkel als elektriciteitsbedrijf kan worden beschouwd als hij geen elektriciteit of aardgas afneemt om te voorzien in eigen behoeften. De betrokken natuurlijke en rechtspersonen die de voormelde functies vervullen, zijn echter vrijwel steeds ook (eind)afnemers van elektriciteit, al was het maar om te voorzien in de energievoorziening voor de eigen gebouwen. Gelet hierop lijkt het de Raad aangewezen te schrijven "maar die geen *loutere eindafnemer* is". Om hieraan tegemoet te komen, wordt de vermelde zinsnede vervangen door ", maar die geen loutere afnemer is".

De suggestie van de Raad van State om in de definitie van het begrip "elektriciteitsderivaat" in het ontworpen artikel 1.1.3, 31°/2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 3, 9°, van het ontwerp) te werken met een (dynamische) verwijzing naar de federale omzettingbepalingen van de richtlijn 2014/65/EU betreffende markten voor financiële instrumenten, waarnaar in artikel 2, 14), van richtlijn (EU) 2019/944 wordt verwezen, wordt gevolgd. Op die manier wordt vermeden dat als die punten in deel C van bijlage I van richtlijn 2014/65/EU zouden worden gewijzigd, ook de definitie in artikel 1.1.3, 31°/2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet worden aangepast. Daarbij komt nog dat in de opsomming van de financiële instrumenten in het ontworpen artikel 1.1.3, 31°/2, a) tot c), van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bepaald dat het moet gaan om instrumenten "die betrekking hebben op grondstoffen". De Raad van State merkt terecht op dat hierdoor de indruk wordt gewekt dat het niet zozeer om elektriciteitsderivaten, maar om olie-, gas-, en steenkoolderivaten gaat, wat niet de bedoeling is. In artikel 2, 14), van richtlijn (EU) 2019/944 wordt in de definitie van het begrip "elektriciteitsderivaat" enkel gewag gemaakt van een financieel instrument "dat betrekking heeft op elektriciteit". De Raad stelt dat ter omzetting hiervan de precisering volstaat dat het moet gaan om een financieel instrument "met betrekking tot elektriciteit" in de inleidende zin van het ontworpen artikel 1.1.3, 32°/2.

Wat de verwijzing naar de federale omzettingbepalingen van de richtlijn 2014/65/EU betreffende markten voor financiële instrumenten betreft, stelt de Raad van State dat inzonderheid moet worden verwezen naar artikel 2, 1°, d), e) en f), van de wet van 2 augustus 2002 'betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten'. De inhoud van het ontworpen artikel 1.1.3, 31°/2, a) tot c) stemt evenwel overeen met de punten e), f) en g) van artikel 2, 1° van de wet van 2 augustus 2002 zodat daarnaar wordt verwezen.

De Raad van State stelt dat de omschrijving van de energiegemeenschap van burgers in het ontworpen artikel 4.8.1, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 overeenstemt met hetgeen voor de definitie van dat begrip is bepaald in artikel 2, 11), a) en b), van richtlijn (EU) 2019/944, maar dat het punt c) van die bepaling, namelijk dat het om een juridische entiteit moet gaan die zich bezig kan houden met de productie, waaronder de productie uit hernieuwbare bronnen, distributie, levering, verbruik, aggregatie, energieopslag en energie-efficiëntiediensten, en oplaaddiensten voor elektrische voertuigen of andere energiediensten aan haar leden of aandeelhouders kan aanbieden, echter ontbreekt in die omschrijving. De Raad van State stelt bijgevolg terecht dat het ontworpen artikel 4.8.1, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet worden aangevuld met de zinsnede "en die de activiteiten kan ontplooiën bedoeld in artikel 4.8.4, §1 ". Dit artikel wordt zodoende aangepast.

De Raad van State merkt terecht op dat de definitie van het begrip "gereserveerde technische flexibiliteit" moet ingevoegd worden als artikel 1.1.3, 56°/1/2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, aangezien er al een punt 56°/1/1 bestaat. Artikel 3, 21° van het ontwerpdecreet wordt daartoe aangepast.

Bij het ontworpen artikel 3.1.5, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt de Raad van State dat nader moet worden geregeld hoe en door wie het precieze aantal leden van de raad van bestuur van de VREG zal worden bepaald. Bovendien moet volgens de Raad ook worden voorzien in een adequaat roulatieschema voor de bestuurders, ter omzetting van artikel 57, lid 5, tweede alinea, van richtlijn (EU) 2019/944. Zoals de VREG reeds opmerkte in haar advies bij dit ontwerpdecreet, zal de concrete invulling van de procedure tot aanstelling van de bestuurders van de VREG nog ingevuld moeten worden door het Vlaams Parlement. In de praktijk zal het aan het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement zijn om de beslissingen te nemen over de aanstelling van de bestuurders, de procedure daarvoor te bepalen en daarbij ook uit te gaan van een bepaald aantal. Een roulatieschema zorgt ervoor dat niet alle bestuurders gelijktijdig moeten worden vervangen. In de praktijk is hier binnen de huidige raad van bestuur van de VREG aan voldaan doordat niet alle bestuurders op hetzelfde moment zijn aangesteld en zij werden aangeduid voor een eenmalig hernieuwbare termijn van vijf jaar. Er wordt voor gekozen om geen expliciet roulatieschema in het ontwerpdecreet op te nemen, maar het aan het Vlaams Parlement over te laten om erover te waken dat er een roulatieschema wordt in acht genomen.

De Raad van State meent dat het ontworpen artikel 4.1.17/3, § 4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet worden aangepast zodat het beter aansluit bij artikel 13, lid 4, van richtlijn (EU) 2019/944. Meer bepaald stelt de Raad dat:

- enkel de tweede zin van het aangehaalde artikel 13, lid, 4, wordt overgenomen, en niet in algemene bewoordingen wordt bepaald dat de rechten van de eindafnemers gelden zonder discriminatie ten aanzien van kosten, moeite of tijd;
- meer nog, het tweede lid van het ontworpen artikel 4.1.17/3, § 4, zelfs afbreuk lijkt te doen aan het eerste lid van die bepaling, vermits hieruit zou kunnen worden afgeleid dat een leverancier van een afnemer die een contract heeft met een onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit, hem wel aan contractuele beperkingen kan onderwerpen, zolang die maar niet buitensporig zijn.

Dat de rechten van de eindafnemers gelden zonder discriminatie ten aanzien van kosten, moeite of tijd, werd wel degelijk overgenomen in de ontworpen bepalingen. Zie bijvoorbeeld het ontworpen artikelen 4.1.17/8, derde lid. Bovendien vormt het ontworpen artikel 4.1.17/3, § 4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 niet enkel de omzetting van artikel 13, lid 4, van richtlijn (EU) 2019/944, maar ook van artikel 17 (Vraagresponso via aggregatie), lid 3, punt e) ervan, dat als volgt

luit: "3. De lidstaten zorgen ervoor dat hun desbetreffende regelgevingskader ten minste de volgende elementen bevat: (...)

e) erin voorzien dat eindafnemers die een contract met onafhankelijke aankoopgroeperingen hebben, niet te maken krijgen met buitensporige betalingen, sancties of andere buitensporige, door hun leveranciers opgelegde contractuele beperkingen;"

Aan deze opmerking van de Raad wordt geen gevolg gegeven.

Ondanks de suggestie van de Raad van State om in het ontworpen artikel 4.1.17/5, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de laatste zin "Deze situatie wordt gereserveerde technische flexibiliteit genoemd." te schrappen, aangezien dit begrip al is gedefinieerd, wordt deze zin toch behouden. De concepten "gereserveerde technische flexibiliteit", zoals geregeld in §1 van het ontworpen artikel 4.1.17/5, en "niet-gereserveerde technische flexibiliteit", zoals geregeld in §2 van datzelfde artikel, zijn uitermate technisch van aard en moeten duidelijk van elkaar onderscheiden worden. Het behouden van de laatste zin draagt bij aan het goede begrip en de leesbaarheid van het artikel.

De Raad van State stelt dat in het ontworpen artikel 4.1.17/6, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit moet worden toegevoegd. De opmerking van de Raad van State is gedeeltelijk terecht. De aankoop van energie voor het dekken van netverliezen en niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten, is een verantwoordelijkheid van zowel de elektriciteitsdistributienetbeheerders als de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en de voorwaarden daarvoor, met inbegrip van de regels, worden vastgesteld door de VREG. De vergoedingen voor die aankoop door de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen daarentegen niet worden vastgesteld door de VREG, omdat de beslissingen over de tarieven op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit een federale bevoegdheid zijn. De suggestie van de Raad van State wordt daarom gevolgd, maar er wordt ook verduidelijkt dat de vergoedingen enkel voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders worden vastgesteld.

De Raad van State verwijst naar artikel 21, lid 2, d), van richtlijn (EU) 2018/2001 dat stelt dat zelfverbruikers van hernieuwbare energie recht hebben op het ontvangen van een beloning, in voorkomend geval ook via steunregelingen, voor de zelfopgewekte hernieuwbare elektriciteit die zij aan het net leveren, die een afspiegeling is van de marktwaarde van die elektriciteit en die rekening kan houden met de waarde op lange termijn ervan voor het net, het milieu en de samenleving. De Raad argumenteert dat sinds het afschaffen van de terugdraaiende teller en de steun voor huishoudelijke fotovoltaïsche installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA, dit niet langer gewaarborgd lijkt. Ze verwijst daarbij ook naar de minimale terugleververgoeding zoals bedoeld in artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 die op nul euro werd bepaald voor injectie die door de distributienetbeheerder wordt opgekocht.

De Nederlandstalige versie van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn spreekt weliswaar van een 'beloning', in de Engelstalige versie gaat het over 'remuneration', de Franstalige versie heeft het over 'rémunération' en in het Duits is het 'Vergütung'. Een geschiktere vertaling naar het Nederlands zou dan ook 'vergoeding' zijn eerder dan 'beloning'. Daarbij kan geargumenteed worden dat het Energiedecreet en het Energiebesluit wel degelijk in een dergelijke vergoeding ('de terugleververgoeding') voorziet voor stroom die prosumenten op het elektriciteitsdistributienet injecteren. Gegeven de verscheidenheid aan hoogtes van terugleververgoedingen die vanaf 2021 aangeboden worden en te consulteren zijn via de V-Test kan gesteld worden dat de normale marktwerking speelt en dat de marktwaarde dus wordt weerspiegeld. In deze dient opgemerkt te worden dat de minimale terugleververgoeding van 0 euro niet gezien moet worden als een vergoeding maar ontworpen is als vangnet voor prosumenten die,

ondanks een verplichting daartoe, geen terugleveringscontract gesloten hebben met een leverancier of andere derde partij.

Niettegenstaande zal in het Energiebesluit in artikel 7.13.2. worden verduidelijkt dat de terugleververgoeding de marktwaarde moet weerspiegelen van die elektriciteit en dat die rekening kan houden met de waarde op lange termijn ervan voor het net, het milieu en de samenleving.

De Raad van State stelt dat naar luid van het ontworpen artikel 4.8.2, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de hernieuwbare energiegemeenschap is gebaseerd op "de open en vrijwillige deelname van zijn vennoten of leden", dat daarmee wel het open karakter van de deelname aan hernieuwbare energiegemeenschappen wordt gewaarborgd, maar De Raad verwijst naar artikel 22, lid 4, f), van richtlijn (EU) 2018/2001 dat bijkomend vereist dat de deelname aan hernieuwbare energiegemeenschappen ook open staat voor huishoudens met een laag inkomen en kwetsbare huishoudens. De Raad stelt zich de vraag of in dat verband geen flankerende maatregelen moeten worden getroffen om ervoor te zorgen dat ook huishoudens met een laag inkomen en kwetsbare huishoudens kunnen deelnemen aan hernieuwbare energiegemeenschappen en dat er met name geen financiële barrières ontstaan die het voor die huishoudens de facto onmogelijk maken om aan hernieuwbare energiegemeenschappen deel te nemen.

Dit ontwerp van decreet bepaalt conform de Richtlijn Hernieuwbare Energie dat de Vlaamse Regering maatregelen zal nemen ter bevordering en vergemakkelijking van de ontwikkeling van zelfverbruik van hernieuwbare energie en energiegemeenschappen (artikelen 48, §4 en 59, §4). Dit is de omzetting van de bepalingen (artikel 21, 6, a) en artikel 22, 4, f)) in de richtlijn die stellen dat de lidstaten een faciliterend kader dienen te scheppen om zelfverbruik van hernieuwbare energie te bevorderen en de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen te vergemakkelijken. Daarin wordt ook gesteld dat de toegankelijkheid van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de deelname aan hernieuwbare energiegemeenschappen open moet staan voor alle eindafnemers, met inbegrip van de huishoudens met een laag inkomen of de kwetsbare huishoudens. Het voorzien van een dergelijk faciliterend kader, naast het regelgevende kader, gebeurt dus bij de artikelen 48, §4 en 59, §4. In de memorie van toelichting bij dit ontwerp van decreet wordt gesteld dat het faciliterend kader zal gecreëerd worden op basis van een beoordeling van de bestaande ongerechtvaardigde belemmeringen (dus ook financiële) met specifieke aandacht voor de kwetsbare huishoudens en huishoudens met een laag inkomen.

De Raad van State stelt dat in tegenstelling tot wat het geval is voor de deelname aan een energiegemeenschap van burgers (ontworpen artikel 4.8.4, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009; artikel 59 van het voorontwerp), het ontworpen artikel 7.2.1 niet in de mogelijkheid voorziet voor deelnemers aan energiedelen om hun deelname op te zeggen. Vermits energiedelen gebaseerd is op een overeenkomst, lijkt die mogelijkheid volgens de Raad nochtans niet te kunnen worden uitgesloten. Bijgevolg lijkt het de Raad aangewezen om hiervoor in een regeling te voorzien of om de Vlaamse Regering te machtigen om dat te doen. Deze suggestie van de Raad wordt gevolgd. Daarom wordt in artikel 61, §2 ook bepaald dat de betrokken overeenkomst ook bepalingen inzake het uitstappen uit energiedelen bevat.

Tot slot merkt de Raad van State nog op dat de Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de inwerkingtreding van de artikelen 21, 22, 61 en 62 van het decreet te bepalen, terwijl dit zo snel mogelijk moet gebeuren, aangezien de omzettingstermijn van richtlijn (EU) 2019/944 al is verstreken. De Vlaamse Regering is zich daarvan bewust. De betreffende artikelen behoeven evenwel

nadere uitwerking in het uitvoeringsbesluit, zodat het aangewezen is op die punten decreet en uitvoeringsbesluit samen in werking te laten treden.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestbevoegdheid. Overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) BWHI is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit. Daarnaast is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de nieuwe energiebronnen (f) en het rationeel energieverbruik (h).

De bepalingen die tot de taken van een netbeheerder vallen zoals de ondersteunende diensten en het aankopen van flexibiliteitsdiensten, vallen onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest op basis van artikel 6, §1, VII, eerste lid, a). Hetzelfde geldt voor de bepalingen die de omzetting vormen van bepalingen uit de richtlijnen met betrekking tot actieve afnemers (met uitzondering van het nieuw ontworpen artikel 4.4.2, §1, eerste lid, punt 5° van het Energiedecreet van 8 mei 2009), energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen.

De andere bepalingen zijn gebonden aan het rationeel energieverbruik, al dan niet in samenhang met de Vlaamse bevoegdheid voor de nieuwe energiebronnen.

Artikel 2

Dit artikel past de oplistings aan van richtlijnen waarvan het Energiedecreet van 8 mei 2009 de omzetting vormt.

Artikel 3

Artikel 3 voegt een aantal nieuwe definities in en wijzigt een aantal bestaande definities in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel vormt de gedeeltelijke omzetting van artikel 2 van respectievelijk de vierde Elektriciteitsrichtlijn en de Richtlijn Hernieuwbare Energie. Daarnaast worden enkele bijkomende definities ingevoerd die specifiek nodig zijn ter invulling van het Vlaamse decretaal kader.

(1°) aanvrager van flexibiliteit: (invoeging punt 4°/1) Deze definitie moet samen met de invoering van een definitie voor deelnemer aan flexibiliteit en dienstverlener van flexibiliteit een duidelijk beeld geven van de rollen die aan bod kunnen komen in de keten van flexibiliteit. De aanvrager van flexibiliteit is een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die een flexibiliteitsdienst aanvraagt en deze gebruikt. Dit kan o.a. gaan om een netbeheerder die flexibiliteit gebruikt in het kader van zijn netbeheer bv. voor het beheer van lokale congestie binnen zijn dekkingsgebied of een evenwichtsverantwoordelijke die flexibiliteit gebruikt om zijn portefeuille in evenwicht te brengen en daarvoor een flexibiliteitsdienst heeft aangevraagd. Het kan ook gaan over een dienstverlener van flexibiliteit die flexibiliteitsdiensten van een andere dienstverlener van flexibiliteit gebruikt.

(2°) actieve afnemer: (invoeging punt 8°/4) met dit punt wordt de definitie van actieve afnemers (artikel 2, punt 8) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn omgezet. Deels door een definitie van actieve afnemer op te nemen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en deels door in de definitie te verwijzen naar het nieuwe artikel 4.4.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 waarin de mogelijke activiteiten van de actieve afnemer worden bepaald. Daar de definitie en de bijhorende activiteiten van de zelfverbruiker van hernieuwbare energie in de Richtlijn Hernieuwbare Energie sterk lijken op deze definitie van actieve afnemer uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt het concept van zelfverbruiker van hernieuwbare energie geïntegreerd in de definitie van actieve afnemer. Op die manier wordt ook tegemoet gekomen aan artikel 2.14 en artikel 21.2, a) en b) uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie.

In de definitie van actieve afnemer wordt ook gesteld dat het om afnemers gaat die aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of gesloten distributienet van elektriciteit. Zodoende worden deze netten beoogd waarvoor het Vlaams Gewest bevoegd is, tot 70 kilovolt. Verder worden ook de afnemers meegenomen die aangesloten zijn op een warmte- of koudenet om conform te zijn met het concept van de zelfverbruiker van hernieuwbare energie uit de Richtlijn Hernieuwbare energie, het kan immers ook om thermische energie gaan uit hernieuwbare energiebronnen.

(3°) aggregatie: (invoeging punt 12°/0) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.18 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De definitie is licht gewijzigd t.o.v. de definitie in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, dit om de definitie in overeenstemming te brengen met de termen die worden gebruikt in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Verder worden de woorden 'de belasting of de opgewekte elektriciteit van verschillende afnemers' uit de richtlijn, in het decreet vervangen door de zinsnede 'verschillende energiehoeveelheden voor afname, consumptie, productie of injectie'.

(4°) aggregator: (vervanging punt 12°/1) Deze definitie werd ingevoerd bij de omzetting van Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG en wordt nu gewijzigd. Als gevolg van de omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt er een definitie ingevoerd van aggregatie, waarbij het over een functie of een dienst gaat. De aggregator is de marktdeelnemer die deze functie of dienst zal uitvoeren. In deze logica wordt de definitie van de aggregator afgestemd op de functie of dienst die hij zal uitvoeren.

(5°) deelnemer aan flexibiliteit: (invoeging punt 25°/1/1) Deze definitie moet samen met de invoering van een definitie voor aanvrager van flexibiliteit en dienstverlener van flexibiliteit een duidelijk beeld geven van de rollen die aan bod kunnen komen in de keten van flexibiliteit. De deelnemer van flexibiliteit is een natuurlijke of rechtspersoon die flexibiliteit zal aanbieden aan een dienstverlener van flexibiliteit of aan een aanvrager van flexibiliteit in het kader van gereserveerde of niet-gereserveerde technische flexibiliteit zoals beschreven in artikel 4.1.17/5 dat wordt ingevoerd in het Energiedecreet via het wijzigingsdecreet. In het eerste geval is de deelnemer de bron van flexibiliteit en zal hij zijn flexibiliteit aanbieden aan een dienstverlener van flexibiliteit. Een deelnemer kan bv. een afnemer met een batterijsysteem zijn die een contract heeft afgesloten met een dienstverlener van flexibiliteit en waarbij het batterijsysteem de afname kan verminderen of verhogen of de injectie kan verminderen of verhogen in reactie op een extern signaal dat bv. door de dienstverlener van flexibiliteit wordt verstuurd naar de deelnemer aan flexibiliteit. In het tweede geval is er geen verplichting om dit via een dienstverlener van flexibiliteit te laten verlopen omdat het over technische flexibiliteit gaat en de deelname verplicht is. Het staat de deelnemer vrij om in geval van een activatie in

het kader van gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit wel beroep te doen op een dienstverlener van flexibiliteit. Het is belangrijk om op te merken dat de deelnemer aan flexibiliteit geen marktdeelnemer is. Toegang tot de markt gebeurt steeds via een dienstverlener van flexibiliteit of de deelnemer van flexibiliteit kan zelf een dienstverlener van flexibiliteit worden.

(6°) dienstverlener van flexibiliteit: (invoeging punt 25°/1/2) Deze definitie moet samen met de invoering van een definitie voor deelnemer aan flexibiliteit en aanvrager van flexibiliteit een duidelijk beeld geven van de rollen die aan bod kunnen komen in de keten van flexibiliteit. De dienstverlener kan enerzijds een natuurlijke of rechtspersoon zijn die zijn eigen flexibiliteit als dienst verkoopt aan een aanvrager van flexibiliteit of andere dienstverlener van flexibiliteit. In dit geval staat hij aan het begin van de keten van flexibiliteit. Anderzijds kan de dienstverlener van flexibiliteit een natuurlijke of rechtspersoon zijn die beroep doet op de flexibiliteit die wordt aangeboden door één of meer deelnemers aan flexibiliteit of één of meerdere dienstverleners van flexibiliteit. In dit geval treedt hij op als intermediair of aggregaat hij de aangeboden flexibiliteit om deze dan als dienst aan te bieden of te verkopen aan een aanvrager van flexibiliteit. Het verschil met de definitie van aggregator is dat rol van de dienstverlener zich beperkt tot flexibiliteit terwijl de aggregator vooral verschillende energiebronnen waar geen flexibiliteit aan te pas komt, zal aggregeren. Bv. het aggregeren van de injectie van verschillende afnemers om deze nadien door te verkopen aan een derde partij. In dit laatste geval gaat het niet over flexibiliteit aangezien er geen extern signaal aan te pas komt.

(7°) dynamisch prijscontract: (invoeging punt 30°/0) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.15 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Het gaat hierbij over een contract voor de levering van elektriciteit aan een eindklant met een dynamische prijs waarbij de prijs van de elektriciteit minstens per kwartier kan wijzigen. Dit kan bv. ook per uur of per twee uur gebeuren en is afhankelijk van het aangeboden contract. Deze dynamische prijs weerspiegelt de prijsvariaties op de spotmarkten van elektriciteit, waaronder de day-ahead- en intraday-markten. Het gaat hierbij niet over het reeds bestaande variabel elektriciteitscontract waarbij de prijs om de maand of om de drie maand wordt gewijzigd of geïndexeerd.

(8°) elektriciteitsbedrijf: (invoeging punt 31°/1) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.57 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. In de nieuw ingevoerde definitie wordt de functie of dienst flexibiliteit toegevoegd ten opzichte van de definitie uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn omdat dit wijzigingsdecreet ook flexibiliteit behandelt, naast vraagresponso en aggregatie, die worden gedefinieerd in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Zie ook verder bij de definitie van vraagresponso, aggregatie en flexibiliteit in dit decreet. Daarnaast wordt energieopslag vervangen door elektriciteitsopslag omdat de inhoud van 'energieopslag' in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn gaat over elektriciteitsopslag. De richtlijn behandelt nl. enkel elektriciteit. Zie ook verder bij de definitie over elektriciteitsopslag en elektriciteitsopslagfaciliteiten.

(9°) elektriciteitsderivaat: (invoeging punt 31°/2) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.14 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Artikel 2.14 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn verwijst naar 'een financieel instrument, als omschreven in de punten 5, 6 en 7 van deel C van bijlage I bij Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad, en dat betrekking heeft op elektriciteit'. Hetgeen vervat zit in voormelde punten 5, 6 en 7 werd omgezet in artikel 2, 1°, punt e), f) en g) van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, waarnaar wordt verwezen in de definitie van elektriciteitsderivaat in het Energiedecreet van 8 mei 2009. De definitie van elektriciteitsleveringscontract (punt 10°) verwijst naar de term elektriciteitsderivaten.

(10°) elektriciteitsleveringscontract: (invoeging punt 33°/1) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.13 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

(11°) elektriciteitsmarkten: (invoeging punt 33°/2) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.9 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Bij de toepassing van deze definitie in het decreet wordt steeds de term 'markt voor lokale congestie' toegevoegd omdat deze lokale markt niet onder de definitie van de Europese definitie valt maar wel van toepassing is in het decreet via de toevoeging van artikel 4.1.17/4.

(12°) elektriciteitsopslag: (invoeging punt 33°/3) deze definitie is gebaseerd op de definitie van 'energieopslag' die is opgenomen in artikel 2.59 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De richtlijn en het regeerakkoord spreken over "energieopslag". In dit ontwerp van decreet wordt de keuze gemaakt om de term "electriciteitsopslag" te hanteren. Inhoudelijk komt dit op hetzelfde neer maar aangezien de scope van de richtlijn beperkt is tot elektriciteit is het duidelijker om te spreken van "electriciteitsopslag". Binnen het Energiedecreet van 8 mei 2009 omvat de term energieopslag, die niet wordt gedefinieerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009, ook de opslag van andere vormen van energie dan elektriciteit zoals bv. thermische energie (warmte). Het Energiedecreet bevat immers ook andere energievectoren zoals gas en warmte. Daarom worden de termen electriciteitsopslag en electriciteitsopslagfaciliteit hier gebruikt.

(13°) electriciteitsopslagfaciliteit: (invoeging punt 33°/4) deze definitie is gebaseerd op de definitie van energieopslagfaciliteit die is opgenomen in artikel 2.60 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Zie ook de toelichting bij de definitie van electriciteitsopslag.

(14°) energiedelen: (invoeging punt 38°/1) één van de activiteiten die onder andere energiegemeenschappen volgens de Europese richtlijnen kunnen uitoefenen is het onderling delen van energie. Energiedelen wordt in het Energiedecreet van 8 mei 2009 vooralsnog niet geregeld. De Europese richtlijnen definiëren "energiedelen" ook niet. Het is echter belangrijk om deze activiteit duidelijk te definiëren en verder te regelen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 om het onderscheid te kunnen maken met andere activiteiten zoals bijvoorbeeld zelfverbruik of verkoop. Belangrijk hierbij op te merken is dat energiedelen geen verkoop inhoudt van de geleverde elektriciteit. In de praktijk gaat het bijvoorbeeld over actieve afnemers die collectief investeren in een productie-installatie en daarmee kosteloos (en dus geen verkoop) recht hebben op een deel van de productie van deze installatie a rato van bijvoorbeeld het investeringsaandeel en dat via de activiteit energiedelen wordt mogelijk gemaakt. Het gaat bij energiedelen immers over "zelf"geproduceerde energie zoals in de definitie bepaald. Een belangrijk criterium om een onderscheid te maken tussen energiedelen en zelfverbruik is het feit of de energie waarop zelfverbruik of energiedelen van toepassing is al dan niet geïnjecteerd werd op een electriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet of een warmte- of koudenet. Energiedelen kan slechts toegepast worden op energie die in het distributienet wordt geïnjecteerd en wordt bijvoorbeeld in het geval van elektriciteit op kwartuurbasis (onbalansverrekeningsperiode) toegekend aan een andere afnemer. Dit in tegenstelling tot zelfverbruik (zie later) waarbij gesteld wordt dat het om die energie gaat die niet in deze netten wordt geïnjecteerd, door de producent ter plekke wordt verbruikt en dus niet door de hoofdmeter gemeten wordt. De keuze om een duidelijk onderscheid te maken tussen beide begrippen wordt bovendien gemaakt omdat beide activiteiten vaak een verschillende (regelgevende, technische, tarifaire, operationele,...) aanpak zullen vragen. Door een duidelijk onderscheid te maken tussen beide begrippen wordt tenslotte geen afbreuk gedaan

aan de scope van de begrippen zelfverbruik en energiedelen uit de Europese richtlijnen.

Onbalansverrekeningsperiode wordt in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn als volgt gedefinieerd: "de onbalansverrekeningsperiode als gedefinieerd in artikel 2, punt 15, van Verordening (EU) 2019/943". Artikel 2, punt 15, van Verordening (EU) 2019/943 bepaalt onbalansverrekeningsperiode als :*"de tijdseenheid waarvoor de onbalans van de balanceringsverantwoordelijken wordt berekend"*, dit is voor elektriciteit per kwartuur en voor aardgas per uur

(15°) energiegemeenschap van burgers: (invoeging punt 40°/1/1) met dit punt wordt de definitie van energiegemeenschap van burgers (art. 2. 11) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn omgezet, deels door een definitie "energiegemeenschap van burgers" op te nemen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en deels door in de definitie de verwijzen naar het nieuwe artikel 4.8.1 waarin de verdere vereisten waaraan deze energiegemeenschap moet voldoen worden bepaald.

(16°) energieoverdracht: (invoeging punt 41°/1) Deze definitie heeft betrekking op een specifieke activatie van flexibiliteit waarbij een leverancier en een dienstverlener van flexibiliteit betrokken zijn die een afzonderlijke evenwichtsverantwoordelijke hebben en/of een dienstverlener van flexibiliteit die niet hun leverancier is. In dit geval heeft de activatie van flexibiliteit een impact op de leverancier en zijn evenwichtsverantwoordelijke.

Het kan bv. gaan over een WKK die een bepaalde hoeveelheid elektriciteit zou produceren maar door een activatie van flexibiliteit door een onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit slechts een deel van de geplande hoeveelheid elektriciteit zal produceren. De portefeuille van de leverancier en de bijhorende evenwichtsverantwoordelijke van deze netgebruiker is op dat moment niet meer in evenwicht en er is dus een impact. Bij een energieoverdracht spreken we ook over een onafhankelijk dienstverlener van flexibiliteit (zie ook definitie 'onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit).

De definitie van energieoverdracht komt ook voor in de federale Elektriciteitswet. De energieoverdracht, bedoeld in het ontwerp van decreet, slaat enkel op de markt voor lokale congestie en de niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten die aangekocht worden door de elektriciteitsdistributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit. Een activatie van flexibiliteit in het kader van een federale markt die een energieoverdracht met zich meebrengt - ook al gebeurt deze activatie op het elektriciteitsdistributienet - valt onder het toepassingsgebied van de federale regeling.

(17°) extern signaal: (invoeging punt 50°/1) Deze definitie heeft betrekking op de activatie van flexibiliteit en vraagresponso. Het gaat over een signaal dat wordt verstuurd door o.a. de dienstverlener van flexibiliteit of de aanvrager van flexibiliteit, met als doel om flexibiliteit in het elektriciteitssysteem te veroorzaken. Het gaat over een dynamisch, dus niet voorspelbaar, signaal o.a. over een activatie of desactivatiesignaal of een financiële prikkel zoals een dynamisch prijssignaal. Het is belangrijk om te benadrukken dat het hierbij niet gaat om statische en voorspelbare signalen, dus geen time-of-use signaal zoals de gekende omschakeling van dagtarief naar nachttarief en omgekeerd

(18°) flexibiliteit: (invoeging punt 51°/1) Deze definitie gaat over het veranderen het profiel van productie, injectie, verbruik of afname van elektriciteit t.o.v. de normale of bestaande verbruiks of productiepatronen in reactie op een extern signaal of lokaal gemeten netgerelateerde grootheid, zoals de frequentie of de spanning ten opzichte van de bestaande of normale toestand of anderzijds in reactie op het aanvaarden van het bod van de eindafnemer of producent, individueel of via aggregatie. Het verwachte profiel van zowel het aanbod van

elektriciteit (productie of injectie) als de vraag naar elektriciteit (verbruik of afname) van een afnemer, een producent of elektriciteitsopslagfaciliteit zal veranderen ten gevolge van een extern signaal dat wordt verstuurd o.a. door een dienstverlener van flexibiliteit, een aanvrager van flexibiliteit of een gemandateerde derde partij. Dit extern signaal kan verstuurd worden op een willekeurig tijdstip en is dus in principe onvoorspelbaar. Naast het extern signaal (zie definitie extern signaal) kan het gaan om een lokale netgerelateerde grootte zoals de frequentie of de spanning. Het kan dus bv. geen signaal gebaseerd op de buitentemperatuur zijn.

De flexibiliteit heeft betrekking op het elektriciteitssysteem zoals het elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit of het transmissienet. De normale toestand of bestaande patronen zullen nog door de bevoegde netbeheerder bepaald worden via de referentiecurve.

Het doel van de activatie van flexibiliteit is om een dienst te verlenen in het elektriciteitssysteem of om de flexibiliteit te verkopen op een elektriciteitsmarkt, een markt voor lokale congestie of georganiseerde markt. Deze definitie heeft veel gelijkenissen met de definitie van vraagrespons die wordt ingevoerd ten gevolge van de omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en waarbij vraagrespons als een specifieke vorm van flexibiliteit wordt beschouwd die enkel over afname of het verbruik en elektriciteit gaat. Bij flexibiliteit is de productie en injectie ook van tel.

(19°) flexibiliteitsactivatieregister: (invoeging punt 51°/2) Dit is het register dat wordt gebruikt in het kader van de activatie van flexibiliteit. Hierbij worden voor elk relevant toegangspunt of allocatiepunt de relevante parameters van de activatie van flexibiliteit vermeld, zoals de duurtijd, de geactiveerde toegangspunten en de dienstverlener van flexibiliteit. Het gaat daarbij over de activatie van flexibiliteit in het kader van een markt voor lokale congestie en niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten die worden aangekocht door de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit. Daarnaast bevat het flexibiliteitsactivatieregister ook activaties van flexibiliteit in functie van ondersteunende diensten en producten van de transmissienetbeheerder op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Dit zal ook gebeuren in samenwerking met de transmissienetbeheerder. Het flexibiliteitsactivatieregister kan o.a. gebruikt worden voor de analyse van de operationele veiligheid en voor het op de hoogte brengen van de betrokken partijen bij de activatie van flexibiliteit. ;

(20°) flexibiliteitstoegangsregister: (invoeging punt 52°) Dit register wordt gebruikt in het kader van flexibiliteit. Hierin worden de toegangspunten of allocatiepunten van het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit opgenomen, waarbij voor ieder toegangspunt de deelnemer aan flexibiliteit wordt vermeld en op welke dienstverlener van flexibiliteit deze een beroep doet. Hierbij worden alle betrokken dienstverleners die flexibiliteit zouden activeren op toegangspunten of allocatiepunten van het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit vermeld, los de aanvrager van flexibiliteit (transmissienetbeheerder, evenwichtswichtsverantwoordelijke, distributienetbeheerder ...). De netbeheerder dient in het kader van het bewaken van de operationele veiligheid van het net immers op de hoogte te zijn van de toegangspunten of allocatiepunten aangesloten aan zijn net waarop flexibiliteit geactiveerd kan worden.

(21°) gereserveerde technische flexibiliteit: (invoeging punt 56°/1/2) Deze nieuwe definitie wordt ingevoerd in het kader van dit decreet in het Energiedecreet waarbij de netbeheerder in buitengewone omstandigheden de deelname aan flexibiliteit kan verplichten. Het gaat hier over buitengewone omstandigheden die de netbeheerder voldoende op voorhand kan inschatten. De voorwaarden voor de toepassing van gereserveerde technische flexibiliteit worden beschreven in artikel 4.1.17/5.

(22°) gesloten distributienet: (wijziging punt 56°/2) bij de bestaande definitie van gesloten distributienet worden in b) de woorden "of de daarmee verwante bedrijven" vervangen door de zinsnede ", of de daarmee verbonden of geassocieerde ondernemingen";

Het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat in artikel 1.1.3, 84° en 85° reeds een definitie van 'met een onderneming geassocieerde ondernemingen' en van 'met een onderneming verbonden ondernemingen'. De definitie van gesloten distributienet wordt aangepast aan deze terminologie.

Eén van de criteria waaraan een net moet voldoen opdat sprake zou kunnen zijn van een gesloten distributienet, betreft het criterium van "primaire distributie" aan de eigenaar of beheerder van dat net, of de met die eigenaar of beheerder "verwante" ondernemingen. Dit beoogt de situatie van een net dat in hoofdzaak ontwikkeld is voor het gebruik van een onderneming, maar ook gebruikt wordt door andere ondernemingen, al dan niet verwant.

Een net dat elektriciteit of aardgas distribueert aan bedrijven die gebundeld zijn in een juridische entiteit (die hierdoor als "verwant" kunnen worden beschouwd), maar waarbij de juridische entiteit zelf geen eigen verbruik heeft, voldoet volgens de Europese Commissie niet aan definitie van gesloten distributienet "*this should be understood as excluding, for example, commercial property developments such as office blocks or shopping centres which are not primarily used by the owner or operator of the distribution system*". De zinsnede ", of de daarmee verbonden of geassocieerde ondernemingen" dient in deze zin te worden verstaan.

(23°) hernieuwbare energiebronnen: (vervanging punt 65°) de bestaande definitie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt vervangen ten gevolge van de definitie van energie uit hernieuwbare bronnen of hernieuwbare energie in de Richtlijn Hernieuwbare Energie (artikel 2. 1) en in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (artikel 2.31).

(24°) hernieuwbare energiegemeenschap: (invoeging punt 65°/1) met dit punt wordt de definitie van hernieuwbare energiegemeenschap (art. 2.16) uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie omgezet. Deels door een definitie "hernieuwbare energiegemeenschap" op te nemen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en deels door in de definitie te verwijzen naar het nieuwe artikel 4.8.2 waarin de vereisten waaraan deze energiegemeenschap moet voldoen worden bepaald.

(25°) lokale congestie: (invoeging punt 79°/0) Deze nieuwe definitie wordt ingevoerd in het kader van het artikel 4.1.17/4 dat wordt ingevoerd via dit decreet in het Energiedecreet waarbij de netbeheerders specificaties dienen op te maken voor het gebruik van flexibiliteitsdiensten, waaronder voor het beheer van lokale congestie binnen hun dekkinggebied. In de Richtlijn is in artikel 2.44 een definitie van "congestie" ingevoerd waarin verwezen wordt naar congestie, als gedefinieerd in artikel 2, punt 4, van Verordening (EU) 2019/943. Qua toepassingsgebied is deze definitie te ruim voor het ontwerp van decreet, waarin een regulerend kader wordt uitgewerkt voor flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Als gevolg daarvan is ervoor geopteerd om een definitie van "lokale congestie" in te voeren.

(26°) marktdeelnemer: (invoeging punt 80°/1) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn waarin verwezen wordt naar de

⁷ EU COM, Interpretative note on directive 2009/72/EC concerning common rules for the internal market in electricity and directive 2009/73/EC concerning common rules for the internal market in natural gas - Retail Markets, te consulteren op: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_retail_markets.pdf.

definitie van marktdeelnemer uit artikel 2.25 van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking). In de definitie van marktdeelnemer die wordt opgenomen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt de lijst van diensten die de marktdeelnemers uitvoeren, uitgebreid met flexibiliteitsdiensten omdat dit decreet ook flexibiliteitsdiensten behandelt, naast vraagresponsdiensten en aggregatie. Zie verder bij de definitie van flexibiliteit. Daarnaast wordt "energieopslag" vervangen door "elektriciteitsopslag". De netbeheerder is geen marktdeelnemer. In de definitie van marktpartij is de netbeheerder daarentegen wel opgenomen.

(27°) marktpartij: (wijziging punt 81°) aan het punt 81° worden de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare energiegemeenschap toegevoegd aan de actoren die als "marktpartij" worden beschouwd.

(28°) niet-frequentiegerelateerde ondersteunende dienst: (invoeging 92°/1) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.49 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De term "blackstartmogelijkheden" wordt uit de definitie geweerd aangezien dit een ondersteunende dienst is die enkel op het transmissieniveau wordt toegepast en aldus buiten de Vlaamse bevoegdheid valt. Het gaat hierbij over een procedure om bij black-out een elektriciteitscentrale op te starten. Inzetbaarheid in eilandbedrijf wordt in dit decreet niet in de context van een blackstart gebruikt maar dit kan ook nog voor andere doeleinden dan blackstartmogelijkheden ingezet worden. De term inzetbaarheid in eilandbedrijf die in de definitie wordt gebruikt is enkel van toepassing op het elektriciteitsdistributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit en kan ingezet worden door de elektriciteitsdistributienetbeheer of beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in functie van bv. onderhoudswerken aan zijn net.

(29°) niet-gereserveerde technische flexibiliteit: (invoeging punt 92°/1/0) in het kader van het artikel 4.1.17/5 wordt deze nieuwe definitie ingevoerd via dit decreet in het Energiedecreet waarbij de netbeheerder in onvoorziene uitzonderlijke netuitbatingssomstandigheden de deelname aan flexibiliteit kan verplichten. Het gaat hierbij over onvoorziene uitzonderlijke netuitbatingssomstandigheden zoals bv. een noodsituatie of overmacht wanneer andere commerciële middelen en gereserveerde technische flexibiliteit uitgeput zijn. Het begrip onvoorziene uitzonderlijke netuitbatingssomstandigheden zal verder verduidelijkt moeten worden in het technische reglement. Bij het toepassen van niet-gereserveerde technische flexibiliteit kan de netgebruiker of gebruiker aangesloten aan het plaatselijk vervoernet van elektriciteit vergoeding krijgen.

(30°) onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit: (invoeging punt 92°/5) deze definitie vormt de omzetting van het artikel 2.19 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

In de richtlijn wordt de definitie van 'onafhankelijke aankoopgroepering' geïntroduceerd, waarmee in feite een onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit wordt bedoeld. In dit ontwerp van decreet wordt dit dan een onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit. Een dienstverlener van flexibiliteit is o.a. een aggregator die flexibiliteit aggregereert. Het verschil tussen een dienstverlener van flexibiliteit en een aggregator gaat over het feit dat een dienstverlener enkel flexibiliteit aggregereert terwijl het bij een aggregator over de aggregatie van energie gaat die geen flexibiliteit is.

Daarnaast wordt ook de evenwichtsverantwoordelijke toegevoegd, naast de leverancier. Een afnemer of marktdeelnemer kan nl. ook aangesloten zijn of een contract hebben met twee verschillende leveranciers die uiteindelijk wel dezelfde evenwichtsverantwoordelijke hebben. In het geval er twee evenwichtsverantwoordelijken zijn (één van de leverancier en één van de dienstverlener van flexibiliteit of van de aggregator) wordt de perimeter van de geïmpacteerde leverancier gecorrigeerd. Daarnaast kan de dienstverlener van

flexibiliteit, de leverancier of de evenwichtsverantwoordelijke ook compenseren voor het verlies dat hij heeft geleden. Dit verlies kan eruit bestaan dat hij meer elektriciteit heeft geproduceerd dan nodig was. Deze definitie houdt verband met de definitie van energieoverdracht die eveneens wordt ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009 via het ontwerp van decreet.

De term onafhankelijk gaat binnen de definitie van het decreet enkel over de energieoverdracht. Een dienstverlener van flexibiliteit en een leverancier kunnen dezelfde evenwichtsverantwoordelijke hebben waarbij de dienstverlener van flexibiliteit nog steeds een onafhankelijk bedrijf kan zijn ten opzichte van de leverancier. De term aangesloten slaat niet op een eventuele opt-out overeenkomst die de dienstverlener van flexibiliteit kan hebben met een leverancier.

(31°) ondersteunende dienst: (wijziging punt 94°) de bestaande definitie van ondersteunende diensten in artikel 1.1.3, 94°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt licht gewijzigd ten gevolge van de omzetting van artikel 2.48 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De definitie uit de richtlijn wordt overgenomen, met dien verstande dat in de definitie tot uiting komt dat de toevoeging 'met inbegrip van balanceringsdiensten en niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten maar uitgezonderd congestiebeheer' enkel betrekking heeft op de elektriciteitsmarkt. De term wordt immers ook gebruikt voor de aardgasmarkt en daar is deze toevoeging niet van toepassing. Congestiebeheer wordt in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn expliciet uitgesloten bij in de definitie van een ondersteunende dienst.

(32°) peer-to-peerhandel: (invoeging punt 97°/0) met dit punt wordt de definitie van peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie uit de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen omgezet in het Energiedecreet. De bepaling uit de definitie dat deze activiteit de rechten en plichten van de betrokken partijen onverlet laat, wordt opgenomen in nieuwe artikel 7.2.2 dat handelt over peer-to-peerhandel.

(33°) stroomafnameovereenkomst: (invoeging punt 114°/2/1) er wordt een punt 114°/2/1 ingevoegd dat stroomafnameovereenkomst definieert ter omzetting van de definitie "hernieuwbarestroomafnameovereenkomst" uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie. We spreken in voorliggend ontwerp van decreet echter van stroomafnameovereenkomst omdat in de Elektriciteitsrichtlijn in dezelfde context wordt gesproken over "stroomafnameovereenkomst". Met deze definitie beogen we dus de omzetting van de begrippen uit beide richtlijnen in één definitie. Het woord "rechtstreeks" in deze definitie slaat niet op een rechtstreekse fysieke verbinding tussen producent en afnemer (betekent bijvoorbeeld niet dat de productie rechtstreeks via een kabel naar de afnemer gaat) maar slaat op rechtstreeks voortvloeiend uit de contractuele relatie (bv. Power Purchase Agreement of 'PPA') en dus niet indirect via een derde marktpartij.

(34°) verordening (EU) 2019/943: (invoeging punt 126°/5) er wordt een definitie ingevoegd van verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

(35°) volledig geïntegreerde netwerkcomponenten: (invoeging punt 131°/3) deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.51 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De definitie wordt volledig overgenomen uit de richtlijn, behalve het woord "transmissie" aangezien Vlaanderen hiervoor niet bevoegd is. Verder wordt "energieopslag" vervangen door "elektriciteitsopslag". Het gaat over een component die volledig is geïntegreerd in het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Dit component mag uitsluitend gebruikt worden voor het waarborgen van een veilig en betrouwbaar beheer van het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en niet voor balanceringsbeheer of het beheer van lokale congestie. Het kan daarbij gaan over specifieke componenten zoals condensatoren, spoelen of vliegwielen of

andere componenten zoals schakelaars of kortsluitstroombegrenzers. In sommige gevallen kan een elektriciteitsopslagfaciliteit ook een geïntegreerde component zijn.

(36°) vraagrespons: (invoeging punt 131°/4) Deze definitie vormt de omzetting van artikel 2.20 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De Vierde Elektriciteitsrichtlijn omvat zowel het concept van flexibiliteit als van vraagrespons, maar er wordt enkel een definitie van vraagrespons geformuleerd. In de richtlijn heeft vraagrespons daarbij enkel betrekking op de verandering van elektriciteitsbelasting of – afname die in een reactie op marktsignalen kan verhoogd of verlaagd worden t.o.v. de normale of bestaande toestand. Dit wordt ook overgenomen in de definitie van vraagrespons in het ontwerp van decreet, waarbij het woord "marktsignalen" wordt vervangen door de woorden "externe signalen" en wordt uitgebreid met lokale netgerelateerde grootheden. Daarnaast wordt de term 'tijdsvariabele' vervangen door de term 'dynamische' omdat daardoor duidelijker is dat het over niet-statische en onvoorspelbare elektriciteitsprijzen gaat. Deze term wordt ook opgenomen bij de definitie van extern signaal. Statische signalen zoals de omschakeling van dagtarief naar nachttarief vallen niet binnen de definitie van extern signaal en dus ook vraagrespons omdat deze tot de normale of bestaande toestand vallen. Ook wordt in de definitie aangegeven dat vraagrespons een vorm van flexibiliteit is. De definitie van flexibiliteit in dit ontwerp van decreet gaat naast de verandering van elektriciteitsafname ook over de verhoging van productie en vraagrespons wordt dan gezien als een specifieke vorm van flexibiliteit. De definitie van flexibiliteit (zie artikel 3 punt 18° van dit decreet) en de definitie van vraagrespons zijn op elkaar afgestemd.

(37°) zelfverbruik van energie: (toevoeging punt 140°) één van de activiteiten die actieve afnemers (Vierde Elektriciteitsrichtlijn) en zelfverbruikers van hernieuwbare energie (Richtlijn Hernieuwbare Energie) in de Europese richtlijnen kunnen uitoefenen is het zelfverbruik van energie. Het is echter belangrijk om deze activiteit duidelijk te definiëren en verder te regelen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 om zo een onderscheid te kunnen maken met andere activiteiten zoals bijvoorbeeld energiedelen of verkoop (zie ook toelichting bij de definitie van energiedelen). De Europese richtlijnen definiëren beide begrippen niet. Het lijkt ons echter aangewezen om in het Energiedecreet van 8 mei 2009 wel een duidelijk onderscheid te maken tussen "zelfverbruik van energie" en "energiedelen". Een belangrijk criterium bij zelfverbruik is dat het over die energie gaat die niet in een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet of warmte- of koudenet wordt geïnjecteerd en dus in feite ter plekke wordt verbruikt of opgeslagen. Het zijn dus energiestromen die niet door de hoofdmeter gemeten worden. Dit is het geval als zowel de productie als de afname achter dezelfde meter zijn aangesloten. De Richtlijn Hernieuwbare Energie geeft wel een definitie van "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" en de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat actieve afnemers hun zelf opgewekte elektriciteit zelf kunnen verbruiken. Met de voorgestelde definitie van "zelfverbruik van energie" in het voorliggende ontwerp van decreet sluiten we aan bij deze bepalingen.

We spreken hier ook niet van "zelfverbruik van hernieuwbare energie" om ook het recht van zelfverbruik voor actieve afnemers vervat in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn om te zetten, dat gaat immers over elektriciteit (groen en grijs) en gaat dus verder dan louter hernieuwbare bronnen.

De herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energie definieert "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" (artikel 2.14)) en "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" (artikel 2.15)). De Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat actieve afnemers hun zelf opgewekte elektriciteit zelf kunnen verbruiken (artikel 2.8)).

Om te vermijden dat een overaanbod aan nieuwe actoren wordt gecreëerd opteren we er voor om de definities van "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" en "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" niet als zodanig op te nemen. Ten eerste omdat de definities en bepalingen van actieve afnemer en zelfverbruiker van hernieuwbare energie in de Europese richtlijnen quasi gelijk zijn en daarmee de definitie en bepalingen van actieve afnemer eigenlijk de zelfverbruiker van hernieuwbare energie omvat. Ten tweede lijkt het beter om in plaats daarvan een definitie van de activiteiten "zelfverbruik van energie" en "energiedelen" in te voegen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dit als 'onpersoonlijke' versies van de definitie van "zelfverbruiker". Dit "zelfverbruik" en "energiedelen" zijn dan rechten die 'transversaal' worden opgevat, en die zowel aan actieve afnemers (inclusief actieve afnemers gegroepeerd in een (appartementen)gebouw om tegemoet te komen aan het Europese concept van "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie") als aan vennoten of leden van energiegemeenschappen worden toegekend. Op deze manier zetten we de bepalingen m.b.t. zelfverbruikers in de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energie in voldoende mate om, maar vermijden we de introductie op de energiemarkt van te veel gelijksoortige actoren en alle onderlinge afbakeningsproblemen die daar het gevolg van kunnen zijn.

Artikel 4

In artikel 3.1.1, §4, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt de verwijzing naar de derde Elektriciteitsrichtlijn vervangen door een verwijzing naar de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 5

Artikel 59 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bevat de taken en bevoegdheden van de regulerende instantie, de VREG. Dit artikel komt grotendeels overeen met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG, hetgeen reeds werd omgezet in artikel 3.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Artikel 4 van het ontwerp van decreet voert de nodige wijzigingen door aan artikel 3.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 om in overeenstemming te zijn met artikel 59 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Bij punt 1°, e) slaat het woord 'hierover' zowel op dienstverlening als op zekerheid en betrouwbaarheid.

De toevoeging van Punt 4° punt m) is de omzetting van artikel 11 lid 4 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Dit omvat de jaarlijkse rapportering door de VREG over de voornaamste ontwikkelingen inzake dynamische prijscontracten in het Vlaamse Gewest.

Artikel 6

Artikel 58 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bevat de algemene doelstellingen van de regulerende instantie, de VREG. Dit artikel komt grotendeels overeen met artikel 36 van Richtlijn 2009/72/EG, hetgeen reeds werd omgezet in artikel 3.1.4/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Artikel 4 van het ontwerp van decreet voert de nodige wijzigingen door aan artikel 3.1.4/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 om in overeenstemming te zijn met artikel 58 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

De term 'bevorderen van de adequaatheid' in punt 4 heeft te maken met het bevorderen van de doeltreffendheid van de netten en heeft niets te maken met bevoorradingszekerheid of 'adequacy'.

Artikel 7

Artikel 57 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bevat Aanwijzing en onafhankelijkheid van regulerende instanties, de VREG. Dit artikel komt grotendeels overeen met artikel 35 van Richtlijn 2009/72/EG, hetgeen reeds werd omgezet in artikel 3.1.5, over de raad van bestuur van de VREG, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Artikel 7 van het ontwerp van decreet voert de nodige wijzigingen door aan artikel 3.1.5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 om in overeenstemming te zijn met artikel 57 lid 5 d) en e) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Het artikel 57 lid 5 stelt dat de lidstaten er over moeten waken dat de onafhankelijkheid van de regulerende instantie wordt beschermd.

Lid 5, onderdeel d) stelt: *“de leden van het bestuur van de regulerende instantie, of bij afwezigheid van een bestuur, de hogere leiding van de regulerende instantie, worden aangesteld voor een vaste termijn van vijf tot zeven jaar, die eenmaal kan worden verlengd.”.*

Lid 5, onderdeel e) stelt: *“de leden van het bestuur van de regulerende instantie, of bij afwezigheid van een bestuur, de hogere leiding van de regulerende instantie, worden aangesteld op grond van objectieve, transparante en bekendgemaakte criteria, volgens een onafhankelijke en onpartijdige procedure, waarmee wordt gegarandeerd dat de kandidaten voor de relevante positie in de regulerende instantie over de vereiste vaardigheden en ervaring beschikken.”.*

De tweede alinea van lid 5 stelt: *“In verband met punt d) van de eerste alinea, voorzien de lidstaten in een adequaat roulatieschema voor het bestuur of de hogere leiding. De leden van het bestuur, of bij afwezigheid van een bestuur, de leden van de hogere leiding, mogen in die termijn uitsluitend van hun ambt worden ontheven als ze niet langer voldoen aan de in dit artikel omschreven voorwaarden of volgens het nationale recht schuldig zijn geweest aan wangedrag.”*

De raad van bestuur moet dus worden aangesteld op grond van objectieve, transparante en bekendgemaakte criteria, volgens een onafhankelijke en onpartijdige procedure, en met inachtneming van een roulatieschema. Dit moet garanderen dat de kandidaten voor de relevante positie in de regulerende instantie over de vereiste vaardigheden en ervaring beschikken.

Artikel 8

Via dit artikel wordt een nieuwe afdeling VII toegevoegd met als titel “Vergelijkingsinstrument” aan titel III, hoofdstuk I van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 9

In het eerste lid van artikel 14 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt bepaald dat lidstaten ervoor moeten zorgen dat er ten minste één vergelijkingsinstrument gratis ter beschikking is waarin het aanbod van de elektriciteitsleveranciers – waaronder nettarieven zoals het capaciteitstarief dat vanaf 2022 zal ingevoerd worden - kan vergeleken worden, en dat voldoet aan de gestelde eisen inzake volledigheid, onafhankelijkheid, onpartijdigheid, transparantie en gegevensbescherming.

Dit kan overeenkomstig het derde lid van artikel 14 verzekerd worden door een bevoegde instantie aan te duiden die een vertrouwensmerk zal uitbrengen voor vergelijkingsinstrumenten die voldoen aan de hogervermelde vereisten. Het is echter niet duidelijk hoe een lidstaat - enkel door het voorzien van een (vrijwillig toegankelijke) vertrouwensmerkprocedure - kan verzekeren dat er minstens één vergelijkingsinstrument zal bestaan dat voldoet aan deze vereisten zonder de beheerder van dit prijsvergelijkingsinstrument daar specifiek de opdracht toe te geven. De federale regulator CREG kent een vertrouwensmerk toe aan online prijsvergelijkers die voldoen aan hun charter voor goede informatieverschaffing bij de prijsvergelijking van elektriciteit en gas. Sinds de laatste actualisatie van het charter in 2018 heeft enkel de online prijsvergelijker Energie-Vergelijker.be dit vertrouwensmerk van de CREG gekregen.

In artikel 3.1.3, §1, 4°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt momenteel reeds de volgende taak aan de VREG toegekend: "b) het informeren van de afnemers van elektriciteit en aardgas over de prijzen en voorwaarden die de leveranciers hanteren, met inbegrip van het aanbieden of laten aanbieden van een objectieve vergelijking van die prijzen en voorwaarden;". Op grond van deze bepaling biedt de VREG de V-test aan waarmee gratis een objectieve vergelijking van de prijzen en voorwaarden van de producten van alle, in het Vlaams Gewest actieve leveranciers van elektriciteit en aardgas, die leveren aan huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers aangesloten aan het laagspanningsdistributienet en met een verwacht jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 100 000 kWh, kan gemaakt worden. Deze huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers, die de V-test gebruiken, kunnen beschouwd worden als de betrokkenen wiens persoonsgegevens worden verwerkt in het kader van de V-test.

Overeenkomstig het zesde lid van artikel 14 is het niet nodig om bij de omzetting van dit artikel een vertrouwensmerkprocedure in te stellen indien de lidstaat de taak geeft aan een overheidsinstelling om een vergelijkingsinstrument aan te bieden dat voldoet aan de vereisten in lid 1 van dit artikel. De omzetting van artikel 14 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn in het Vlaams Gewest kan bijgevolg verzekerd worden door van de VREG te vereisen dat zijn vergelijkingstool voldoet aan de vereisten, vermeld in lid 1 van artikel 14.

Door deze taak toe te kennen aan de VREG is het niet nodig om een aantal vereisten uit het eerste lid te herhalen in het Energiedecreet van 8 mei 2009:

- Het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet reeds dat de VREG onafhankelijk moet zijn ten aanzien van de marktpartijen, zoals vereist in artikel 14, lid 1, a) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (o.a. in artikel 3.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009);
- De vereiste, opgenomen in artikel 14, lid 1, b) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn ("ze vermelden duidelijk wie de eigenaars zijn en welke natuurlijke of rechtspersoon het instrument beheert en controleert, alsook hoe de instrumenten worden gefinancierd") is veeleer relevant voor privaatrechtelijke instellingen die een vergelijkingsinstrument zouden aanbieden. Het statuut en de financiering van de VREG is geregeld in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit staat ook vermeld op de website van de VREG.
- Als overheidsinstelling dient de VREG reeds te voldoen aan de eisen inzake de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties, opgenomen in artikel II.16 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 (artikel 14, lid 1, f) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn).

Om een correcte werking van het vergelijkingsinstrument te garanderen bezorgen de leveranciers de VREG nauwkeurige en geactualiseerde informatie over de prijzen en voorwaarden, inclusief de aangeboden diensten, van de producten die ze publiek aanbieden in het Vlaamse Gewest

aan huishoudelijke afnemers en ondernemingen met een verwacht jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 100.000 kWh. De aangeboden diensten omvatten o.a. het aanbieden van flexibiliteit door de afnemer.

Artikel 10

Hoewel het aantal in te vullen gegevens in de V-test beperkt wordt tot het strikt noodzakelijke, blijkt uit de analyse van de bezoekersgegevens dat veel gebruikers van de V-test in het midden van een vergelijking afhaken, wellicht omdat ze bepaalde opgevraagde gegevens niet direct bij de hand hebben. Door het mogelijk te maken om de gegevens, nodig om een prijsvergelijking op maat te maken, op te slaan onder een persoonlijk profiel (met unieke identificatie via rijksregisternummer, vreemdelingennummer of ondernemingsnummer, en toegankelijk via e-ID) en/of door zelf de gegevens van de gebruiker op te zoeken via koppelingen met externe databanken, wordt de gebruiker van de V-test zoveel mogelijk "ontzorgd".

De V-test is ook een goed middel om dynamische prijscontracten en terugleveringscontracten onder de aandacht te brengen van het grote publiek.

- Vanaf 1 januari 2021 zullen leveranciers een dynamisch prijscontract kunnen aanbieden, conform artikel 3.1.38/1 van het Energiebesluit. Deze moeten opgenomen worden in het vergelijkingsinstrument van de VREG.
- Vanaf 1 januari 2021 zullen leveranciers ook terugleveringscontracten moeten aanbieden aan bepaalde categorieën prosumenten. Dit terugleveringscontract zal de relatie regelen tussen de prosumant en de leverancier die de elektriciteit zal opkopen die de prosumant injecteert in het net. De leverancier zal daarin bepalen tegen welke waarde hij die injectie waardeert. In het buitenland en op basis van de beperkte gevallen in Vlaanderen, zien we dat dit vaak een aanbod is met een vaste prijs voor elke geïnjecteerde kWh. Maar ook andere vormen van vergoeding zijn mogelijk, bijvoorbeeld een dynamische prijs.

Om een goede vergelijking van deze dynamische prijscontracten en terugleveringscontracten aan te bieden aan een gebruiker is het noodzakelijk om over de technische gegevens en meetgegevens uit zijn digitale meter te beschikken. Om dit mogelijk te maken wordt gewerkt aan een mogelijke link tussen het vergelijkingsinstrument van de VREG met de systemen van Fluvius, en dit specifiek met de databank met de gegevens van de digitale meter van Fluvius. Ten slotte wordt ook tegemoetkomen aan de vraag van gebruikers van de V-test om een vergelijking te kunnen maken tussen de producten die aangeboden worden op de markt en hun huidige leveringscontract of leveringsvoorwaarden (indien ze bevestigd worden door de netbeheerder).

Om deze nieuwe functionaliteiten en "ontzorging" van de gebruikers van de V-test mogelijk te maken wordt een decretale basis voorzien voor het opvragen en de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het gebruik en het beheer van dit vergelijkingsinstrument.

Daarbij moeten minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen vermeld worden in het Energiedecreet van 8 mei 2009:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;

- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) .

In het eerste lid van artikel 3.1.17 worden het doel en de categorieën van de mogelijk te verwerken persoonsgegevens opgelijst. Om de gebruiker te kunnen "ontzorgen" en hem een V-test op maat aan te bieden kunnen volgende categorieën van persoonsgegevens opgevraagd en verwerkt worden:

- Het energietype waarvoor een vergelijking wordt aangevraagd: elektriciteit, gas of beide;
- Het adres en de contactgegevens (e-mail, telefoonnummer van de gebruiker): het adres (inclusief of het al of niet over de domicilie van de gebruiker gaat) is vereist om de juiste nettarieven en heffingen te kunnen berekenen en de contactgegevens maken het mogelijk om de resultaten van de vergelijking over te maken, toestemmingen te beheren,...;
- De gegevens met betrekking tot de aansluiting en meter: dit gaat om gegevens zoals enkelvoudige of tweevoudige aansluiting, uitsluitend nachttarief, staat er een digitale meter of niet, wordt deze per jaar of per kwartier uitgelezen, gaat het om een aansluiting met hoog of laagcalorisch gas, Al deze gegevens beïnvloeden het resultaat van de vergelijking.
- Uiteraard zijn de meetgegevens van de gebruiker (verbruiks- en/of injectiegegevens) nodig om een vergelijking op maat te bekomen.
- De aan- of afwezigheid van een decentrale productie-installatie, zoals zonnepanelen, is eveneens nodig om een juiste vergelijking te kunnen maken (o.a. impact op nettarieven, terugleververgoeding,...).
- De contractvoorkeuren van de gebruiker van de V-test zijn nodig om een vergelijking op maat te maken: wil de gebruiker vaste, variabele of dynamische prijzen, betaling al of niet met domiciliëring, 1-jarige of meerjarige leveringscontracten,...
- Om een vergelijking met zijn bestaande leveringsvoorwaarden mogelijk te maken, moet het mogelijk zijn om ook zijn bestaand leveringscontract (leverancier, product, productversie) te verwerken. Indien de gebruiker van het vergelijkingsinstrument beleverd wordt door de netbeheerder, gelden specifieke tarieven, vastgesteld door de CREG. Indien de gebruiker tot een bepaalde categorie van beschermde afnemers behoort, heeft deze recht op sociale maximumprijzen. Deze gegevens zijn dus ook noodzakelijk om de juiste vergelijking te kunnen overmaken aan deze afnemer. Het overmaken van een vergelijking aan deze categorieën van afnemers is zeker nuttig omdat het tarief waaraan de netbeheerder levert (tenzij het om de sociale maximumprijs gaat) niet het goedkoopste tarief op de markt is.
- Het profiel, vermeld in artikel 3.1.17, derde lid.
- De identificatiegegevens, vermeld in artikel 3.1.17, vierde lid.

Een gebruiker van de V-test is niet verplicht alle bovenvermelde gegevens in te vullen of te laten invullen om een vergelijking te kunnen uitvoeren. Hij heeft de keuze om ze al of niet in te vullen en/of bepaalde standaardwaarden (vb. gemiddeld verbruik in Vlaams Gewest) in te vullen. Het is wel zo dat hoe meer (persoons)gegevens hij invult of laat aanvullen, hoe "juister" en meer "op maat" de uitgevoerde vergelijking zal zijn.

Overeenkomstig het tweede lid van artikel 3.1.17 kan de gebruiker van het vergelijkingsinstrument de VREG de toestemming geven om een aantal gegevens automatisch te laten verwerken, concreet via een koppeling met de databanken van Fluvius. In het kader van de "ontzorging" van de gebruiker van de V-test kan de gebruiker zich uniek identificeren door gebruik te maken van e-ID. Met die unieke identificatie zal dan nagekeken worden binnen de systemen van Fluvius tot welke gegevens deze persoon toegang heeft (omdat het over zijn eigen gegevens gaat of omdat deze persoon in de systemen van Fluvius de toestemming heeft gekregen om de gegevens van een bepaalde netgebruiker in te zien). Deze gegevens zullen dan door Fluvius overgemaakt worden aan de VREG voor de uitvoering van een prijsvergelijking en/of opslag in een profiel.

Overeenkomstig het derde lid van artikel 3.1.17 wordt het mogelijk gemaakt - mits toestemming van de betrokkene - een aantal essentiële gegevens bij te houden in een profiel. Op basis hiervan kan de gebruiker van de V-test "ontzorgd" worden en dienen deze gegevens niet telkens opnieuw ingegeven te worden bij het uitvoeren van een nieuwe vergelijking op een later tijdstip. De betrokkene kan overeenkomstig de Algemene Verordening Gegevensbescherming op elk moment zijn toestemming intrekken.

In het vierde lid van artikel 3.1.17 wordt de VREG gemachtigd om het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer en het vreemdelingenregister op te vragen en te verwerken in het kader van de unieke identificatie van de betrokkene. Deze unieke identificatie kan dan gebruikt worden in het kader van de automatische verwerking van gegevens uit de databanken van Fluvius, bedoeld in de tweede paragraaf, en voor het bewaren en beheren van de profielen, vermeld in de derde paragraaf.

In het vijfde lid van artikel 3.1.17 wordt gesteld dat de VREG de verwerkte gegevens en resultaten na het gebruik van het prijsvergelijkingsinstrument geanonimiseerd mag bewaren met het oog op het gebruik voor monitoring, evaluatie en onderzoek en dit met uitzondering van de individuele profielgegevens. De in de eerste paragraaf bedoelde persoonsgegevens worden gebruikt voor het uitvoeren van de vergelijking, maar worden nadien enkel geanonimiseerd bewaard (d.w.z. zonder link naar de betrokkene en zijn profiel en zonder link naar het betrokken adres of de betrokken aansluitingen) gedurende 12 maanden met het oog op het gebruik voor monitoring, evaluatie en onderzoek.

In het zesde lid van artikel 3.1.17 wordt de VREG aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke.

Het invullen van de V-test gebeurt vrijwillig. De gebruiker bepaalt zelf welke gegevens hij ingeeft en er kan toestemming gegeven worden om een aantal gegevens automatisch te laten verwerken. Een aantal essentiële gegevens kunnen, mits toestemming van de betrokkene, worden bijgehouden in een profiel. De rechtvaardigingsgrond van de verwerking is dan ook gebaseerd op toestemming (artikel 6.1, a) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Artikel 12 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming bevat de regels over transparante informatie, communicatie en nadere regels voor de uitoefening van de rechten van de betrokkene. In het artikel wordt verder verwezen naar artikel 13 en 14, 15 tot en met 22 en 34 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het is van belang dat het voor de betrokkenen duidelijk is tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten. In het laatste lid van artikel 3.1.16 van het ontwerpdecreet wordt daarom verwezen naar artikel 12 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Artikel 11

Dit artikel wijzigt artikel 4.1.4, §2, 4° van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel bepaalt dat bij de aanwijzing van een elektriciteitsdistributienetbeheerder de beheersmatige en juridische onafhankelijk van de elektriciteitsdistributienetbeheerder aangetoond moet worden t.o.v. verschillende marktdeelnemers zoals de leveranciers, tussenpersonen, aanbieders van energiediensten e.d. Aangezien dit ontwerp van decreet een nieuwe rol invoert, namelijk de dienstverlener van flexibiliteit, moet de dienstverlener van flexibiliteit ook in dit artikel worden toegevoegd aan de lijst van marktdeelnemers.

Artikel 12

Artikel 4.1.6 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gewijzigd.

Artikel 4.1.6, paragraaf 1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, bevat de taken voor het beheer van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Er wordt een nieuw punt 12° toegevoegd met het oog op de invoering van een taak in het kader van ondersteunde diensten voor de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Hierbij wordt gesteld dat de netbeheerder moet fungeren als een neutrale marktfacilitator om enerzijds de energie te kopen om de energieverliezen van het distributienet en plaatselijk vervoernet van elektriciteit te dekken en om anderzijds niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten aan te kopen volgens transparantie, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures. Dit vormt een omzetting van artikel 31, lid 5, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Er wordt een nieuw punt 13° toegevoegd aan paragraaf 1 met het oog op de invoering van een taak in het kader van de aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie binnen het eigen dekkingsgebied of voor redispatching voor de elektriciteitsdistributienetbeheer en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Hierbij wordt gesteld dat zij als taak hebben: de aankoop van alle vormen van flexibiliteitsdiensten, voor het beheer van lokale congestie binnen hun dekkingsgebied of voor redispatching, met het oog op het efficiënter beheer en de efficiënte ontwikkeling van het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De elektriciteitsdistributienetbeheer en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen de aangekochte flexibiliteit wel enkel benutten in het kader van producten en diensten die ingevoerd worden via artikel 4.1.17/4, 4.1.17/5 en 4.1.17/6. Dit vormt een omzetting van artikel 31, lid 1, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Met redispatching wordt de scope van het artikel 13 van de Verordening (EU) 2019/943 bedoelt met de distributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit als aanvrager of opdrachtgever.

Er wordt een nieuw punt 14° toegevoegd aan paragraaf 1 waarbij de elektriciteitsdistributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de referentiecurve zullen moeten bepalen in het kader van de gebruik van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie binnen hun eigen dekkingsgebied en voor niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten. De referentiecurve bepaalt wat de normale of bestaande toestand is waarbij geen flexibiliteit wordt geactiveerd. Indien er flexibiliteit wordt geactiveerd kan er een bepaald flexibiliteitsvolume berekend worden op basis van de relevante meetgegevens en de referentiecurve. De bepaling van de referentiecurve voor de producten van de betrokken netbeheerders zal, indien van toepassing, in overleg moeten gebeuren met relevante marktpartijen zoals de transmissienetbeheerder.

Vervolgens wordt er een punt 15° toegevoegd aan paragraaf 1 waardoor de genoemde partijen in overleg met de relevante marktpartijen de specificaties voor het berekenen van het flexibiliteitsvolume bepalen in geval van een activatie van flexibiliteit in functie van de gereguleerde producten en diensten van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zoals vermeld in de artikels 4.1.17/4, 4.1.17/5 en 4.1.17/6 die worden ingevoerd in het energiedecreet van dit ontwerp van decreet. Het gaat o.a. over het gebruik van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie binnen het dekkingsgebied van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit (artikel 4.1.17/4), het gebruik van gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit (artikel 4.1.17/5) en producten en diensten die worden aangekocht door de

elektriciteitsdistributienetbeheerder en door de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor een efficiënt, betrouwbaar en veilig beheer van het elektriciteitsdistributienet, waaronder de aankoop van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten en waarvoor flexibiliteit wordt gebruikt (artikel 4.1.17/6). De berekeningen voor de elektriciteitsdistributienetbeheerder zullen door de databeheerder gebeuren. De beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voert zelf de berekening van het flexibiliteitsvolume uit.

Artikel 4.1.6, paragraaf 3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat de taken voor het beheer van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Punt 4° wordt gewijzigd zodat de nieuwe marktpartijen (deelnemers aan flexibiliteit, dienstverleners van flexibiliteit en aanvragers van flexibiliteit) die worden geïntroduceerd via dit ontwerp van decreet en de bestaande partij van aggregatoren worden toegevoegd aan de lijst waardoor de nodige meetgegevens en andere gegevens ook moeten worden bezorgd aan deze partijen.

Er wordt een nieuw punt 5° toegevoegd aan paragraaf 3 waardoor de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de databeheertaken kan uitvoeren in het kader van een valorisatie van flexibiliteit die een energieoverdracht met zich meebrengt met betrekking tot markt voor lokale congestie of een activatie van flexibiliteit in het kader van een gereguleerd product voor het net dat hij beheert en zelf aanvrager van flexibiliteit is. De gereguleerde producten van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit worden via de 4.1.17/4, 4.1.17/5 en 4.1.17/6 ingevoerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Tot slot wordt een punt 6° toegevoegd aan paragraaf 3 zodat de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit het beheer van het flexibiliteitstoegangs- en activatieregister als taak krijgt opgelegd.

Artikel 13

In artikel 4.1.6/1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bepaald dat de netbeheerder met eigen personeel en middelen of via een werkmaatschappij zorgt voor de voorbereiding van de beslissingen over een aantal strategische en vertrouwelijke aangelegenheden voor het netbeheer.

In het tweede lid van dat artikel wordt bepaald dat de netbeheerder en zijn werkmaatschappij geen beroep kunnen doen op producenten, invoerders van buitenlands aardgas, leveranciers of tussenpersonen of op ondernemingen die ermee verbonden of geassocieerd zijn, voor de uitvoering van de beslissingen over de volgende strategische en vertrouwelijke aangelegenheden voor het netbeheer: 1° contacten met de in aanmerking komende afnemers over de toegang tot het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, de aansluitingsvoorwaarden, de technische voorwaarden en de tarieven; 2° de boekhouding met betrekking tot het netbeheer.

Aangezien via dit ontwerp van decreet een aantal nieuwe rollen worden gecreëerd, worden in het tweede lid van dit artikel ook de aggregatoren, dienstverleners van flexibiliteit en evenwichtsverantwoordelijken ingevoegd.

Artikel 14

Via dit artikel van het ontwerp van decreet wordt het opschrift van de bestaande onderafdeling II in titel IV, hoofdstuk I, afdeling II van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd zodat ook energieopslag en oplaadpunten voor elektrische voertuigen worden opgenomen in het opschrift.

Artikel 15

Het bestaande artikel 4.1.8/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat de netbeheerder en zijn werkmaatschappij geen activiteiten ondernemen inzake het aanbieden van commerciële energiediensten of het optreden als aggregator. Dit artikel wordt uitgebreid met de partijen deelnemer aan flexibiliteit en dienstverlener aan flexibiliteit. Dit betekent dat een netbeheerder en zijn werkmaatschappij niet kunnen optreden als deelnemer van flexibiliteit en dus zelf geen flexibiliteit kunnen aanbieden. Daarnaast kan een netbeheerder en zijn werkmaatschappij niet optreden als dienstverlener van flexibiliteit en dus geen flexibiliteitsdiensten verlenen, aanbieden of verkopen. De netbeheerder kan wel optreden als aanvrager van flexibiliteit.

Artikel 16

Er wordt een nieuw artikel 4.1.8/1/1 toegevoegd aan titel IV, hoofdstuk I, afdeling III, onderafdeling II van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

De eerste paragraaf van dit artikel stelt dat de netbeheerder en zijn werkmaatschappij geen elektriciteitsopslagfaciliteiten mogen bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren. Dit artikel vormt de omzetting van artikel 36, lid 1, en artikel 54, lid 1, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Dit artikel vloeit ook voort uit operationele doelstelling 5.7 – “We zetten in op een performant en efficiënter netbeheer” - uit de Beleidsnota Energie 2019-2024 waarin wordt gesteld *“dat netbeheerders niet zullen toegestaan worden om energieopslagfaciliteiten te bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren”*.

Er wordt echter wel een uitzondering voorzien op dit verbod indien het gaat over elektriciteitsopslagfaciliteiten die volledig geïntegreerde netwerkcomponenten zijn (zie ook de definitie van volledig geïntegreerde netwerkcomponenten). Het gaat over componenten die volledig zijn geïntegreerd in het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Deze component mag uitsluitend gebruikt worden voor het waarborgen van een veilig en betrouwbaar beheer van het net. Het kan daarbij gaan over componenten zoals specifieke types condensatoren of vliegwielen. Deze componenten mogen niet gebruikt worden om elektriciteit op de elektriciteitsmarkten te kopen of te verkopen of om flexibiliteits-, balancerings- of congestiediensten te leveren. Voor deze afwijking moeten de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit een goedkeuring hebben gekregen van de VREG of moet er aan elk van de drie beschreven voorwaarden worden voldaan.

Deze uitzondering vormt de omzetting van artikel 36, lid 2, en artikel 54, lid 2, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De omzetting van artikel 36, lid 2 en artikel 54, lid 2, is optioneel.

In paragraaf 2 van artikel 4.1.8./1/1 wordt bepaald dat de VREG op regelmatige tijdstippen en minstens elke vijf jaar een openbare raadpleging houdt van de bestaande elektriciteitsopslagfaciliteiten van de netbeheerder. Indien uit deze raadpleging blijkt dat de derde partijen in staat zijn om deze faciliteiten op een kosteneffectieve manier te kunnen bezitten, te ontwikkelen, te exploiteren of te beheren, dan moeten deze activiteiten binnen de 18 maanden na de vaststelling ervan worden uitgefaseerd door de netbeheerder.

Het eerst lid van paragraaf 2 is niet van toepassing op volledig geïntegreerde netwerkcomponenten of gedurende de gebruikelijke afschrijvingsperiode van nieuwe elektriciteitsopslagfaciliteiten indien het over batterijen gaat waarbij een definitieve investeringsbeslissing vóór 4 juli 2019, voor wat de

elektriciteitsdistributienetbeheerder betreft, en vóór 31 december 2023, voor wat de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit betreft, is genomen en er voor deze batterij-opslagfaciliteiten aan de vier specifieke voorwaarden die beschreven zijn in het ontwerp van decreet is voldaan.

Deze tweede paragraaf van artikel 4.1.8/1/1 vormt de omzetting van artikel 36, lid 3 en lid 4, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

In de paragraaf 3 wordt gesteld dat de bepalingen uit paragraaf 1 niet van toepassing zijn op elektriciteitsopslagfaciliteiten die enkel gebruikt worden in het kader van het energiebeheer van de eigen gebouwen. Dit is analoog met de paragraaf 2 van artikel 4.1.8. uit het energiedecreet waarbij gesteld wordt dat de een distributienetbeheerder, zijn werkmaatschappij, en hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid geen activiteiten ondernemen voor de productie van energie, behalve om het energieverbruik van de eigen gebouwen te dekken.

De distributienetbeheerders en beheerder van plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen geen rol van dienstverlener van flexibiliteit opnemen. Deze elektriciteitsopslagfaciliteiten kunnen dus in geen geval gebruikt worden om flexibiliteit aan te bieden of flexibiliteitsdiensten te leveren in het kader van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten, in het kader van redispatching of het beheer van lokale congestie binnen het dekkingsgebied van de betrokken netbeheerder.

Artikel 17

Met dit artikel wordt een nieuw artikel 4.1.8/1/2 aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 toegevoegd bij onderafdeling II. Activiteiten inzake levering, productie, verschaffen van energiediensten, energieopslag en oplaadpunten voor elektrische voertuigen door de netbeheerder en zijn werkmaatschappij.

Het artikel stelt dat de netbeheerder en zijn werkmaatschappij mogen geen oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren, behalve indien zij zelf particuliere oplaadpunten bezitten die uitsluitend voor eigen gebruik bestemd zijn.

Dit is een omzetting van artikel 33 lid 2 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 18

Met dit artikel wordt aan artikel 4.1.8/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat de taken bepaalt van de netbeheerder inzake databeheer, een nieuwe activiteit toegevoegd, namelijk dat de netbeheerder ook in staat voor de verrekening van de volumedata in het kader van energiedelen en de peer-to-peerhandel van de hoeveelheden groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer.

Aan punt 7° van artikel 4.1.8/2 worden de partijen "deelnemers aan flexibiliteit, dienstverleners van flexibiliteit, aanvragers van flexibiliteit, energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen" toegevoegd aan de lijst van partijen aan wie diegene die de activiteiten inzake databeheer uitvoert de nodige gegevens dient te verstrekken. Deze toevoeging bepaalt dat de netbeheerder de taak heeft om ook aan de nieuwe partijen de nodige informatie te verstrekken om hun taken te kunnen vervullen of om de energiemarkt te faciliteren en dit op een evenwaardige manier.

Er worden verder drie nieuwe activiteiten toegevoegd aan de activiteiten inzake databeheer. Deze taken zijn verbonden met de activatie of het gebruik van flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet. Deze taken hebben enkel betrekking op flexibiliteit die wordt geactiveerd in het kader van een gereguleerd product van de elektriciteitsdistributienetbeheerder, met name via de markt voor lokale congestie en via de niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten die worden aangekocht door elektriciteitsdistributienetbeheerder. De gereguleerde producten van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit worden via 4.1.17/4, 4.1.17/5 en 4.1.17/6 ingevoerd in het energiedecreet.;

- Met punt 10° wordt een nieuwe taak ingevoerd die betrekking heeft op het verzamelen, het berekenen, het verwerken en het overmaken van de informatie aan de betrokken marktpartijen, nodig voor de berekening van het flexibiliteitsvolume en de berekening van het geleverd flexibiliteitsvolume per toegangspunt of allocatiepunt. Dit gebeurt waar nodig in overleg met de transmissienetbeheerder.

De berekening gebeurt steeds volgens de specificaties en regels conform de regels die de bevoegde netbeheerder voor de betrokken flexibiliteitsdienst of ondersteunende dienst worden bepaald

Deze taak is enkel van toepassing voor:

- de valorisatie van de flexibiliteit die een energieoverdracht met zich meebrengt;
- een gereguleerd product van een elektriciteitsdistributienetbeheerder;
- de transmissienetbeheerder indien hij dit nodig heeft voor zijn gereguleerde producten waarbij flexibiliteit wordt gebruikt van toegangspunten of allocatiepunten aangesloten aan het elektriciteitsdistributienet

- Met punt 11° en 12° wordt de taak voor het beheer van het flexibiliteitstoegangsregister en het flexibiliteitsactivatieregister toegevoegd aan de activiteiten inzake databeheer. Dezelfde taak werd opgelegd aan de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit via artikel 9 van dit ontwerp van decreet.

Aan het Vierde lid van artikel 4.1.8/2 gaat over een delegatie aan Vlaamse Regering waarbij taken en openbardienstverplichtingen kunnen opgelegd worden aan de netbeheerder met betrekking tot zijn dienstverlening aan verschillende partijen. De partijen "deelnemers aan flexibiliteit, dienstverleners van flexibiliteit, aanvragers van flexibiliteit" worden hierbij toegevoegd aan de lijst van deze partijen.

Artikel 19

Dit artikel wijzigt artikel 4.1.8/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel vormt de tegenhanger van artikel 4.1.6/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, specifiek voor activiteiten inzake databeheer. Het artikel regelt de inzet van personeel en middelen voor de voorbereiding van de beslissingen over strategische en vertrouwelijke aangelegenheden voor het databeheer, vermeld in artikel 4.1.8/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

In het tweede lid van dit artikel worden de verschillende partijen benoemd waarop de netbeheerder geen beroep kan doen voor de uitvoering van de beslissingen over een aantal strategische en vertrouwelijke aangelegenheden inzake databeheer. De dienstverlener van flexibiliteit wordt toegevoegd aan de bestaande opsomming.

Artikel 20

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling IV in met als opschrift "Andere activiteiten van de netbeheerders" in de afdeling V/1.

Artikel 21

Er wordt een nieuw artikel 4.1.8/5 ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel regelt dat dedistributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij andere netten dan elektriciteits- en aardgasdistributienetten kunnen bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren.

De Vlaamse Regering bepaalt welke andere netten de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of hun werkmaatschappij kunnen bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren.

Dit artikel is een omzetting van artikel 31, lid 10, tweede zin, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn voor wat de distributienetbeheerder betreft en een omzetting van het artikel 40, lid 8, tweede zin, van de Vierde elektriciteitsrichtlijn voor wat de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit betreft.

Artikel 22

Er wordt een nieuw artikel 4.1.8/6 ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel regelt, naast het recht uit artikel 4.1.8/5 om andere netwerken dan elektriciteits- en aardgasdistributienetten bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren, dat distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij (dit slaat zowel op de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit) activiteiten kunnen verrichten anders dan degene die genoemd worden in de Richtlijn 2019/944, Verordening (EU) 2019/943, indien deze activiteiten nodig zijn voor de distributienetbeheerder om aan zijn verplichtingen krachtens Richtlijn 2019/944 of Verordening (EU) 2019/943 te voldoen en mits de VREG tot de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.

De Vlaamse Regering bepaalt op basis van de beoordeling van de VREG welke andere activiteiten de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of hun werkmaatschappij (dit slaat zowel op de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit) kunnen uitvoeren.

Verder bepaalt de Vlaamse Regering welke activiteiten, andere dan bedoeld in het eerste lid en in artikel 4.1.5, door de werkmaatschappij kunnen worden uitgevoerd. Het gaat hierbij over activiteiten waarvoor de VREG geen noodzaak heeft beoordeeld.

Dit artikel is een omzetting van artikel 31, lid 10, eerste zin, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn voor wat de distributienetbeheerder betreft en een omzetting van het artikel 40, lid 8, eerste zin, van de Vierde elektriciteitsrichtlijn voor wat de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit betreft.

Artikel 23

Met dit artikel wordt artikel 4.1.9 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd. Dit artikel bevat een non-discriminatieverplichting voor de netbeheerder en de zijn werkmaatschappij. De deelnemers aan flexibiliteit, de dienstverleners van flexibiliteit en de aanvragers van flexibiliteit worden toegevoegd aan de bestaande lijst van partijen.

Artikel 24

Dit artikel voegt een nieuwe afdeling V/1 in met als opschrift "Flexibiliteit en aggregatie" in titel IV, hoofdstuk I van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 25

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling I in met als opschrift "Rechten en plichten van dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren" in de nieuwe afdeling V/1.

Artikel 26

Er wordt een nieuw artikel 4.1.17/1 ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel regelt de rechten en plichten van de dienstverlener van flexibiliteit en de aggregator.

Paragraaf 1 van dit artikel bepaalt dat elke natuurlijke of rechtspersoon die flexibiliteit wil aanbieden aan een aanvrager van flexibiliteit het recht heeft om dienstverlener van flexibiliteit te worden en om op niet-discriminerende wijze toe te treden tot de elektriciteitsmarkten of markt voor lokale congestie om flexibiliteitsdiensten aan te bieden, te verlenen, te verkopen of te leveren. Dit zonder de toestemming van andere marktdeelnemers.

Hetzelfde recht geldt voor aggregatoren die aggregatiediensten willen aanbieden. Deze kunnen op niet-discriminerende wijze toetreden tot de elektriciteitsmarkten om aggregatiediensten aan te bieden, te verlenen, te verkopen of te leveren. Dit zonder de toestemming van andere marktdeelnemers.

Een dienstverlener van flexibiliteit doet als tussenpartij voor het aanbieden van flexibiliteitsdiensten beroep op de flexibiliteit die wordt aangeboden door één of meerdere deelnemers aan flexibiliteit of de flexibiliteitsdiensten van één of meerdere dienstverleners van flexibiliteit. Daarnaast kan een dienstverlener van flexibiliteit ook rechtstreeks flexibiliteitsdiensten aanbieden, dit wil zeggen zonder beroep te doen op deelnemers aan flexibiliteit of externe dienstverleners van flexibiliteit.

Deze laatste heeft het recht om onafhankelijk van zijn elektriciteitsleveringscontract andere elektriciteitsdiensten dan levering, met waaronder flexibiliteitsdiensten, te verkopen aan een elektriciteitsbedrijf van zijn keuze.

Een bedrijf met een warmtekrachtkoppeling die zijn flexibiliteit als dienst wil aanbieden heeft dan ook het recht om dienstverlener van flexibiliteit te worden en kan flexibiliteitsdiensten aanbieden bv. aan een evenwichtsverantwoordelijke die deze nodig heeft. De evenwichtsverantwoordelijke is dan de aanvrager van flexibiliteit in dit geval.

Dit artikel vormt de omzetting van artikel 17, lid 3, a) en artikel 17, lid 1, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Enkel een dienstverlener van flexibiliteit kan flexibiliteitsdiensten aanbieden aan een aanvrager van flexibiliteit. In dit geval gaat het dus over het aanbieden of het leveren van een flexibiliteitsdienst. Een deelnemer aan flexibiliteit kan ook flexibiliteit aanbieden maar niet rechtstreeks aan een aanvrager van flexibiliteit. In

dit geval spreken we ook niet over een dienst. De deelnemer kan wel steeds zelf dienstverlener van flexibiliteit worden of beroep doen op een dienstverlener van flexibiliteit. Enkel in het geval van gereserveerde of niet-gereserveerde technische flexibiliteit, zoals wordt vermeld in artikel 4.1.17/5 dat wordt ingevoerd in het energiedecreet, kan een deelnemer aan flexibiliteit rechtstreeks flexibiliteit aanbieden aan de aanvrager van flexibiliteit aangezien de deelname aan flexibiliteit verplicht is.

Het aanbieden van een contract op basis van dynamische elektriciteitsprijzen (zie ook definitie 25°/0) valt onder de noemer van flexibiliteit of een dienst gebaseerd op flexibiliteit maar omdat het hier ook over de levering van elektriciteit gaat is er steeds een leveranciersvergunning nodig om deze diensten aan te kunnen bieden aan afnemers.

Het derde lid van de paragraaf 1 van dit artikel bepaalt dat elke dienstverlener van flexibiliteit of aggregator het recht heeft om onafhankelijk van zijn elektriciteitsleveringscontract andere elektriciteitsdiensten dan levering, met waaronder flexibiliteitsdiensten en aggregatie, te verkopen bij een elektriciteitsbedrijf van zijn keuze. Dit is in principe enkel van toepassing op een dienstverlener van flexibiliteit die geen beroep doet op deelnemers aan flexibiliteit en enkel zijn eigen flexibiliteit als dienst aanbiedt. Hierbij wordt gesteld dat er geen toestemming moet gevraagd worden aan zijn elektriciteitsleverancier of het bedrijf waarmee hij een elektriciteitsleveringscontract heeft afgesloten om elektriciteitsdiensten met inbegrip van flexibiliteitsdiensten en aggregatie te verkopen aan een elektriciteitsbedrijf van zijn keuze. Dit is een omzetting van artikel 13 lid 1 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn voor wat betreft het onderdeel 'verkopen'.

Het laatste lid van paragraaf 1 is de tegenhanger van artikel 4.4.1, eerste lid, punt 2° van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voor wat betreft de aggregator en de dienstverlener van flexibiliteit. Dit vormt de omzetting van artikel 12.4 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn voor de genoemde partijen.

Paragraaf 2 van dit artikel bepaalt dat elke dienstverlener van flexibiliteit of aggregator is financieel verantwoordelijk voor de onbalansen die hij in het elektriciteitsnet veroorzaakt. Hij draagt de evenwichtsverantwoordelijkheid van de activering van flexibiliteit of aggregatie, of belast een evenwichtsverantwoordelijke met deze verantwoordelijkheid.

Dit is in principe enkel van toepassing indien er een onbalans wordt veroorzaakt door de dienstverlener van flexibiliteit of aggregator aangezien er producten zijn die geen impact hebben op de onbalans zoals primair reservevermogen (FCR).

Dit is een omzetting van artikel 17 lid 3 d) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Paragraaf 3 van dit artikel bepaalt elke dienstverlener van flexibiliteit of aggregator de deelnemer aan flexibiliteit steeds volledig informeert over de contractuele voorwaarden van het flexibiliteits- of aggregatiecontract dat hun wordt aangeboden. Dit is een omzetting van artikel 13 lid 2 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

De Vlaamse Regering kan hierbij, na advies van de VREG, de minimale elementen van een standaard contract die van toepassing is bij gebreke van akkoord over de commerciële modaliteiten in het energiebesluit bepalen. Dit naar analogie met het elektriciteitsleveringscontract.

Het blijft de bedoeling dat de overeenkomst het resultaat is van een commerciële onderhandeling tussen de partijen. Het afsluiten van standaardcontracten (voor bv. huishoudens of kleinschalige afnemers) wordt ook als een commerciële onderhandeling onderhandelingen beschouwd.

Paragraaf 4 van dit artikel bepaalt dat elke dienstverlener van flexibiliteit en aggregator voorafgaand aan zijn toetreding tot de elektriciteitsmarkten een flexibiliteits- of aggregatiediensten te leveren een overeenkomst met de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit moet sluiten. Dit is enkel van toepassing voor de toegangspunten die onder het dekkingsgebied van deze netbeheerders vallen. Deze overeenkomst wordt momenteel reeds afgesloten tussen de aggregator of dienstverlener van flexibiliteit en de netbeheerder.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit met wie de overeenkomst wordt afgesloten doet een melding aan de VREG in het geval dat het over een dienstverlener van flexibiliteit of aggregator gaat die als tussenpartij optreedt en dus een beroep doet op één of meerdere deelnemers aan flexibiliteit of één of meerdere dienstverleners van flexibiliteit om flexibiliteitsdiensten aan te bieden. De VREG maakt vervolgens de lijst van de dienstverleners van flexibiliteit bekend op haar website. Zo is het voor netgebruikers of deelnemers aan flexibiliteit duidelijk op welke dienstverleners van flexibiliteit zij beroep kunnen doen om hun flexibiliteit aan te bieden en waarmee te toegang kunnen krijgen tot verschillende flexibiliteitsmarkten.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit maken de lijst van de dienstverleners van flexibiliteit die rechtstreeks flexibiliteit aanbieden aan de aanvrager van flexibiliteit, dit wil zeggen zonder een beroep te doen op een deelnemer van flexibiliteit, bekend op hun website.

De opmaak van de modelovereenkomst tussen de dienstverlener van flexibiliteit en de betrokken netbeheerder staat onder toezicht van de VREG. Hiervoor kunnen verdere modaliteiten uitgewerkt worden in de technisch reglementen die worden opgesteld door de VREG.

Paragraaf 5 van dit artikel bepaalt dat de bemiddeling en beslechting van geschillen tussen dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren enerzijds en andere marktdeelnemers anderzijds, is de procedure, vermeld in artikel 3.1.4/3 van overeenkomstige toepassing. Dit is een omzetting van artikel 17 lid 3 f) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 27

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.1.17/2 in dat de omzetting vormt van artikel 17, lid 4, van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

De omzetting van artikel 17, lid 4, is facultatief maar er wordt geopteerd om gebruik te maken van de mogelijkheid die de richtlijn hier biedt. Het artikel gaat over de mogelijkheid voor het invoeren van een model voor het toepassen van de energieoverdracht in kader van artikel 4.1.17/4 en artikel 4.1.17/6.

Energieoverdracht wordt via de toevoeging van 41°/3 gedefinieerd als een activering van de flexibiliteit waarbij een leverancier en een dienstverlener van flexibiliteit betrokken zijn die een afzonderlijke evenwichtsverantwoordelijke hebben of een dienstverlener van flexibiliteit die niet hun leverancier is.

Het marktmodel voor het oplossen van het probleem van de energieoverdracht is reeds opgenomen in artikel 19bis en 19ter van de federale Elektriciteitswet. Op het federale niveau en ook in de andere gewesten werd gekozen om het probleem van energieoverdracht op te lossen via het centrale settlement model met een mogelijkheid tot opt-out via het bilaterale model (zie hiervoor ook ADV-2016-01 van de VREG d.d. 15 februari 2016 met betrekking tot een kader voor flexibiliteit

op het MS-/HS-elektriciteitsdistributienet en plaatselijk vervoernet van elektriciteit).

De federale regeling inzake energieoverdracht is van toepassing op de markten die onder de federale bevoegdheid vallen. Dus indien er flexibiliteit wordt geactiveerd op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in functie van een gereguleerd product van de transmissienetbeheerder of een elektriciteitsmarkt die onder federale bevoegdheid valt, dan is de federale energieoverdracht van toepassing. De keuze voor dit centrale settlement model kwam tot stand na een uitgebreide marktbevraging door de CREG en de transmissienetbeheerder Elia in samenspraak met de distributienetbeheerders en de marktpartijen.

Deze federale regeling inzake energieoverdracht is niet van toepassing op de producten en diensten die onder Vlaamse bevoegdheid vallen. Dit gaat over de producten en diensten van de netbeheerder die worden ingevoerd via het artikel 4.1.17/4 en 4.1.17/6 van dit ontwerp van decreet.

De invoeging van dit artikel biedt de mogelijkheid om een gelijkaardig model voor de energieoverdracht ook toe te passen in het kader van artikel 4.1.17/4 en artikel 4.1.17/6, dus in het kader van de markt voor lokale congestie en in het kader van de aankoop van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten. Het model werkt de barrières weg voor de onafhankelijke dienstverleners van flexibiliteit (vb. dienstverlener van flexibiliteit die niet verbonden zijn aan de leverancier van de eindafnemer), zodat zij vlot hun diensten kunnen aanbieden.

Op deze manier hebben de onafhankelijke dienstverleners van flexibiliteit faire rechten en plichten, nl. zijn zij verantwoordelijk voor de onevenwichten die een activatie van flexibiliteit via hun extern signaal veroorzaakt en zij moeten een correcte compensatie geven aan de leverancier, als die niet op de hoogte is van de activatie van flexibiliteit en mogelijks te veel of te weinig energie voorziet om te verkopen aan de deelnemer van flexibiliteit. De berekeningsmethode voor de compensatie is gereguleerd en mag geen barrière vormen voor de deelname van onafhankelijke dienstverleners van flexibiliteit aan de flexibiliteitsmarkt.

De financiële compensatie mag geen obstakel voor de markttoegang van de dienstverleners van flexibiliteit creëren en is beperkt tot het dekken van de kosten voor de leveranciers van deelnemende afnemers en producenten of de evenwichtsverantwoordelijken van de leveranciers tijdens de activatie van flexibiliteit.

Betaalrichting van de financiële compensatie is afhankelijk activatierichting. Een opwaartse activatie, dus minder afname of verbruik of meer productie of injectie, die wordt aangestuurd door de onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit betekent dat de leverancier te weinig energie heeft voorzien en hier vergoed moet worden. Bij een neerwaartse activatie is dit niet het geval en is er geen tekort aan energie dat moet vergoed worden.

De VREG legt op eigen initiatief en na overleg, waaraan de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, de transmissienetbeheerder, de bevoegde federale overheidsinstantie, federale regulator de CREG en de relevante marktdeelnemers worden uitgenodigd om deel te nemen, niet-discriminerende en transparante regels vast voor de financiële compensatie in de technische reglementen. Deze regels moeten minstens een berekeningsmethode voor de financiële compensatie en details over hoe de elektriciteitsmarkt zal worden opgevolgd en gemonitord, bevatten.

De VREG moet eerst wel de noodzaak van dit model voor de energieoverdracht bevestigen. Uit deze analyse moet blijken dat het vooropgestelde model van de meest efficiënte manier is om de energieoverdracht op te lossen.

De onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit en de betrokken leverancier kunnen echter steeds kiezen om eigen commerciële afspraken te maken. Indien deze marktdeelnemers niet via het onderling overleg tot een consensus komen, worden de regels die bepaald werden door de VREG omtrent de energieoverdracht toegepast. De eventuele regels over de energieoverdracht zijn dus een vangnetprocedure waarbij onderling overleg steeds voorrang krijgt.

Indien de marktdeelnemers vrijwillig en in onderling overleg afwijken van de regels en berekeningsmethode die werd bepaald door de VREG, melden ze dat aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De VREG kan dat proces evalueren. Deze verplichting tot melding is enkel van toepassing indien de VREG regels en een berekeningsmethode over de energieoverdracht heeft opgemaakt.

De Vierde elektriciteitsrichtlijn spreekt wel over 'onafhankelijke aankoop groeperingen' welke in dit decreet wordt vertaald naar onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit.

Daarnaast gaat artikel 17 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn enkel over vraagresponsovereenkomsten waar in dit decreet over flexibiliteit wordt gesproken. Vraagresponsovereenkomsten is een vorm van flexibiliteit die enkel over de wijziging van afname naar elektriciteit gaat terwijl flexibiliteit ook over de wijziging van productie of injectie van elektriciteit gaat.

Artikel 28

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling II in met als opschrift "Rechten en plichten van deelnemers aan flexibiliteit en aggregatie" in afdeling V/1 van het energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 29

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.1.17/3 in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Dit artikel regelt de rechten en de plichten van de deelnemer aan flexibiliteit en aggregatie.

Paragraaf 1 van dit artikel stelt dat elke afnemer, producent, tussenpersoon, energiegemeenschap van burgers en hernieuwbare energiegemeenschap het recht heeft om deelnemer aan flexibiliteit te worden of deel te nemen aan aggregatie. Daarbij mogen zij naast producenten op een niet-discriminerende wijze toetreden tot de elektriciteitsmarkten of markt voor lokale congestie. Bij een deelnemer gaat het steeds op een individuele partij of entiteit zoals een afnemer of een netgebruiker. Een deelnemer aan flexibiliteit kan in zijn rol geen flexibiliteit van andere deelnemers aggregeren. Dit kan enkel in de rol van dienstverlener van flexibiliteit. In het geval van een energiegemeenschap van burgers en hernieuwbare energiegemeenschap is de rol van deelnemer enkel van toepassing indien het over assets gaat die in het bezit zijn van de energiegemeenschap, zoals een batterij die rechtstreeks aan het net is aangesloten, en waarmee flexibiliteit wordt aangeboden. De energiegemeenschap kan dan flexibiliteit aanbieden met een of meerdere assets die in zijn bezit zijn aan een externe dienstverlener aan flexibiliteit. Deze assets werden dan elk als individuele deelnemers beschouwd. De energiegemeenschap kan geen geaggregeerde flexibiliteit van zijn leden aanbieden aan een externe deelnemer van flexibiliteit. Dit kan wel vanuit de rol van dienstverlener van flexibiliteit met de bijhorende rechten en plichten.

Paragraaf 2 van dit artikel stelt dat de deelnemer aan flexibiliteit aan aggregatie het recht heeft om onafhankelijk van zijn elektriciteitsleveringscontract andere elektriciteitsdiensten, met inbegrip van flexibiliteitsdiensten en aggregatie, dan levering, te kopen bij een elektriciteitsbedrijf van zijn keuze.

Indien deelnemers aan flexibiliteit of aggregatie ook flexibiliteitsdiensten of aggregatiediensten willen aanbieden, verkopen, leveren of verlenen dan moeten ze zelf dienstverlener van flexibiliteit worden. Toegang tot de markt gebeurt steeds via een dienstverlener van flexibiliteit of aggregator. De deelnemer aan flexibiliteit en deelnemer aan aggregatie is dan ook geen marktdeelnemer, terwijl de dienstverlener van flexibiliteit of aggregator dit wel is.

Dit is een omzetting van artikel 13 lid 1 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn voor wat betreft het onderdeel 'kopen'.

Paragraaf 3 van dit artikel stelt dat elke afnemer of producent het recht heeft om zijn dienstverlener van flexibiliteit of aggregator vrij te kiezen of te veranderen, onafhankelijk van zijn elektriciteitsleverancier. Zij hebben het recht om deel te nemen aan flexibiliteit of aan aggregatie zonder toestemming van enig ander elektriciteitsbedrijf waarop zij beroep doen. In de meeste gevallen zal dit de leverancier zijn maar het kan ook over een ander elektriciteitsbedrijf gaan.

Dit mag de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet weliswaar niet beletten om hun taak in kader van het bewaken van operationele veiligheid te kunnen uitvoeren. Zij hebben daarbij de mogelijkheid om bv. in het kader van het aanbieden van flexibiliteit of het leveren van flexibiliteitsdiensten een prekwalificatie uit te voeren.

Deze bepaling vloeit voort uit de omzetting van het artikel 13 en 17 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Deze bepaling is niet van toepassing op een tussenpersoon terwijl dit voor de andere rechten van de deelnemer aan flexibiliteit wel het geval is.

Paragraaf 4 van dit artikel stelt dat afnemers en tussenpersonen door hun elektriciteitsleverancier niet mogen worden onderworpen aan discriminerende technische en administratieve voorschriften, procedures of kosten omdat ze een contract hebben met een dienstverlener van flexibiliteit of aggregator. Het woord discrimineerde slaat op technische en administratieve voorschriften, procedures en kosten.

Verder mogen afnemers die een contract hebben met een onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit (zie ook definitie van onafhankelijke dienstverlener van flexibiliteit) mogen door hun leverancier niet onderworpen worden aan buitensporige betalingen, sancties of andere buitensporige contractuele beperkingen.

Artikel 30

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling III in met als opschrift "De aankoop van flexibiliteitseisen en ondersteunende diensten door de netbeheerder" in het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 31

Met dit artikel wordt een nieuw artikel 4.1.17/4 ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel gaat over het invoeren van een kader voor het aankopen van flexibiliteitsdiensten, voor het beheren van lokale congestie binnen

het eigen dekkingsgebied of voor redispatching van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit. Via de wijziging van artikel 4.1.6 van het energiedecreet wordt deze taak toegevoegd aan de takenlijst van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De wijziging van artikel 4.1.6 en de invoering van artikel 4.1.17/4 zijn een omzetting van artikel 32 lid 1 en lid 2 van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

Paragraaf 1 van dit artikel stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit specificaties voor het aankopen van flexibiliteitsdiensten moeten bepalen. Hierin zit het beheer van lokale congestie in het dekkingsgebied van de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit of redispatching vervat en, indien van toepassing, gestandaardiseerde marktproducten voor deze flexibiliteitsdiensten. Met redispatching wordt de scope van het artikel 13 van de Verordening (EU) 2019/943 bedoeld met de distributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit als aanvrager of opdrachtgever.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit bepalen deze specificaties na een transparant en participatief overleg met de transmissienetbeheerder en alle relevante marktdeelnemers. Als een energiegemeenschap van burgers of een hernieuwbare energiegemeenschap de rol opneemt van dienstverlener van flexibiliteit of een andere marktdeelnemer zal deze uitgenodigd worden bij dit overleg. Na deze consultatie worden deze specificaties ter goedkeuring voorgelegd aan de VREG. De specificaties voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten waarborgen een effectieve en niet-discriminerende deelname van alle marktdeelnemers. Dit omvat minstens marktdeelnemers die energie uit hernieuwbare bronnen aanbieden, marktdeelnemers die aan vraagrespons of flexibiliteit doen, exploitanten van elektriciteitsopslagfaciliteiten en marktdeelnemers die aan aggregatie doen.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit wisselen alle noodzakelijke informatie uit en werken samen met de transmissienetbeheerders om een optimaal gebruik van middelen na te streven, het veilige en efficiënte beheer van het net te waarborgen en de marktontwikkeling te bevorderen.

Het gebruik van flexibiliteitsdiensten in functie van het beheer van lokale congestie of redispatching is sterk gelinkt met de noodzaak aan netinvesteringen voor een eventuele uitbreiding van de elektriciteitsnetcapaciteit. De netbeheerders zullen deze flexibiliteitsdiensten kunnen gebruiken als (tijdelijk) alternatief voor een netinvestering of om een netinvestering uit te kunnen stellen. Via de wijziging van artikel 4.1.19 van het Energiedecreet wordt de link gelegd tussen de aankoop van flexibiliteitsdiensten en de noodzaak aan netinvesteringen. De netbeheerder zal moeten aangeven hoe hij de afweging maakt tussen beide en welke nood aan netinvesteringen en nood aan flexibiliteitsdiensten hij verwachten op korte en lange termijn.

Paragraaf 2 van dit artikel stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een passende vergoeding ontvangt voor de aankoop van de flexibiliteitsdiensten waarover sprake is in dit artikel, indien de aankoop van flexibiliteitsdiensten de noodzaak tot uitbreiding of vervanging van elektriciteitsnetcapaciteit op kostenefficiënte wijze verlicht en bijdraagt tot een efficiënt en veilig beheer van het elektriciteitsdistributienet.

De aankoop van flexibiliteitsdiensten kunnen als kosten worden meegerekend bij de tariefmethodologie en distributienettarieven indien er is voldaan aan boven gestelde voorwaarden, naast de kosten die de

elektriciteitsdistributienetbeheerders zullen maken voor netinvesteringen. Zij zullen voor de aankoop van deze diensten dan ook passend vergoed kunnen worden. Hiermee wordt er naar een systeem waarbij zowel investeringen als de aankoop van diensten aan bod komen.

Het plaatselijk vervoernet van elektriciteit komt niet aan bod in deze paragraaf omdat de beslissingen over de tarieven op dit net een federale bevoegdheid zijn.

Artikel 32

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.1.17/5 in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Het artikel regelt de toepassing van gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit, als uitzondering op het in het ontworpen artikel 4.1.17/4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 waarbij een kader voor flexibiliteitsdiensten, waaronder het beheer van lokale congestie, wordt ingevoerd.

Artikel 4.1.17/4 gaat over de situatie waar flexibiliteit wordt aangekocht via een marktwerking die als standaard wordt gezien. Er zijn twee situaties waarbij er volgens strikte voorwaarden kan afgeweken worden van deze marktwerking. Enerzijds kan er in buitengewone omstandigheden worden afgeweken van de marktwerking. Dit wordt gereserveerde technische flexibiliteit genoemd. Anderzijds kan er in onvoorziene en uitzonderlijke netuitbatingssituaties worden afgeweken van de marktwerking. Dit wordt niet-gereserveerde technische flexibiliteit genoemd.

Deze uitzondering is voorzien binnen de omzetting van artikel 32, lid 1, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn waarin is opgenomen: *“De distributiesysteembeheerders kopen dergelijke diensten aan volgens transparante, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures, tenzij de regulerende instanties hebben vastgesteld dat de aankoop van dergelijke diensten economisch niet efficiënt is of dat een dergelijke aankoop zou leiden tot ernstige marktverstoringen of meer congestie.”* Met dergelijke diensten worden flexibiliteitsdiensten met inbegrip van congestiebeheer binnen het eigen dekkingsgebied bedoeld.

In paragraaf 1 van dit artikel komen de buitengewone omstandigheden of voorwaarden waarbij gereserveerde technische flexibiliteit kan worden toegepast aan bod.

In afwijking van artikel 4.1.17/4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit onder buitengewone omstandigheden de netgebruiker of gebruiker aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit verplichten deel te nemen aan flexibiliteit. Deze situatie wordt gereserveerde technische flexibiliteit genoemd. Het gaat hier over een buitengewone situatie die op voorhand (jaren, maanden of weken) kan worden ingeschat door de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

De toepassing van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie op het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is per definitie een lokaal gegeven. Het gaat hierbij over lokale markten waarbij er de eerste jaren mogelijks onvoldoende aanbod zal zijn. Deze lokale markt zal mogelijks weinig concurrentie kennen met mogelijke hogere en economisch niet efficiënte aankoopsprijzen voor dergelijke diensten tot gevolg. Dit in tegenstelling tot ondersteunende diensten die de transmissienetbeheerder gebruikt zoals balanceringsdiensten waarbij aanbieders vanuit de hele Belgische regelzone kunnen deelnemen.

Deze gereserveerde technische flexibiliteit kan enkel onder buitengewone omstandigheden worden toegepast. Onder buitengewone omstandigheden wordt verstaan dat een redelijke en kosteneffectieve netinvestering niet mogelijk is, in combinatie met één van de volgende situaties:

- 1 de aankoop van flexibiliteit is economisch niet efficiënt;
- 2° de aankoop van flexibiliteit leidt tot ernstige marktverstoringen;
- 3° de aankoop van flexibiliteit leidt tot meer lokale congestie binnen het dekkingsgebied van de netbeheerder.

Het gebruik van gereserveerde technische flexibiliteit moet blijken uit de toepassing van een transparante, niet-discriminerende en eenduidige methodologie en de regels, gebaseerd op bovenstaande principes, die wordt uitgewerkt in het technisch reglement distributie elektriciteit en het technisch reglement plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Hierin zal op een eenduidige manier moeten duidelijk gemaakt worden wanneer gereserveerde technische flexibiliteit kan worden toegepast en wanneer niet. De elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zullen deze methodologie en regels daarna moeten toepassen.

Deze regels omvatten ook dat de netgebruikers en gebruikers die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit waarbij gereserveerde technische flexibiliteit wordt toegepast tijdig geïnformeerd worden over de mogelijke impact op zijn toegang tot het net. De VREG vermeldt in het technisch reglement distributie elektriciteit en het technisch reglement plaatselijk vervoer van elektriciteit de procedure om de betrokkenen te informeren. De VREG zal daarbij o.a. een concrete invulling kunnen geven binnen welke termijn en hoe de netgebruikers en de gebruikers die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zullen geïnformeerd worden over de mogelijke impact op hun toegang van het net. De VREG moet bij het bepalen van de termijn rekening houden met de impact die de toepassing van gereserveerde technische flexibiliteit kan veroorzaken bij de netgebruikers en de gebruikers die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De timing en de procedure moeten gepast en proportioneel zijn zodat deze geen onredelijke impact (zoals schade) kan hebben. Bv. indien de toepassing van gereserveerde technische flexibiliteit die de netbeheerder maanden op voorhand kan worden ingeschat, is de termijn om de gebruiker op de hoogte te brengen langer.

De Vlaamse Regering zal via het Energiebesluit verder bepalen op welke categorieën van netgebruikers en gebruikers aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit gereserveerde technische flexibiliteit kan worden toegepast.

Indien er gereserveerde flexibiliteit wordt gebruikt zal er een vergoeding worden betaald door de netbeheerder aan de geïmpacteerde netgebruiker. De Vlaamse Regering zal via een besluit bepalen hoe deze vergoeding wordt berekend, hoe hoog deze vergoeding is en op welke netgebruikers gereserveerde flexibiliteit kan worden toegepast. Dit komt aan bod in paragraaf 3.

In paragraaf 2 van dit artikel komen de voorwaarden voor niet-gereserveerde technische flexibiliteit aan bod.

Deze paragraaf stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit in geval van onvoorziene uitzonderlijke netuitbatingsomstandigheden en als alle commerciële middelen en gereserveerde technische flexibiliteit zijn uitgeput, de modulatie van productie-installaties kan verplichten via telecontrole.

Er wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering, na advies van de VREG, voorzien om te bepalen welke productie-installaties en elektriciteitsopslagfaciliteiten hiervoor in aanmerking komen.

Het is wel steeds de bedoeling dat deze opslageenheden onder niet-gereserveerde technische flexibiliteit enkel afgeregeld worden indien er geen andere mogelijke oplossingen zoals commerciële flexibiliteit (zowel niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten als het beheer van lokale congestie) of gereserveerde technische flexibiliteit meer mogelijk zijn. Elektriciteitsopslagfaciliteiten kunnen dus niet zomaar ingezet worden onder niet-gereserveerde technische flexibiliteit indien deze ook via andere middelen kunnen ingezet worden om het lokale probleem op te lossen. Bij elektriciteitsopslagfaciliteiten gaat het wel enkel over het afregelen van de injectie en niet van afname.

Deze situatie wordt niet-gereserveerde flexibiliteit genoemd. Het gaat hierbij om uitzonderlijke netuitbatingsomstandigheden zoals een noodsituatie of overmacht die niet kunnen worden voorzien of gepland kunnen worden door de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Het kan hierbij bv. gaan over een boom die op een distributielijnt terecht komt of een netelement dat door een blikseminslag tijdelijk onbeschikbaar is en waardoor er een lokale congestie ontstaat. Onderhoud van het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit valt hier niet onder.

De VREG werkt de nadere regels voor niet-gereserveerde technische flexibiliteit verder uit in het technisch reglement distributie elektriciteit en het technische reglement plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Paragraaf 3 van dit artikel stelt dat de netgebruiker of de gebruiker aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in geval van toepassing van gereserveerde en flexibiliteit een kosten-reflectieve en transparante compensatie kan ontvangen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Er wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien opdat de berekeningswijzen voor de compensatie in geval van gereserveerde technische flexibiliteit, na een advies van de VREG, wordt vastgelegd in het Energiebesluit van 19 november 2010.

De netgebruiker en de gebruiker aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen in het geval van niet-gereserveerde technische flexibiliteit ten behoeve van de elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een kosten-reflectieve en transparante compensatie ontvangen.

Er wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien opdat de situaties waarin een compensatie wordt voorzien en de berekeningswijzen voor de compensatie in geval van niet-gereserveerde technische flexibiliteit, na een advies van de VREG, wordt vastgelegd in het Energiebesluit van 19 november 2010.

Paragraaf 4 van dit artikel stelt dat de situaties waarbij gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit wordt toegepast jaarlijks gerapporteerd worden door de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en vervolgens geëvalueerd door de VREG. De VREG evalueert daarbij jaarlijks of de principes en buitengewone omstandigheden die initieel werden toegepast voor de gereserveerde flexibiliteit nog steeds van toepassing zijn. De VREG heeft de mogelijkheid om aan de relevante elektriciteitsdistributienetbeheerders of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit bijkomende en nodige gegevens opvragen in functie deze evaluatie.

Daarnaast krijgt de VREG via dit rapport ook een overzicht van de situaties waarbij technische flexibiliteit werd toegepast, inclusief de redenen, flexibiliteitsvolume en het type aansluitingen en productie, de totale kost van de toegekende compensatie en kost per situatie en de maatregelen die genomen worden om de noodzaak aan technische flexibiliteit te verminderen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen omtrent de procedure en de timing van de rapportering door de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet en de frequentie van deze rapportering. Dit kan bv. gaan over het feit dat er naast de jaarlijkse rapportering die vastgelegd wordt in het energiedecreet ook nog een rechtstreekse en onmiddellijke rapportering van de situaties waarbij gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit wordt toegepast of wanneer het rapport jaarlijks door de distributienetbeheerder of beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit moet worden opgeleverd.

Artikel 33

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.1.17/6 in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Met dit artikel wordt een kader voor niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten ingevoerd voor het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Dit artikel vormt een omzetting van het artikel 31 lid 6, lid 7 en lid 8 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Paragraaf 1 van dit artikel stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit verantwoordelijk zijn voor de aankoop van producten en diensten die nodig zijn voor een efficiënt, betrouwbaar en veilig beheer van het distributienet. Zij stellen daarbij transparante, objectieve en niet-discriminerende regels op, in een transparant en participatief overleg met de transmissienetbeheerder en alle relevante marktdeelnemers. Deze regels worden, na dit overleg, ter goedkeuring voorgelegd aan de VREG. Het gaat hierbij o.a. over de energie die de netbeheerders aankopen voor het dekken van de energieverliezen van hun netten of aankoop van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten voor het beheer van het distributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Deze niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten worden gedefinieerd als diensten die worden gebruikt door een transmissie- of distributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor spanningsregeling in stationaire toestand, snelle blindstroominjecties, inertie voor plaatselijke netstabiliteit en kortsluitstroom.

De voorwaarden, met inbegrip van de regels en voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders ook de vergoedingen, voor het verstrekken van dergelijke producten en diensten aan elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit worden door de VREG vastgesteld op niet-discriminerende en kostenreflectieve wijze. De hoogte van de vergoeding worden jaarlijks vastgesteld door de VREG. Voor de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen de vergoedingen niet worden vastgesteld door de VREG, omdat de beslissingen over de tarieven op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit een federale bevoegdheid zijn.

Deze voorwaarden worden gepubliceerd op de website van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Paragraaf 2 van dit artikel stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten kopen die zij nodig hebben voor hun net volgens transparante, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures. De netbeheerders kunnen hier van afwijken maar enkel indien de VREG van oordeel is dat de marktgebaseerde aankoop van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten economisch niet efficiënt is en een afwijking heeft toegestaan. De VREG werkt de nadere regels in verband met deze afwijking verder uit in het technisch reglement. Het gaat hierbij over alle niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten die beschreven zijn in de definitie ervan die wordt ingevoerd met dit decreet. Dit zijn diensten die worden gebruikt voor spanningsregeling in stationaire toestand, snelle blindstroominjecties, inertie voor plaatselijke netstabiliteit en kortsluitstroom.

Het beheer van lokale congestie valt ook niet onder de definitie van een niet-frequentie gerelateerde ondersteunende dienst. In de Vierde elektriciteitsrichtlijn staat expliciet dat congestiebeheerder niet binnen de definitie van een ondersteunende dienst valt.

De verplichting om niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten in te kopen is niet van toepassing op volledig geïntegreerde netwerkcomponenten. De VREG zal in de technische reglementen bepalen waarvoor deze vrijstelling niet geldt.

Bij de aankoop van de bovenstaande producten en diensten wordt de effectieve deelname van alle marktdeelnemers gewaarborgd, waaronder marktdeelnemers die energie uit hernieuwbare bronnen aanbieden, marktdeelnemers die aan vraagrespons en flexibiliteit doen, exploitanten van elektriciteitsopslagfaciliteiten en marktdeelnemers die aan aggregatie doen.

Bij het uitvoeren van de taken uit paragraaf 1 discrimineren distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de dienstverleners van flexibiliteit en marktdeelnemers die aan aggregatie van vraagrespons doen, niet t.o.v. producenten en houden daarbij rekening met hun technische mogelijkheden. Hierbij gaat het over alle vormen van flexibiliteit, ook elektriciteitsopslag of flexibiliteit die wordt aangeboden via een elektriciteitsopslagfaciliteit, en vraagrespons.

Artikel 34

Met dit artikel wordt een nieuw artikel 4.1.17/7 ingevoerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Het artikel bevat een rapportageplicht voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit met betrekking tot stationaire elektriciteitsopslagfaciliteiten die gekoppeld zijn aan hun net. Het rapport moet worden gepubliceerd op de website van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en ter informatie worden overgemaakt aan de VREG en de minister, bevoegd voor de energie. Dit rapport moet de VREG en de beleidsmakers inzicht geven in de ontwikkelingen omtrent elektriciteitsopslagfaciliteiten die gekoppeld zijn aan het elektriciteitsdistributienet en plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Er wordt voorzien in een delegatie aan de Vlaamse Regering opdat deze de timing voor de publicatie en het indienen van het rapport bepaalt.

Artikel 35

Via dit artikel wordt een nieuwe onderafdeling IV ingevoegd in afdeling V/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met als opschrift "Flexibiliteits- en aggregatiegegevens".

Artikel 36

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.1.17/8 in in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Dit artikel gaat over de data en de gegevens die betrekking hebben op het aanbieden of verkopen van flexibiliteit of het deelnemen aan aggregatie of flexibiliteitsdiensten. Met dit artikel worden er ook verschillende rechten en plichten met betrekking tot data en gegevens omtrent flexibiliteit toegekend aan de deelnemer van flexibiliteit, de dienstverlener van flexibiliteit en de aggregator.

Dit artikel stelt dat elke afnemer het zeggenschap heeft over zijn gegevens of de data verbonden aan flexibiliteit of aggregatie. Elke afnemer kan aan de dienstverlener van flexibiliteit of aan de aggregator van zijn keuze op expliciete en geïnformeerde wijze toestemming verlenen zodat deze toegang krijgt tot de gegevens die nodig zijn om zijn activiteit als dienstverlener van flexibiliteit of aggregator uit te oefenen.

Daarnaast heeft elke afnemer het recht om minstens eenmaal per factureringsperiode kosteloos alle relevante flexibiliteitsgegevens of gegevens over verkochte elektriciteit bij de aggregator of dienstverlener van flexibiliteit waarmee hij een contract heeft afgesloten te ontvangen indien deze afnemer hierom verzoekt. Dit zonder discriminatie ten aanzien van kosten, moeite of tijd. De dienstverlener van flexibiliteit of aggregator brengt de afnemer waarmee hij een contract heeft ook op de hoogte van dit recht. Dit onderdeel is een omzetting van artikel 13 lid 3 en lid 4 van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

Marktdeelnemers die aan aggregatie doen of flexibiliteitsdiensten aanbieden doen en andere elektriciteitsbedrijven waarborgen de vertrouwelijkheid van de commercieel gevoelige gegevens die zij onderling uitwisselen. Elke partij wordt gelijk behandeld.

Artikel 37

Met dit artikel wordt het bestaande artikel 4.1.18 §1, tweede lid gewijzigd.

Daarmee wordt er gesteld dat er op elk toegangspunt zowel voor de afname als voor de injectie telkens slechts één toegangshouder kan worden aangeduid. De technische reglementen bepalen wie door de toegangsgerechtigden als de toegangshouder op een toegangspunt aangeduid kan worden.

Artikel 38

Met dit artikel wordt het bestaande artikel 4.1.18/1 vervangen. Dit artikel is een omzetting van artikel 31 lid en 8 lid 9 van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

Met deze vervanging wordt gesteld dat de netbeheerders samen dienen te werken met de transmissienetbeheerder voor de effectieve deelname van de aan hun net verbonden marktdeelnemers op de detailhandels-, groothandels- en balanceringsmarkten. In het kader van flexibiliteit gaat dit over marktdeelnemers zoals dienstverleners van flexibiliteit, die zijn aangesloten aan het elektriciteitsdistributienet of plaatselijkvervoernet van elektriciteit en rechtstreeks flexibiliteitsdiensten leveren of die beroep doen op deelnemers aan flexibiliteit of andere dienstverleners van flexibiliteit die aangesloten zijn aan het elektriciteitsdistributienet of plaatselijkvervoernet van elektriciteit en daarbij

flexibiliteitsdiensten leveren voor de deelname aan de bovenvermelde markten. Het kan bv. gaan over een dienstverlener van flexibiliteit die aangesloten is aan het elektriciteitsdistributienet en die flexibiliteitsdiensten aanbiedt aan een evenwichtsverantwoordelijke of de transmissienetbeheerder.

Voor de levering van balanceringsdiensten die voortkomt uit bronnen gekoppeld aan het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zijn er specifieke regels voor de samenwerking nodig en wordt er met de desbetreffende transmissienetbeheerder overeenstemming bereikt overeenkomstig artikel 57 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 182 van Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie (24).

Het artikel 57 van de verordening over de interne markt voor elektriciteit behandelt de samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders. Het artikel 182 van de verordening over tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen behandelt op het distributienet aangesloten reserveleverende groepen of eenheden.

De distributienetbeheerders stellen, in nauwe samenwerking met alle marktdeelnemers, waaronder ook de transmissienetbeheerder, en na goedkeuring door de VREG, technische specificaties op voor de deelname aan deze markten op basis van de technische kenmerken van die markten en de mogelijkheden van alle marktdeelnemers.

Dit geeft de netbeheerder o.a. de kans om operationele veiligheid van zijn net te bewaken in het kader van de activatie van flexibiliteit op zijn net en afhankelijk van de noden van de marktdeelnemers. Dit zou bv. kunnen verlopen via zogenaamd 'stoplichten-systeem' waarbij de netbeheerder met een rood, oranje of groen licht aangeeft of een flexibiliteit kan geactiveerd worden op een bepaalde netlocatie.

Momenteel gebeurt dit via een prekwalificatie systeem via een 'network flexibility study' waarbij de impact van mogelijke activaties van flexibiliteit op voorhand worden ingeschat via een studie. Zie ook het technische voorschrift C8/01 van Synergrid (http://www.synergrid.be/download.cfm?fileId=C8-01_NL_20161020_v5.docx).

Artikel 39

Met de toevoeging van dit artikel wordt het bestaande 4.1.19 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vervangen. Dit artikel gaat over investeringsplannen van de netbeheerder. De vervanging van het bestaande artikel kadert in de omzetting van artikel 32, lid 3 en lid 4, en artikel 51 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Het plaatselijk vervoernet van elektriciteit wordt binnen de scope van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn gezien als een transmissienet aangezien het een transmissiefunctie heeft. Daarom wordt er voor het plaatselijk vervoernet verwezen naar het artikel 51 over de investeringsplannen van de transmissienetbeheerder.

De scope van de richtlijn is beperkt tot elektriciteit maar de algemene vereisten voor het investeringsplan die worden toegepast bij de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit worden ook doorgetrokken naar de aardgasdistributienetbeheerders. Het houden van een publieke consultatie is transparanter en meer open naar de burger en de betrokken marktpartijen toe. Hetzelfde geldt voor het publiceren van de plannen.

Het grote verschil met de vereisten voor het vorige investeringsplan is dat er zowel met de korte en lange termijn moet rekening gehouden worden en dat de investeringsplannen concreet moeten zijn terwijl deze vroeger indicatief waren. Verder komt de aankoop van flexibiliteitsdiensten ook aan bod in het plan en er wordt ook de link gelegd tussen de aankoop van diensten en maken van een netinvestering.

Het investeringsplan een duidelijk beeld geven over de investeringen en de aankoop van flexibiliteitsdiensten, en de verhouding tussen beide, die op korte en lange termijn gepland zijn.

Voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders wordt dit plan jaarlijks opgemaakt, voor beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit gebeurt dit tweejaarlijks.

Deze wijzingen ten opzichte van het huidige en moeten de VREG in staat stellen om toezicht te kunnen houden op de toepassing van flexibiliteit op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit en de investeringen die nodig zijn, zowel op korte als op lange termijn.

Paragraaf 1 stelt dat de ontwikkeling van het distributienet en plaatselijke vervoernet van elektriciteit steeds moet worden gebaseerd op een transparant investeringsplan dat jaarlijks moet worden ingediend bij de VREG door de netbeheerder voor het net dat hij beheert. Dit is zowel van toepassing voor de aardgasnetten als elektriciteitsnetten.

Daarnaast zijn er ook specifieke bepaling voor het die de investeringsplannen minstens moeten bevatten. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen de elektriciteitsdistributienetbeheerders, de beheerders van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en de aardgasdistributienetbeheerders.

Wat de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreft wordt er een gedetailleerde raming gevraagd wat de capaciteitsbehoeften en toekomstverwachtingen zijn van decentrale productie voor de komende drie en tien jaar. Deze ramingen zijn nodig voor het onderbouwen van het investeringsprogramma en de aankoop van flexibiliteitsdiensten of andere hulpbronnen die nodig zijn.

Bij het investeringsprogramma geeft de netbeheerder aan welke investeringen er concreet gepland zijn op korte termijn (drie jaar) en welke geplande investeringen er nodig zijn op lange termijn (tien jaar).

De elektriciteitsdistributienetbeheerder moet daarnaast ook aangeven welke flexibiliteitsdiensten of andere hulpbronnen, waarvoor de elektriciteitsdistributienetbeheerders zelf aanvrager van flexibiliteit zijn, onder de vorm van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten en flexibiliteitsdiensten, waaronder voor het beheer van lokale congestie binnen hun dekkingsgebied er nodig zijn op korte (drie jaar) en lange termijn (tien jaar). Daarbij dient de netbeheerder steeds mee te geven wat de onderliggende parameters en de assumpties zijn en op welke locaties de inzet van deze diensten of hulpbronnen vereist zijn. De beschrijving hiervan gebeurt zowel kwantitatief als kwalitatief.

Om het verband te kunnen leggen tussen investeringen en de aankoop van diensten moet de elektriciteitsdistributienetbeheerder via een transparante beschrijving van toepassing van de methodologie, vermeld in artikel 4.2.1, § 2 14°, aangeven hoe er afweging wordt gemaakt tussen de aankoop van flexibiliteitsdiensten, in functie van het beheer van lokale congestie binnen hun eigen dekkingsgebied, en van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten en een netinvestering.

Als derde moeten zij de resultaten van het gebruik van deze methodologie en de afweging tussen de aankoop van diensten en netinvestering meegeven in het netinvesteringsplan.

De netbeheerder moet in het plan ook aangeven wat het resultaat is van de afweging bij gebruik van de bovenstaande methodologie.

Naast de toekomstgerichte investeringen en aankoop diensten moet de netbeheerder in het investeringsplan ook aangeven en toelichten welke investeringen er het afgelopen jaar werden uitgevoerd.

Verder moet er ook via een volumerapportering aangegeven worden welke flexibiliteitsdiensten er de laatste twee jaar beroep is gedaan en welke maatregelen er genomen zijn om het gebruik van flexibiliteit te verhogen.

Wat het investeringsplan van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit betreft, wordt er minstens een gedetailleerde raming van de huidige en toekomstig capaciteitsbehoeften van het net in kwestie en van decentrale productie met aanduiding van de onderliggende hypothesen. Dit voor een periode van drie en tien jaar.

Het investeringsplan dient gebaseerd te worden op deze ramingen en er wordt rekening gehouden met het potentiële gebruik van vraagrespons, flexibiliteit, elektriciteitsopslagfaciliteiten of andere hulpbronnen die kunnen dienen als alternatieven voor de uitbreiding van het net

In het plan moet aangegeven worden wat de belangrijkste infrastructuur is die de eerstvolgende tien jaar aangelegd of vernieuwd moet worden. Daarbij wordt aangegeven welke investeringen reeds beslist zijn en welke nieuwe investeringen de eerstkomende drie jaar gedaan moeten worden met een tijdschema voor alle investeringsprojecten.

Het plan bevat ook efficiënte maatregelen om de doelmatigheid van het systeem garanderen.

Wat de specifieke zaken van het investeringsplan van de aardgasdistributienetbeheerders betreft, wordt de korte en lange termijn visie dat van toepassing is bij elektriciteit ook doorgetrokken naar aardgas.

Het technisch reglement kan nader bepalen welke bijkomende informatie kan worden opgevraagd en op welke wijze de informatie ter beschikking wordt gesteld.

Paragraaf 2 van dit artikel stelt dat de distributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit alle relevante netgebruikers en de transmissienetbeheerder moet consulteren over het investeringsplan.

De distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit maakt de resultaten van de publieke consultatie samen met het investeringsplan over aan de VREG.

Paragraaf 3 van dit artikel stelt dat het investeringsplan ter goedkeuring moet voorgelegd aan de VREG. De VREG keurt het plan vervolgens goed en maakt die beslissing bekend binnen negentig dagen na de dag waarop de VREG het investeringsplan heeft ontvangen. Of zij vraagt bijkomende inlichtingen binnen dezelfde termijn van negentig dagen. In het geval zij bijkomende inlichtingen vraagt, wordt de termijn om een beslissing te nemen verlengd met negentig dagen, vanaf de dag nadat de bijkomende inlichtingen werden gevraagd.

De VREG kan, na overleg, de netbeheerder verplichten om het investeringsplan binnen een redelijke termijn aan te passen.

Het goedgekeurde investeringsplan wordt op de website van de netbeheerder bekend gemaakt.

Paragraaf 4 van dit artikel bepaalt dat paragraaf 2 van dit artikel niet van toepassing op netten voor de distributie van elektriciteit of aardgas die minder dan

100 000 aangesloten afnemers bedienen, of die kleinschalige netten voor de distributie van elektriciteit of aardgas bedienen. Deze uitzondering vormt een omzetting van artikel 32, lid 5, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 40

Artikel 4.1.22/5, eerste lid, 3°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gewijzigd in de zin dat ook de dienstverleners van flexibiliteit en de aggregatoren toegang wordt verleend tot de gegevens uit de digitale meter, de elektronische meter of de analoge meter door de netbeheerder of zijn werkmaatschappij.

Artikel 41

Artikel 41 wijzigt artikel 4.1.22/8, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Er wordt vastgelegd dat ook de dienstverleners van flexibiliteit en de aggregatoren technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens verwerken waartoe zij via de netbeheerder of zijn werkmaatschappij toegang hebben en dat zij deze gegevens enkel verwerken met het oog op klantbeheer en het aanbieden van diensten.

Artikel 42

Artikel 42 van het ontwerp van decreet wijzigt artikel 4.1.32, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat de richtsnoeren bevat voor het opstellen van de tariefmethodologie. De wijzigingen in punt 19° en 20° is een gevolg van artikel 70, 5), b) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn dat artikel 15, lid 8, van de Energie-efficiëntierichtlijn opheft.

De wijziging in punt 20°, b) is een gevolg van het invoeren van de rol "dienstverlener van flexibiliteit".

Artikel 43

Met dit artikel worden een aantal wijzigingen aangebracht in artikel 4.2.1, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel bevat de inhoud van de technische reglementen van de VREG. Deze technische reglementen zullen voortaan ook rekening moeten houden met de activiteiten van actieve afnemers en energiegemeenschappen, vandaar dat de volgende wijzigingen worden voorgesteld.

- punt 2° wordt aangevuld met actieve afnemers, energiegemeenschappen van burgers, hernieuwbare energiegemeenschappen, dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren. Dit punt 2° bepaalt dat de technische reglementen de verplichtingen moeten omvatten waaraan bepaalde marktpartijen moeten voldoen om de netbeheerder in staat te stellen zijn net zo kwaliteitsvol mogelijk te beheren, inclusief de handels- en balanceringsvereisten opgelegd aan iedere leverancier van elektriciteit of aardgas aan afnemers in het Vlaamse Gewest;

- punt 3° wordt aangevuld met actieve afnemers, energiegemeenschappen van burgers, hernieuwbare energiegemeenschappen, dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren. Dit punt 3° bepaalt dat de technische reglementen de regels moeten omvatten voor het uitwisselen van gegevens tussen bepaalde marktpartijen;

- punt 4° wordt aangevuld met de activiteiten energiedelen en de peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer. Dit punt 4° bepaalt dat de technische reglementen de regels bevatten die opgelegd zijn aan leveranciers en netbeheerders bij klant- of leverancierswissels, contractuele wijzigingen op het toegangspunt, de opname en

rechtzetting van meterstanden en de allocatie en reconciliatie, inclusief de financiële verrekeningen tussen marktpartijen;

- punt 6° wordt aangevuld met actieve afnemers, energiegemeenschappen van burgers, hernieuwbare energiegemeenschappen, dienstverleners van flexibiliteit en aggregatoren. Dit punt 6° bepaalt dat de technische reglementen de informatieverplichtingen of voorafgaande goedkeuring of vaststelling door de VREG moeten bevatten van de operationele regels, algemene voorwaarden, typeovereenkomsten, formulieren en procedures die gebruikt worden door de netbeheerder ten aanzien van leveranciers, aanbieders van energiediensten met inbegrip van aggregatoren en afnemers;

- in punt 10° worden de berekeningsregels (o.a. de berekeningsregels voor het bepalen van de referentiecurve) ook opgenomen in de scope van de technisch reglementen naast de operationele en technische regels. Het gaat hierbij over de berekeningsregels die verbonden zijn aan de gereguleerde producten van de netbeheerder die voorkomen uit artikels 4.1.17/4, 4.1.17/5 en 4.1.17/6. Daarbij stelt de bevoegde netbeheerder deze regels op en de databeheerder past deze correct toe. Voor de gereguleerde producten van de transmissienetbeheerder worden de berekeningsregels bepaald door de transmissienetbeheer en heeft de VREG geen toezichtsbevoegdheid. Indien deze producten van de transmissienetbeheerder ingezet worden op het elektriciteitsdistributienet moeten de berekeningsregels die door de transmissienetbeheerder worden opgesteld gevolgd worden door de databeheerder. De VREG moet er in dit geval wel op toezien dat de door de transmissienetbeheerder opgestelde regels correct worden gevolgd door de databeheerder.

Verder worden er ook nog een aantal nieuwe punten toegevoegd aan de technische reglementen:

- Punt 14° gaat over de methodologie die gebruikt wordt door de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit bij de aankoop van elektriciteit voor het dekken van netverliezen, de aankoop van niet-frequentie gerelateerde ondersteunende diensten en de aankoop van alle vormen van flexibiliteit, waarvoor de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijke vervoernet van elektriciteit de aanvrager van flexibiliteit is, met inbegrip van het beheer van lokale congestie en redispatching binnen hun eigen dekkingsgebied. Dit omvat eveneens de methodologie die gehanteerd zal worden door de netbeheerder, voor het maken van een afweging tussen de beslissing tot netinvestering dan wel tot een alternatief voor netinvestering, zoals het aankopen van flexibiliteitsdiensten, met inbegrip van congestiebeheer binnen hun dekkingsgebied. Dit omvat ook de informatieverplichtingen daaromtrent.

- Punt 15° geeft de VREG de mogelijkheid om bijkomende technische regels uit te werken in het technisch reglement voor elektriciteit aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en de dienstverleners van flexibiliteit in het kader van flexibiliteit;

- Punt 16° en 17° laten de VREG toe om de lijst van gegevens te bepalen die nodig zijn voor een goede en efficiënte werking van het flexibiliteitstoegangsregister en het flexibiliteitsactivatieregister.

- Tot slot wordt er een nieuw punt 18° toegevoegd dat bepaalt dat de technische reglementen van de VREG ook de gegevens dienen te bevatten die worden gemeten, berekend, overgemaakt en beheerd evenals methodiek voor het berekenen van energiehoeveelheden voor de allocatie, reconciliatie en facturatie, en de aanpassingen aan deze berekeningen, die gepaard gaan met de activiteiten van

actieve afnemers, energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen.

Artikel 44

In titel IV van hetzelfde decreet wordt het opschrift van hoofdstuk IV "Vrije leverancierskeuze" vervangen door "Rechten van afnemers van elektriciteit en aardgas".

Artikel 45

In titel IV van het nieuwe decreet wordt een opschrift ingevoegd: afdeling I "Vrije leverancierskeuze". Het huidige artikel 4.4.1 maakt deel uit van deze afdeling.

Artikel 46

Het bestaande artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot de vrije leverancierskeuze wordt op meerdere punten gewijzigd.

Artikel 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt: "1. De lidstaten zorgen ervoor dat alle eindafnemers aanspraak hebben op elektriciteitsvoorziening door een leverancier, behoudens de toestemming van de leverancier, ongeacht de lidstaat waar de leverancier is geregistreerd, mits de leverancier de geldende handels- en balanceringsregels toepast." Als gevolg daarvan wordt een zinsnede toegevoegd aan het bestaande artikel 4.4.1, eerste lid, punt 1°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Indien een leverancier een offerte of contract aanbiedt waarop een afnemer (eindafnemer in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn) intekent wordt het aanbieden van het contract of offerte gezien als de toestemming van de leverancier. De weigeringsgronden uit artikel 4.3.2/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn daarbij van toepassing.

Artikel 12.4 en 12.5 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn luiden als volgt:

"12.4. De lidstaten zorgen ervoor dat het recht om over te stappen op een andere leverancier of marktdeelnemer die aan aggregatie doet voor alle afnemers geldt, zonder discriminatie ten aanzien van kosten, moeite en tijd.

12.5. Huishoudelijke afnemers hebben het recht om deel te nemen aan collectieve overstapregelingen. De lidstaten nemen alle regelgevings- en administratieve belemmeringen voor collectief overstappen weg en zorgen voor een kader dat de hoogst mogelijke consumentenbescherming biedt teneinde wanpraktijken te voorkomen."

Als gevolg daarvan wordt artikel 4.4.1, eerste lid, punt 2°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd.

Artikel 4 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt: "De lidstaten zien erop toe dat de afnemers vrij zijn om elektriciteit te kopen bij de leverancier van hun keuze en dat alle afnemers vrij zijn om op hetzelfde moment over meer dan één elektriciteitsleveringscontract te beschikken, mits de vereiste aansluit- en meetpunten zijn aangelegd." Als gevolg daarvan wordt een punt 3° toegevoegd aan het eerste lid van artikel 4.4.1. Het gaat hierbij over afnamepunten voor elektriciteit.

Artikel 11 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat lidstaten ervoor zorgen dat eindafnemers bij wie een slimme (digitale in Vlaanderen) meter is geïnstalleerd, kunnen verzoeken om een contract op basis van een dynamische elektriciteitsprijs met ten minste één leverancier te sluiten en met elke leverancier

die meer dan 200 000 eindafnemers heeft. Dit recht wordt ook toegevoegd bij het eerste lid van artikel 4.4.1.

Het huidige tweede lid van artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepaalt: "Als een afnemer wil veranderen van leverancier, met inachtneming van de contractuele voorwaarden van het leveringscontract met zijn leverancier, wordt dat binnen een termijn van drie weken na de ontvangst van dat bericht geregeld door de betrokken netbeheerder."

Het bestaande artikel vormt een omzetting van artikel 3.5 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn dat een maximumtermijn van drie weken voor de leverancierswissel oplegde ("3.5. De lidstaten zorgen ervoor dat: - wanneer een afnemer met inachtneming van de contractuele voorwaarden van leverancier wenst te veranderen, dit binnen een termijn van drie weken wordt geregeld door de betrokken beheerder(s), en dat [...]").

Artikel 12 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn heeft hieraan toegevoegd: "1. Het overstappen op een andere leverancier of marktdeelnemer die aan aggregatie doet geschiedt binnen een zo kort mogelijk tijdsbestek. De lidstaten zorgen ervoor dat een afnemer die wil overstappen op een andere leverancier of marktdeelnemer die aan aggregatie doet, wanneer hij zich houdt aan de contractuele voorwaarden, het recht heeft om binnen een termijn van ten hoogste drie weken vanaf de datum van het verzoek over te stappen. Uiterlijk in 2026 neemt het technische proces van het overstappen op een andere leverancier niet langer dan 24 uur in beslag en is overstappen op elke werkdag mogelijk.". Met het oog op de omzetting van artikel 12.1 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt het tweede lid van artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vervangen.

Artikel 47

In titel IV, hoofdstuk IV wordt een nieuwe afdeling II met als opschrift "Actieve Afnemers" ingevoegd. Onder deze afdeling worden de rechten en plichten voor actieve afnemers verder bepaald.

Artikel 48

In de nieuwe Afdeling II met als opschrift "Actieve afnemers" wordt een nieuw artikel 4.4.2 in het Energiedecreet van 8 mei 2009 ingevoegd dat de omzetting vormt van artikel 2.8 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn waarin het begrip actieve afnemer wordt gedefinieerd, alsook van artikel 15 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn dat de bijhorende rechten en plichten regelt. Daar de definitie en de bijhorende activiteiten van de "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" in de Richtlijn Hernieuwbare Energie sterk lijkt op deze definitie van actieve afnemer uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt het concept van "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" mee geïntegreerd in de definitie van actieve afnemer. Op die manier wordt ook tegemoet gekomen aan de artikel 2.14 en artikel 21.2, a) en b) van de Richtlijn Hernieuwbare Energie.

In het eerste lid van de eerste paragraaf wordt bepaald wie het recht heeft actieve afnemer te zijn en welke activiteiten deze actieve afnemer kan uitoefenen. Daarmee worden artikel 2.8 en artikel 15.2, onderdeel a), b) en c) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn omgezet evenals artikel 2.14, 21.2, onderdeel a) en b) uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie gezien het concept "zelfverbruiker van hernieuwbare energie" mee geïntegreerd wordt in het concept van "actieve afnemer". Conform de definitie uit de Europese richtlijn wordt bepaald dat de activiteit die hij uitvoert niet zijn belangrijkste commerciële of professionele activiteit mag vormen. Hiermee wordt bedoeld dat de activiteiten die hij uitoefent in zijn hoedanigheid van actieve afnemer niet het hoofdberoep mag zijn van de

actieve afnemer en dus eigenlijk een nevenactiviteit is. Zo kan bijvoorbeeld een elektrotechnisch installateur (die PV plaatst) perfect met zijn eigen PV-installatie als actieve afnemer energiedelen of aan peer-to-peerhandel doen, gezien het plaatsen van PV zijn hoofdactiviteit is. Daarnaast dient verduidelijkt te worden dat een burger die werkzoekend is niet verhinderd mag worden een actieve afnemer te worden omdat de werkzoekende niet tot doel heeft om van de activiteiten die een actieve afnemer mag uitoefenen zijn voornaamste professionele/commerciële activiteit te maken.

Ook hier is de scope het elektriciteitsdistributienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit, gesloten distributienet van elektriciteit of een warmte- of koudenet. Zodoende worden deze netten beoogd waarvoor het Vlaams Gewest bevoegd is, voor elektriciteitsnetten dus tot 70 kilovolt. Daarbij wordt gesteld dat de betrokken productie-installaties ook onrechtstreeks via de netaansluiting van de betrokken actieve afnemer of via een directe lijn mogen aangesloten zijn op het elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, gesloten distributienet van elektriciteit of warmte- of koudenet. Voorbeelden van dergelijke onrechtstreekse aansluitingen zijn de zonnepanelen van prosumenten of windturbines op bedrijfssites die ingekoppeld zijn achter de hoofdmeter om de geproduceerde energie in eerste instantie zelf te kunnen afnemen.

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt onder artikel Art. 15.2, c) dat actieve afnemers het recht hebben om deel te nemen aan flexibiliteits- en energie-efficiëntieregelingen. Er bestaat echter noch een Europese, noch een decretale definitie van het vagere concept "energie-efficiëntieregeling". Vandaar dat wordt geopteerd om in het nieuwe art. 4.4.2 aan te knopen bij het concept "energiedienst" dat reeds gedefinieerd is in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in artikel 1.1.3, punt 39°/1 en grotendeels gericht is op energiebesparingen/energie-efficiëntie. Deze definitie is een quasi-letterlijke overname van de definitie in de Energie-efficiëntierichtlijn.

Indien dit noodzakelijk is om de activiteiten onder punt 5° tot en met punt 8° die in het eerste lid van paragraaf 1 van dit artikel worden vermeld te kunnen uitoefenen, dient de actieve afnemers over een meter te beschikken die aan bepaalde voorwaarden voldoet om de energiestromen correct te kunnen meten, registreren en alloceren. Het tweede lid van paragraaf 1 bepaalt voor welke activiteiten een dergelijke meter mogelijk noodzakelijk is en aan welke voorwaarden die moet voldoen. De meter dient de afgenomen energie enerzijds, en de energie die op het distributienet geïnjecteerd wordt anderzijds, afzonderlijk te meten. Ten tweede moeten de meetwaarden minstens elke onbalansverrekeningsperiode (d.i. voor elektriciteit per kwartier) geregistreerd worden en verwerkt worden bij de toewijzing.

Het derde lid van de eerste paragraaf vormt de omzetting van artikel 15, punt 2, f) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Dit artikel bepaalt namelijk dat lidstaten er dienen voor te zorgen dat actieve afnemers "*financieel verantwoordelijk zijn voor de onbalansen die zij in het elektriciteitssysteem veroorzaken; in dit verband zijn zij balanceringsverantwoordelijken of delegeren zij hun balanceringsverantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 5 van Verordening (EU) 2019/943.*"

De tweede paragraaf vormt de omzetting van artikel 15, punt 5) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Het eerste lid stelt dat de aansluiting van de elektriciteitsopslagfaciliteit op het net binnen een redelijke termijn, zoals vastgelegd in de technische reglementen. Het gaat hierbij over een elektriciteitsopslagfaciliteit dat wordt gekoppeld aan het elektriciteitsdistributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De bevoegde netbeheerder moet daarbij voorzien dat de aansluiting van een elektriciteitsopslagfaciliteit binnen een

redelijke termijn gebeurt en een gelijkaardige termijn voorziet zoals bij andere aansluitingen het geval is. De technische reglementen zullen verder bepalen wat als redelijk kan worden verstaan.

Het tweede lid stelt dat een actieve afnemers met een elektriciteitsopslagfaciliteit het recht heeft om gelijktijdig verschillende diensten te verlenen, voor zover dit technisch mogelijk is. Het kan hierbij gaan over diensten zoals energie- of flexibiliteitsdiensten. Het kan gaan om diensten 'achter de meter' waarbij bv. de eigen energiefactuur van de actieve afnemer wordt geoptimaliseerd zoals het verhogen van zelfconsumptie of vraagpieken af te vlakken. Daarnaast zijn er ook diensten die verleend kunnen worden aan één of meerdere derde partijen zoals dienstverleners van flexibiliteit, aggregatoren, leveranciers, netbeheerders, ... In dit geval kan het gaan over bv. balanceringsdiensten die aan Elia worden geleverd via een dienstverlener van flexibiliteit of lokale ondersteunende diensten zoals het beheer van lokale spanning aan een distributienetbeheerder. Een actieve afnemer met een opslagfaciliteit kan contracten met derde partijen afsluiten om bepaalde diensten te leveren.

Het gelijktijdig verlenen van deze diensten moet daarbij geïnterpreteerd worden als 'momentaan in de tijd' waarbij er binnen eenzelfde tijdsperiode meerdere diensten verleend worden onder voorbehoud dat dit technisch mogelijk is. Daarnaast moet dit ook geïnterpreteerd worden als het recht om als actieve afnemer de energieopslagfaciliteit voor meerdere diensten in te zetten of gelijktijdig één of meerdere contracten af te sluiten met derde partijen zoals externe dienstverleners, o.a. een dienstverlener van flexibiliteit of aggregator, leveranciers, netbeheerders ... waarbij de energieopslagfaciliteit een of meerdere diensten kan leveren, al dan niet momentaan in de tijd.

De derde paragraaf vormt de omzetting van artikel 15.2, d) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 21.5 van de Richtlijn Hernieuwbare Energie. Dit lid voorziet dat een actieve afnemer het beheer, de aansluiting, het onderhoud en de verwerking van de gegevens van de op het distributienet aangesloten installaties, die nodig zijn voor de activiteiten als actieve afnemer, kan delegeren aan een derde. In de Vierde Elektriciteitsrichtlijn noemt men dit ook het recht om het beheer van deze installaties te "delegeren aan een derde". Dit kan via lastgeving of via een dienstverleningsovereenkomst. Deze overeenkomst heeft noch tot gevolg dat de actieve afnemer zijn hoedanigheid en rechten als actieve afnemer verliest, noch dat de derde zelf actieve afnemer wordt.

Voor wat betreft de Vierde paragraaf wordt verwezen naar artikel 21, 6. en artikel 22, 4. van de Richtlijn Hernieuwbare Energie. Deze artikelen in de Richtlijn bepalen dat de lidstaten een faciliterend kader ter bevordering en vergemakkelijking van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen voorzien. In de Richtlijn wordt bij deze artikelen telkens een oplistings gegeven van punten waar dit faciliterend kader moet aan voldoen. Een aantal van die punten behoeven geen letterlijke omzetting, zijn reeds omgezet, worden door het voorliggend decreet omgezet of dienen elders (bijvoorbeeld via technische reglementen) omgezet te worden.

De Europese richtlijnen maken een oplistings van zaken die dit faciliterend kader dienen te behandelen. Zo gaat het over:

- 1° een beoordeling en aanpak van de bestaande ongerechtvaardigde regelgevings-, administratieve of financieringsbelemmeringen voor projecten in de markt die het zelfverbruik van hernieuwbare energie en energiegemeenschappen bemoeilijken;
- 2° een aanpak voor de toegankelijkheid van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en hernieuwbare energiegemeenschappen voor alle eindafnemers, met inbegrip van huishoudens met een laag inkomen of kwetsbare huishoudens of huurders;

- 3° prikkels voor huiseigenaren en huurders om mogelijkheden te scheppen voor het zelfverbruik van hernieuwbare energie;
- 4° niet-discriminerende toegang tot de betreffende bestaande steunregelingen en tot alle segmenten van de elektriciteitsmarkt voor actieve afnemers met betrekking tot de zelfopgewekte hernieuwbare elektriciteit die zij aan het net leveren, waarbij ervoor gezorgd wordt dat zij op een passende en evenwichtige manier bijdragen aan de totale kosten van het systeem wanneer elektriciteit in het net wordt ingevoerd;
- 5° de samenwerking van de betrokken distributienetbeheerder met hernieuwbare-energiegemeenschappen om overdrachten van energie binnen hernieuwbare-energiegemeenschappen te vergemakkelijken;
- 6° eerlijke, evenredige en transparante procedures, waaronder registratie- en vergunningsprocedures, en nettarieven die de kosten weerspiegelen, evenals relevante tarieven, heffingen en belastingen voor hernieuwbare energiegemeenschappen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat zij op passende, eerlijke en evenwichtige wijze bijdragen aan het delen van de totale kosten van het systeem, overeenkomstig een door de nationale bevoegde autoriteiten ontwikkelde transparante kosten-batenanalyse van decentrale energiebronnen;
- 7° een niet-discriminerende behandeling voor hernieuwbare energiegemeenschappen met betrekking tot hun activiteiten, rechten en verplichtingen als eindafnemers, producenten, leveranciers of in een andere hoedanigheid van marktdeelnemer;
- 8° de beschikbaarheid van instrumenten om de toegang tot financiering en informatie te vergemakkelijken;
- 9° steun voor regulering en capaciteitsopbouw aan overheidsinstanties voor het faciliteren en oprichten van hernieuwbare-energiegemeenschappen, en om die overheden te helpen rechtstreeks deel te nemen;
- 10° regels om de gelijke en niet-discriminerende behandeling te garanderen van afnemers die deelnemen aan de hernieuwbare-energiegemeenschappen.

Artikel 49

Bij het bestaande artikel 4.6.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met de aanleg en het beheer van een gesloten distributienetten wordt een vierde paragraaf toegevoegd.

Met dit artikel wordt artikel 38 lid 2 over gesloten distributiesystemen uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn omgezet. Dit omvat een aantal ontheffingen van bepaalde taken en vereisten die de richtlijn oplegt aan distributienetbeheerders, dus ook aan beheerders van gesloten distributienetten.

Het gaat hierbij om 6 ontheffingen:

- 1° de vereiste om de energie die zij gebruiken om energieverliezen te dekken en in de niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten in hun systeem te voorzien, te kopen volgens transparante, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures, vermeld in artikel 4.6.3, 14°;
- 2° de vereiste dat tarieven of de methodes voor de berekening hiervan moeten worden goedgekeurd door de VREG alvorens zij in werking treden, vermeld in artikel 4.6.10, tweede lid;
- 3° de vereiste om flexibiliteitsdiensten aan te kopen in functie van het beheer van lokale congestie, vermeld in artikel 4.6.3, 15°;
- 4° de vereiste om het gesloten distributienet te ontwikkelen op basis van een investeringsplan, vermeld in artikel 4.1.6.16°;
- 5° de vereiste om geen oplaadpunten voor elektrische voertuigen te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren, vermeld in artikel 4.6.4, derde lid;
- 6° de vereiste om geen energieopslagfaciliteiten te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren, vermeld in artikel 4.6.4, tweede lid.

Artikel 50

Artikel 4.6.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat de taken die zijn opgelegd aan de beheerder van een gesloten distributienet. In het eerste lid, 12°, worden de dienstverleners van flexibiliteit toegevoegd aan de partijen aan wie de beheerder van het gesloten distributienet meetgegevens en andere gegevens dient te verstrekken. Daarnaast worden het beheer van het flexibiliteitstoegangs- en activatieregister, alsook de aankoop van flexibiliteitsdiensten en het voorzien in niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten opgelegd aan de beheerder van een gesloten distributienet.

Overeenkomstig artikel 38 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn worden gesloten distributiesystemen voor de toepassing van de richtlijn beschouwd als distributiesystemen.

Dit artikel is een omzetting van artikel 31 en 32 van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 51

Artikel 4.6.4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat een aantal activiteiten zoals inzake levering of productie van elektriciteit en aardgas dat de beheerder van een gesloten distributienet kan ondernemen.

Bij deze toegelaten activiteiten wordt het verbod opgelegd aan de beheerder van een gesloten distributienet om elektriciteitsopslagfaciliteiten of oplaadpunten voor elektrische voertuigen te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren. Wat oplaadpunten voor elektrische voertuigen betreft mogen zij wel particuliere oplaadpunten bezitten die uitsluitend voor eigen verbruik bestemd zijn. Net zoals dit het geval is bij de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Dit artikel vormt de (gedeeltelijke) omzetting van artikel 36 en 38 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 52

Artikel 4.6.5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat een non-discriminatieverplichting voor de beheerder van een gesloten distributienet. Artikel 52 van het ontwerp van decreet wijzigt dit artikel in de zin dat de "dienstverleners" van flexibiliteit worden toegevoegd.

Artikel 53

Met dit artikel wordt het bestaande artikel 4.6.9, §1 tweede lid, gewijzigd.

Daarmee wordt er gesteld dat er op elk toegangspunt zowel voor de afname als voor de injectie telkens slechts één toegangshouder kan worden aangeduid. De technische reglementen bepalen wie door de toegangsgerechtigden als de toegangshouder op een toegangspunt aangeduid kan worden.

Artikel 54

Artikel 4.6.10 bevat richtsnoeren voor het opstellen van tarieven voor gesloten distributienetten.

Aan artikel 4.6.10 wordt een tweede lid toegevoegd waarbij gesteld wordt dat de tarieven of de methodes voor de berekening van de tarieven voor de toegang tot

het gesloten distributienet moeten worden goedgekeurd door de VREG, alvorens zij in werking treden, behoudens indien een ontheffing werd toegekend overeenkomstig artikel 4.6.1, §4, 2°, in welk geval de geldende tarieven of de methoden voor de berekening hiervan worden herzien en goedgekeurd worden, overeenkomstig de richtsnoeren vermeld in het eerste lid van het artikel 4.6.10, op verzoek van een achterliggende afnemer van het gesloten distributienet.

Dit artikel is een omzetting van het artikel 38 lid 2 b) van de Vierde elektriciteitsrichtlijn.

Artikel 55

Met dit artikel wordt in titel IV, een nieuw hoofdstuk VIII "Energiegemeenschap van burgers en hernieuwbare energiegemeenschap" ingevoegd.

Artikel 56

Aan titel IV, hoofdstuk VIII, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wordt een artikel 4.8.1 toegevoegd. Met dit artikel wordt de definitie van energiegemeenschap van burgers (artikel 2.11) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn verder omgezet samen met artikel 16.1, a) uit diezelfde richtlijn die bepalen dat energiegemeenschappen van burgers rechtspersonen zijn waarbij de deelname open en vrijwillig is. Omzetting gebeurt dus deels door de definitie "energiegemeenschap van burgers" op te nemen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en deels door in de definitie te verwijzen naar dit nieuw ingevoegd artikel 4.8.1 waar de verdere vereisten met betrekking tot deelname, doel en zeggenschap worden bepaald conform de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Het eerste lid van de eerste paragraaf bepaalt wat begrepen dient te worden onder het begrip zeggenschap in het kader van energiegemeenschappen. Art. 2.56 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bevat immers een definitie van dit begrip.

Ook hier wordt gesteld dat de vennoten of leden van een energiegemeenschap van burgers in hun hoedanigheid van afnemer aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit, gesloten distributienet van elektriciteit of warmte- of koudenet.

Zowel de energiegemeenschap van burgers als de hernieuwbare energiegemeenschap moeten een eigen rechtspersoonlijkheid hebben. Uit de EU-richtlijnen, en de relevante definities daarin, kan duidelijk afgeleid worden dat deze energiegemeenschappen zelfstandige dragers van rechten en plichten dienen te zijn. Vandaar de expliciete vereiste in die zin in artikel 4.8.1, §2 in het Energiedecreet van 8 mei 2009.

De EU-richtlijnen preciseren echter niet welke specifieke rechtsvorm een energiegemeenschap van burgers of hernieuwbare energiegemeenschap moet aannemen. In de overwegingen van zowel de Vierde Elektriciteitsrichtlijn als de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energie, wordt wel beklemtoond dat "de lidstaten erin moeten kunnen voorzien dat energiegemeenschappen om het even welke entiteitsvorm aannemen, bijvoorbeeld die van een vereniging, coöperatie, vennootschap, non-profitorganisatie of een kleine of middelgrote onderneming ...". Of een rechtspersoon al dan niet een energiegemeenschap kan worden, is uiteraard vooral afhankelijk van diens statutaire/maatschappelijke doelstellingen en werkzaamheden; deze moeten voldoende overeenstemmen met de vereisten die krachtens de Europese richtlijnen aan energiegemeenschappen worden gesteld.

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat het zeggenschap van energiegemeenschappen van burgers beperkt is tot natuurlijke personen, lokale

autoriteiten, of kleine ondernemingen. "Lokale autoriteiten" worden geherformuleerd naar "lokale overheden". Reden daarvoor is dat zo een optimale afstemming wordt bewerkstelligd met het Bestuursdecreet van 7 december 2018, dat in zijn art. I.3, punt 5° "lokale overheden" definieert.

In paragraaf 2 van dit artikel wordt bepaald dat de leden of vennoten van een energiegemeenschap van burgers een overeenkomst sluiten met de energiegemeenschap betreffende hun rechten en plichten. In het kader van energiedelen bevat dit alleszins de van toepassing zijnde verdeelsleutel. In haar statuten dient de energiegemeenschap van burgers de regels rond zeggenschap van haar vennoten of leden te bepalen. .

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn en de Richtlijn Hernieuwbare Energie leggen geen bepalingen op over verschillende aspecten inzake de werking en (interne) organisatie van energiegemeenschappen. Gedoeld wordt onder meer op de aansprakelijkheden van de energiegemeenschap en zijn leden, de mogelijkheid om binnen de gemeenschap te voorzien in een "community manager/provider" met een coördinerende rol, en het scenario van de ontbinding van een energiegemeenschap. Bepaalde van de voormelde aspecten inzake de werking en organisatie van energiegemeenschappen zullen reeds (gedeeltelijk) door de thans algemeen geldende regelgeving worden gevat (bv. regels m.b.t. ontbinding van een vennootschap/vereniging en aansprakelijkheden in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen, regels m.b.t. (buiten)contractuele aansprakelijkheid in het Burgerlijk Wetboek, ...), andere aspecten niet. Daarom het belang om deze aspecten te bepalen in een overeenkomst. Meer bepaald is het van belang dat potentiële vennoten of leden van een energiegemeenschap vooraf op de hoogte zijn van de rechten, maar ook van de verplichtingen, die deelname aan een energiegemeenschap met zich meebrengt.

Artikel 57

Via artikel 4.8.2 wordt de definitie van hernieuwbare energiegemeenschap (artikel 2.16 van de Richtlijn Hernieuwbare Energie samen met de bepalingen van artikel 22.1 en artikel 22. 4, f) omgezet. De omzetting gebeurt deels door de definitie "hernieuwbare energiegemeenschap" op te nemen in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en deels door in de definitie te verwijzen naar artikel 4.8.2 waar de verdere vereisten met betrekking tot deelname, doel en zeggenschap worden bepaald conform de Richtlijn Hernieuwbare Energie.

Ook hier wordt gesteld dat de vennoten of leden van een hernieuwbare energiegemeenschap in hun hoedanigheid van afnemer aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, gesloten distributienet van elektriciteit of een warmte of koudenet. Zodoende worden deze netten beoogd waarvoor het Vlaams Gewest bevoegd is, voor elektriciteitsnetten dus tot 70 kilovolt, het plaatselijk vervoernet inbegrepen.

Het tweede lid van paragraaf 1 bepaalt overeenkomstig de Richtlijn Hernieuwbare Energie dat de activiteiten van een hernieuwbare energiegemeenschap inzake productie van energie, zelfverbruik, de verkoop van energie en energiedelen enkel betrekking hebben op hernieuwbare energiebronnen. Het gaat hierbij zowel over elektriciteit als warmte of koude.

Artikel 2.16, a) van de Richtlijn Hernieuwbare Energie bepaalt dat de hernieuwbare energiegemeenschap "*gebaseerd is op open en vrijwillige deelname, autonoom is en daadwerkelijk wordt gecontroleerd door aandeelhouders of leden die zijn gevestigd in de nabijheid van de hernieuwbare-energieprojecten die in eigendom zijn van en ontwikkeld zijn door die juridische entiteit*". In tegenstelling tot de term "zeggenschap" in het kader van de energiegemeenschap van burgers (art.

2.56) in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn worden in de Richtlijn Hernieuwbare Energie de begrippen "autonoom" en "gecontroleerd" niet gedefinieerd. Om in artikel 4.8.2 betekenis te geven aan het begrip "gecontroleerd" wordt verwezen naar de bepaling "controle" zoals omschreven in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen van 23 maart 2019 onder artikel 1/14. Om invulling te geven aan het begrip "autonoom" wordt verwezen naar de overweging (71) in de Richtlijn Hernieuwbare Energie waarin het volgende is opgenomen: "...Om misbruik te voorkomen en een brede participatie te waarborgen, moeten hernieuwbare-energiegemeenschappen autonoom kunnen blijven ten aanzien van individuele leden en andere traditionele marktdeelnemers die als lid of aandeelhouder in de gemeenschap participeren of er via andere middelen, zoals investeringen, in participeren... ." Hiermee wordt benadrukt dat individuele leden of vennoten en traditionele marktdeelnemers op geen enkele wijze de beslissingen van de hernieuwbare energiegemeenschap kunnen domineren of er individueel de controle op kunnen uitoefenen.

In datzelfde artikel 2.16, a) van de Richtlijn Hernieuwbare Energie wordt bovendien gesteld dat de hernieuwbare energiegemeenschap "daadwerkelijk wordt gecontroleerd door aandeelhouders of leden die zijn gevestigd in de nabijheid van de hernieuwbare-energieprojecten...". Er wordt echter nergens in de richtlijn gespecificeerd wat precies moet begrepen worden onder het begrip "nabijheid". De lidstaten hebben dus een zekere vrijheid om om te gaan met de invulling van dit begrip. Afhankelijk van de activiteiten en de doelstellingen die deze hernieuwbare energiegemeenschappen wensen te verwezenlijken zal telkens een andere 'nabijheid' wenselijk zijn. Voor kleine projecten (bv. kleine PV-installatie) zal een beperktere nabijheid wenselijk zijn, voor grotere projecten (bv. windenergieproject) is dan weer een ruimere nabijheid aangewezen. Soms zal die technisch (vb. i.f.v. lokale netconfiguratie) van aard zijn, in andere gevallen kan ze beter geografisch bepaald worden. Een strikte definitie van nabijheid in de regelgeving kan te beperkend werken. Hier wordt bepaald dat de hernieuwbare energiegemeenschappen zelf kunnen bepalen wat de meest geschikte nabijheid is in functie van haar activiteiten en doelstellingen wat eigenlijk neerkomt op een begrenzing van de deelname. Daarom wordt de volgende bepaling aan artikel 4.8.2, §1, toegevoegd: "De hernieuwbare energiegemeenschap begrenst de deelname op basis van technische of geografische nabijheid en rekening houdend met de functie van de doelstellingen of de activiteiten die de hernieuwbare energiegemeenschap wenst te verwezenlijken." Daarbij wordt ook bepaald dat de Vlaamse Regering nadere criteria kan bepalen betreffende de invulling van het begrip technische of geografische nabijheid.

Het zesde lid van paragraaf 1 bepaalt, conform de richtlijn, dat de hernieuwbare energiegemeenschap (de rechtspersoon) de eigenaar is van de installaties die gebruikt worden om haar activiteiten te kunnen uitoefenen. Dit in tegenstelling tot de energiegemeenschap van burgers waar de rechtspersoon niet per definitie de eigenaar hoeft te zijn van deze installaties maar ook over de gebruiksrechten kan beschikken.

Net als bij de energiegemeenschap van burgers wordt in paragraaf 2 van dit artikel bepaald dat elke vennoot of lid van een hernieuwbare energiegemeenschap een overeenkomst sluit met de energiegemeenschap betreffende hun rechten en plichten. In het kader van energiedelen bevat dit alleszins de actuele van toepassing zijnde verdeelsleutel. Ook in haar statuten dient de hernieuwbare energiegemeenschap de regels rond controle van haar vennoten of leden en autonomie van de energiegemeenschap te bepalen. De Vlaamse Regering kan de minimale inhoud van deze overeenkomst bepalen.

Artikel 58

Hoe het toezicht op de energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen best wordt vormgegeven, behoort tot de beleidsvrijheid van de decreetgever gezien de richtlijnen hier geen specifieke regels over omvatten.

Artikel 4.8.3 legt een meldingsplicht op voor de energiegemeenschappen van burgers en de hernieuwbare energiegemeenschappen aan de VREG waarbij zij de informatie met betrekking tot hun activiteiten en elke wijziging hierop dienen te melden. Tevens wordt opgelegd om de informatie met betrekking tot de wijze waarop de energiegemeenschap is samengesteld en desgevallend de wijze waarop zij invulling geeft aan het begrip technische of geografische nabijheid, als vermeld in artikel 4.8.2, §1, derde lid, te bezorgen.

De VREG dient bovendien deze informatie bekend te maken op haar website.

Het belangrijkste doel van deze melding is het bewerkstelligen van transparantie en een goed zicht te hebben op de bestaande energiegemeenschappen en de activiteiten die ze uitvoeren. Door de energiegemeenschappen ook te verplichten wijzigingen van haar activiteiten te melden, wordt gewaarborgd dat deze info actueel blijft.

In het laatste lid van dit artikel is een delegatie aan de Vlaamse Regering opgenomen waardoor de Vlaamse Regering de te volgen procedure van de meldingsplicht.

Er dient wel benadrukt te worden dat de energiegemeenschap van burgers of de hernieuwbare energiegemeenschap bij de invulling van haar activiteiten de desbetreffende marktrol dient op te nemen en dat zij behoudens andersluidende bepalingen voldoet aan alle rechten en plichten die gelden voor deze marktrol.

Artikel 59

Aan titel IV, hoofdstuk VIII, toegevoegd bij artikel 55, wordt een artikel 4.8.4 toegevoegd.

In het eerste lid van de eerste paragraaf wordt bepaald welke activiteiten een energiegemeenschap van burgers kan uitoefenen, conform artikel 2.11, c) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De interpretatie over het recht om op te treden als deelnemer aan flexibiliteit als energiegemeenschap van burgers of hernieuwbare energiegemeenschap wordt uitgelegd bij het artikel 29 over de rechten en plichten bij de deelnemer aan flexibiliteit.

In uitbreiding van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn gaat het bij de activiteiten productie, zelfverbruik, energiedelen en verkoop over alle vormen van energie (groen en grijs, elektriciteit en warmte of koude). Hier is de scope het elektriciteitsdistributienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit, het gesloten distributienet van elektriciteit of aansluitingen op een warmte- of koudenet. Zodoende worden deze netten beoogd waarvoor het Vlaams Gewest bevoegd is, dus tot 70 kilovolt, het plaatselijk vervoernet inbegrepen en warmte- of koudenetten. Daarbij wordt gesteld dat de betrokken productie-installaties ook onrechtstreeks via de netaansluiting van de betrokken actieve afnemer of via een directe lijn mogen aangesloten mogen zijn op het elektriciteitsdistributienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit of gesloten distributienet van elektriciteit. Voorbeelden van dergelijke onrechtstreekse aansluitingen zijn de zonnepanelen van prosumenten of windturbines op bedrijfssites die ingekoppeld zijn achter de hoofdmeter om de geproduceerde energie in eerste instantie zelf te kunnen afnemen. In tegenstelling tot de hernieuwbare energiegemeenschap wordt hier conform de richtlijn bepaald dat de

energiegemeenschap van burgers (de rechtspersoon) niet per definitie de eigenaar hoeft te zijn van de productie-installatie maar dat deze ook mag beschikken over de gebruiksrechten.

Het tweede punt van de activiteitenlijst bepaalt dat de energiegemeenschap van burgers ook aan zelfverbruik kan doen. Dit gaat over zelfverbruik van de assets die eigendom zijn van de energiegemeenschap zelf. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen zijn dat de energiegemeenschap van burgers de eigenaar is van een PV-installatie rechtstreeks gekoppeld aan oplaadpunten voor elektrische wagens. In een dergelijk voorbeeld zal de energiegemeenschap aan zelfverbruik doen. Dit neemt uiteraard niet weg dat elke individuele vennoot of lid recht heeft op zelfverbruik van zijn eigen productie-installatie in zijn hoedanigheid van actieve afnemer. Artikel 2.11, c) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat de energiegemeenschap van burgers actief kan zijn op vlak van "energie-efficiëntiediensten". Net zoals bij de actieve afnemer, wordt geopteerd om ook hier aan te knopen bij het concept "energiedienst" dat reeds gedefinieerd is in het Energiedecreet (art. 1.1.3, punt 39/1°) en gericht is op dezelfde activiteit.

In het tweede lid van de eerste paragraaf wordt gesteld dat de hernieuwbare energiegemeenschap diezelfde activiteiten kan uitoefenen, maar dat de productie, zelfverbruik, energiedelen en verkoop steeds betrekking moeten hebben op hernieuwbare energiebronnen, dit ter omzetting van en overeenkomstig artikel 22.2, a), b) en c) van de Richtlijn Hernieuwbare Energie.

Het derde lid voorziet dat de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare energiegemeenschap het beheer, de aansluiting, het onderhoud en de verwerking van de gegevens van de op een net aangesloten installaties, die nodig zijn hun activiteiten, kan delegeren aan een derde. In de Vierde Elektriciteitsrichtlijn noemt men dit ook het recht om het beheer van deze installaties te "delegeren aan een derde". Dit kan via lastgeving of via een dienstverleningsovereenkomst. Deze overeenkomst heeft noch tot gevolg dat de actieve afnemer zijn hoedanigheid en rechten als actieve afnemer verliest, noch dat de derde zelf actieve afnemer wordt.

Het vierde lid vormt de omzetting van artikel 16, punt 3, c) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Dit artikel bepaalt namelijk dat de lidstaten er dienen voor te zorgen dat energiegemeenschappen van burgers: "*financieel verantwoordelijk zijn voor de onbalansen die zij in het elektriciteitssysteem veroorzaken; in dit verband zijn zij balanceringsverantwoordelijken of delegeren zij hun balanceringsverantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 5 van Verordening (EU) 2019/943;*". Hoewel niet expliciet vermeld in de Richtlijn Hernieuwbare Energie wordt in het voorliggende ontwerp van decreet deze bepaling logischerwijze ook toegepast op de hernieuwbare energiegemeenschap. Gezien de vennoten en leden wel elk individueel in de markt blijven bestaan mogelijks elk met hun eigen toegangshouder kan deze verantwoordelijkheid voor onbalans ook bij het lid of vennoot als actieve afnemer liggen of bij een derde (bijvoorbeeld zijn leverancier) indien hij het als actieve afnemer gedelegeerd heeft aan deze derde. Vandaar dat in het ontwerp van decreet gesteld wordt dat dit slechts kan gelden als de energiegemeenschap ook als toegangshouder (die dan de evenwichtverantwoordelijkheid draagt) werd aangeduid op de toegangspunten van hun vennoten of leden.

Voor een adequate uitoefening van de meeste van deze activiteiten zal bovendien een meter nodig zijn die ten minste aan de volgende twee vereisten voldoet. Ten eerste dient de meter de afgenomen energie enerzijds, en de energie die op het distributienet geïnjecteerd wordt anderzijds, afzonderlijk te meten. Ten tweede moeten de meetwaarden minstens elke onbalansverrekeningsperiode (d.i. voor elektriciteit per kwartier) geregistreerd worden en verwerkt worden bij de allocatie. Deze meterplicht wordt opgelegd in het eerste lid van paragraaf twee.

De derde paragraaf van dit artikel vormt de omzetting van artikel 16.1, b) en c) uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 22.1 van de Richtlijn Hernieuwbare Energie. Door hier ook te verwijzen naar de voorwaarden van het tweede lid van artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bepaald dat de actieve afnemer de energiegemeenschap moet kunnen verlaten onder dezelfde termijn als een afnemer die wil veranderen van leverancier, zijnde drie weken. Dat tweede lid van artikel 4.4.1 zegt immers het volgende: *“Als een afnemer wil veranderen van leverancier, met inachtneming van de contractuele voorwaarden van het leveringscontract met zijn leverancier, wordt dat binnen een termijn van drie weken na de ontvangst van dat bericht geregeld door de betrokken netbeheerder”*.

Voor de vierde paragraaf verwijzen we terug naar artikel 21, 6. en artikel 22, 4. van de Richtlijn Hernieuwbare Energie. Deze artikelen in de Richtlijn bepalen dat de lidstaten een faciliterend kader ter bevordering en vergemakkelijking van het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen voorzien. In de Richtlijn wordt bij deze artikelen telkens een oplijsting gegeven van punten waar dit faciliterend kader moet aan voldoen. Een aantal van die punten behoeven geen letterlijke omzetting, zijn reeds omgezet, worden door het voorliggend decreet omgezet of dienen elders (bijvoorbeeld via technische reglementen) omgezet te worden. Bijkomend wordt er voor gekozen om een gelijkaardig faciliterend kader te voorzien voor energiegemeenschappen van burgers. Als deel van die facilitering wordt bepaald dat de Vlaamse Regering aan de VREG zal vragen om via een kosten-batenanalyse te onderzoeken in welke mate energiegemeenschappen en actieve afnemers die in een (appartementen)gebouw aan energiedelen doen kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet, inclusief de vermeden investeringen in het net (avoided costs), en de relevante vergoedingen en kortingen op nettarieven te onderzoeken die daarvoor desgevallend kunnen worden voorzien ten aanzien van de hernieuwbare energiegemeenschappen, de energiegemeenschappen van burgers en actieve afnemers die in een (appartementen)gebouw aan energiedelen doen.

Het laatste lid voorziet dat de Vlaamse Regering innovatieve projecten kan stimuleren in het kader van regelluwe zones om aan hernieuwbare en energiegemeenschappen van burgers toe te staan om distributienetten binnen hun dekkingsgebied te beheren, voor zover dat dit niet in strijd is met de geldende regelgeving. Op die manier zou ervaring en kennis kunnen opgedaan worden met energiegemeenschappen die het net willen beheren. Dergelijke innovatieve concepten kunnen hun plaats hebben in regelluwe zones zodat ze zich eerst kunnen bewijzen alvorens er nieuwe regelgeving wordt gemaakt die dergelijke nieuwe concepten stimuleert. Het beheer van het net als energiegemeenschap, bv. in een nieuw te ontwikkelen woonwijk, kan via een regelluwe zone verlopen. Via een dergelijk traject kan er geëxperimenteerd worden of dit een werkbaar model is. De toelating tot een dergelijke regelluwe zone verloopt aan de hand van de procedure en de voorwaarden voor de erkenning van regelluwe zones voor energie, zoals reeds vastgelegd in het Energiebesluit van 19 november 2010 (art. 10/1.1.1 e.v), op grond van artikel 14/1.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 60

In titel VII van het Energiedecreet wordt een hoofdstuk II met als opschrift “Energiedelen, peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie en de peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemers aan één andere actieve afnemer” ingevoegd.

Artikel 61

Er wordt een artikel 7.2.1 ingevoegd dat bepaalt wie de activiteit 'energiedelen' kan uitoefenen, met de daarbij horende bepalingen.

Het eerste lid bepaalt wat dient verstaan te worden onder het begrip "gebouw" in dit artikel. Deze definitie sluit aan bij de doelstelling van het concept "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie waar deze definitie van belang is.

In artikel 2.15 van de Richtlijn Hernieuwbare Energie wordt onder „gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" bepaald dat een groep van ten minste twee gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie, die zijn gevestigd in hetzelfde gebouw of appartementsgebouw dezelfde rechten kunnen uitoefenen overeenkomstig punt 14 van datzelfde artikel. De essentie van het Europese concept van "Gezamenlijk Optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" is dat de afnemers binnen een (appartements)gebouw de gezamenlijke zelf geproduceerde energie kunnen delen met elkaar. Europa wil hiermee afnemers van (appartements)gebouwen gelijke mogelijkheden tot productie van hernieuwbare energie geven als prosumenten in de eigen individuele woning. In punt 1 van het tweede lid van het artikel 7.7.1 wordt dit mogelijk gemaakt.

Vandaar de keuze om in de definitie van gebouw de eigenschap van één of meerdere gemeenschappelijke aansluitingspunten te gebruiken op eenzelfde adres (gemeente, straat, huisnummer). Ter verduidelijking gaat het hier om hetzelfde huisnummer, het busnummer wordt buiten beschouwing gelaten. Gewoonlijk is er voor een appartementsgebouw één aansluitingspunt op het distributienet dat in het gebouw (tellerlokaal) dan verder verdeeld wordt over verschillende afnamepunten (om bijvoorbeeld de wooneenheden en gemeenschappelijke delen van stroom te voorzien). Gewoonlijk worden dus meerdere afnamepunten binnen eenzelfde appartementsgebouw aangesloten op het distributienet via één gemeenschappelijk aansluitingspunt. Voorbeelden van dergelijke toepassingen zijn appartementsgebouwen vanaf 2 wooneenheden en opgedeelde loodsen of magazijnen voor verschillende KMO's. Deze situatie bemoeilijkt de gebruikers van dergelijke gebouwen om te investeren in bijvoorbeeld een PV-installatie op het dak van het gebouw omdat ze, indien ze voor het eigen afnamepunt willen genieten van de PV-productie, elk afzonderlijk verbonden dienen te worden met de installatie, wat geen efficiënte toepassing is. Dit lossen we op door energiedelen ook voor deze gebouwen mogelijk te maken. Ook (appartements)gebouwen met meerdere aansluitingspunten komen in aanmerking op de voorwaarde dus dat deze zich op hetzelfde adres bevinden. Verder wordt ook verduidelijkt dat het om productie-installaties gaat die in of op het gebouw of de aanhorigheden zijn geplaatst. De productie-installaties dient dus ook fysiek bij de energiedelers te staan. De aanhorigheden zijn die zaken die horen bij en dienstbaar zijn aan het gebouw, bijvoorbeeld de gemeenschappelijk tuin, garage(s), parking,... Aansluiting op een warmte- of koudenet wordt in de bepaling van het begrip gebouw en in het kader van energiedelen binnen dat gebouw niet meegenomen omdat de hernieuwbare thermische productie in het gebouw sowieso enkel rechtstreeks en fysiek zal verbonden zijn met de wooneenheden van de afnemers in het gebouw en het probleem van energiedelen binnen een gebouw, zoals zich dat stelt bij elektriciteit, zich daar dus niet stelt. Het gaat dan over een collectieve verwarmingsinstallatie zoals die nu ook al bestaat. Met het punt 1° van artikel 7.2.1 wordt dus het concept "gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie" uit de Richtlijn Hernieuwbare Energie omgezet.

Onder punt 2 en 3 van het tweede lid van artikel 7.2.1 wordt nogmaals herhaald dat ook de leden of vennoten van een energiegemeenschap onderling energie kunnen delen en dit maximaal ten belope van hun afname op hun toegangspunt.

Een aantal bepalingen in de richtlijnen stellen duidelijk dat actieve afnemers, zelfverbruikers van hernieuwbare energie en energiegemeenschappen op een eerlijke en evenwichtige wijze dienen bij te dragen aan de totale kosten van het systeem.

- Artikel 22, 4, d) van de Richtlijn Hernieuwbare energie stelt in het kader van een faciliterend kader voor hernieuwbare energiegemeenschappen dat *"hernieuwbare-energiegemeenschappen onderworpen zijn aan eerlijke, evenredige en transparante procedures, waaronder registratie- en vergunningsprocedures, en nettarieven die de kosten weerspiegelen, evenals relevante tarieven, heffingen en belastingen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat zij op passende, eerlijke en evenwichtige wijze bijdragen aan het delen van de totale kosten van het systeem, overeenkomstig een door de nationale bevoegde autoriteiten ontwikkelde transparante kosten-batenanalyse van decentrale energiebronnen"*;

- recital (68) van de Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen stelt dat *"Tegelijkertijd moeten de lidstaten ervoor zorgen dat zelfverbruikers van hernieuwbare energie op een evenwichtige en passende wijze bijdragen aan het algemene systeem voor deling van de kosten van elektriciteitsopwekking, -distributie en -verbruik wanneer elektriciteit in het net wordt ingevoerd"*.

- Artikel 15, 2., e) stelt dat actieve afnemers *"onderwerpen worden aan transparante en niet-discriminerende nettarieven die de kosten weerspiegelen, waarbij de elektriciteit die in het net wordt ingevoerd en de elektriciteit die uit het net wordt verbruikt, apart worden verrekend overeenkomstig artikel 59, lid 9, van deze richtlijn en artikel 18 van Verordening (EU) 2019/943, waarbij ervoor wordt gezorgd dat zij op een passende en evenwichtige wijze bijdragen aan het delen van de totale kosten van het systeem"*;

- Artikel 16, 1., e) stelt dat energiegemeenschappen van burgers *"worden onderworpen aan niet-discriminerende, eerlijke, evenredige en transparante procedures en tarieven, ook wat betreft registratie en het verlenen van vergunningen, en aan transparante en niet-discriminerende nettarieven die de kosten weerspiegelen in overeenstemming met artikel 18 van Verordening (EU) 2019/943, waarbij wordt gewaarborgd dat zij op voldoende en evenwichtige wijze bijdragen aan het delen van de totale kosten van het systeem"*.

- Artikel 16, 3. e) stelt dat energiegemeenschappen van burgers *"e) het recht hebben binnen de energiegemeenschap van burgers te voorzien het delen van elektriciteit die is opgewekt door de productie-eenheden in bezit van de gemeenschap, mits aan de andere in dit artikel vastgelegde vereisten wordt voldaan en de rechten en verplichtingen van de leden van de gemeenschap als eindafnemers worden gehandhaafd"...* en verder hierover... *"Voor de toepassing van eerste alinea, onder e), als elektriciteit wordt gedeeld, gebeurt dat zonder afbreuk te doen aan geldende nettarieven, heffingen en vergoedingen, in overeenstemming met een transparante kosten-batenanalyse van gedistribueerde energiebronnen, uitgevoerd door de bevoegde nationale instantie"*.

Om ervoor te zorgen dat de bijdrage aan het totale systeem niet in het gedrang komt worden een aantal bepalingen opgenomen in het voorliggende ontwerp van decreet. Om ervoor te zorgen dat alle plichten (bijvoorbeeld inzake aanduiden evenwichtsverantwoordelijkheid, openbare dienstverplichtingen, heffingen en certificatenverplichtingen) die van toepassing zijn voor een toegangshouder op een toegangspunt ook blijven gelden en geïnd kunnen worden in het kader van energiedelen, wordt gesteld dat de titularis van een toegangspunt altijd een toegangshouder dient aan te duiden. Energiedelen zou er immers kunnen toe leiden dat vennoten of leden zelfvoorzienend zijn in hun energiebehoefte en zodoende geen commerciële leverancier meer nodig hebben, die bij aansluitingen <56 kVA ook sowieso optreedt als toegangshouder. Op die manier zouden de

eerder vernoemde verplichtingen en de financiering daarvan in het gedrang kunnen komen. Er wordt dus gesteld dat de titularis van het toegangspunt sowieso een toegangshouder dient aan te duiden (voor aansluitingen <56 kVA zal dit een leverancier zijn, voor aansluitingen >56kVA kan dit een leverancier of de eindafnemer zelf zijn, althans volgens het huidige Technisch Reglement). Bovendien wordt gesteld dat deze toegangshouder in het kader van energiedelen niet de netbeheerder mag zijn. Deze is immer vrijgesteld van sommige verplichtingen (vb. quotum certificatenverplichting), wat terug de verplichtingen en de financiering in het gedrang zou brengen. Dit impliceert dat klanten van de distributienetbeheerder in de hoedanigheid van sociale leverancier, niet aan energiedelen kunnen doen. De toepassing van energiedelen op deze klanten lijkt een enorme complexiteit te zijn die een aparte analyse vraagt. Die analyse zal in het kader van een faciliterend kader gemaakt worden om te bekijken op welke manier kwetsbare doelgroepen (inclusief de klanten van de sociale leverancier) kunnen betrokken worden.

Het vierde lid bepaalt dat de Vlaamse Regering in het kader van energiedelen en na advies van de VREG, een aantal verplichtingen kan opleggen die betrekking hebben tot de informatieverlening, de behandeling van klachten, maatregelen van sociale aard en maatregelen ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen.

Het vijfde en zevende lid bepalen dat de afnemer zijn rechten en plichten als afnemer, huishoudelijke afnemer, beschermde afnemer of actieve afnemer behoudt als hij aan energiedelen doet. Dit ter omzetting van artikel 21, §2, c), 22, §1 en 22, §2, b) van de Richtlijn Hernieuwbare Energie en artikel 16, §1, c) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn die bepalen dat de afnemer deze rechten en plichten behoudt, ook in het kader van activiteiten zoals energiedelen.

Om de bijdrage aan de totale kosten van het systeem niet in het gedrang te brengen wordt hier verder bepaald dat de uitoefening van de activiteit energiedelen geen afbreuk doet aan de hoedanigheid van afnemer, huishoudelijke afnemer, beschermde afnemer of actieve afnemer en *de daarmee verbonden rechten, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen, waaronder bijdragen voor openbare dienstverplichtingen en bijdragen in het kader van de certificatenverplichtingen*. In hetzelfde lid wordt vervolgens bepaald dat de activiteit energiedelen enkel invloed kan hebben op de verrekening van de energiecomponent (commodity). Met andere woorden zal energiedelen geen invloed hebben op alle andere onderdelen van de energiefactuur zoals de geldende openbare dienstverplichtingen, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen waarvoor de Vlaamse wetgever bevoegd is deze te bepalen.

Om aan deze verplichtingen te voldoen, is het cruciaal dat, naast het aanduiden van een toegangshouder, de energiestromen die gedeeld worden ook door de verschillende meters individueel gemeten worden. Immers, de afgenomen hoeveelheid energie (kWh) op een afnamepunt is voor verschillende onderdelen van de factuur de basis voor aanrekening. Dit is bijvoorbeeld het geval voor jaarlijkse quotumverplichting groene stroom en WKK of sommige openbare dienstverplichtingen opgelegd aan de netbeheerder. Dit impliceert dan ook dat alle hoofdmeters van deelnemers in een energiegemeenschap individueel uitgelezen blijven worden en er geen sprake kan zijn van een collectief virtueel toegangspunt waarop energiestromen (afname en injectie) van de verschillende deelnemers geaggregeerd worden. De verrekening van de gedeelde energie dient achteraf (na de uitlezing) te gebeuren op basis van alle gemeten stromen zodat de gegevens die nodig zijn om aan bovenstaande verplichtingen te voldoen nog steeds beschikbaar blijven. Verder wordt bepaald dat de gemeten energie op het toegangspunt de basis blijft voor de berekening van de onbalans. Het is dus op die hoeveelheid dat de evenwichtsverantwoordelijkheid geldt.

Het zesde lid bepaalt dat het artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet niet van toepassing is op energiedelen. Dat artikel bepaalt immers *“voor productie-installaties voor zonne-energie met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA die geïnstalleerd worden vanaf 1 januari 2021 moet de elektrische productie die geïnjecteerd wordt op het distributienet worden opgekocht”*. In geval van energiedelen moet de geïnjecteerde energie niet worden opgekocht en is geen terugleververgoeding verschuldigd gezien het expliciet de bedoeling is om de geïnjecteerde energie te delen en dus niet te verkopen.

In de tweede paragraaf wordt bepaald dat de Vlaamse Regering nadere regels kan bepalen voor energiedelen met betrekking tot bijvoorbeeld een af te sluiten overeenkomst of de uitwisseling van gegevens tussen betrokken marktpartijen. De Vlaamse Regering kan bovendien nadere regels opleggen inzake meting en meetgegevens, de voorwaarden waaraan de methodieken voor het berekenen van energiehoeveelheden voor de allocatie, reconciliatie, facturatie en de aanpassingen aan deze berekeningen moeten voldoen (bijvoorbeeld ook voorwaarden met betrekking tot welke meters geplaatst dienen te worden, mogelijke verdeelsleutels, statische verdeelsleutels pro rata het investeringsbedrag, dynamische verdeelsleutels om gelijktijdigheid tussen productie en afname te stimuleren, combinatie van beide, werken met werkelijke of gecorrigeerde energievolumes, meerdere allocatiepunten, ...).

Tot slot wordt onder dit artikel bepaald dat de Vlaamse Regering de fasering en timing voor deze activiteit zal vastleggen. De betrokken marktpartijen zijn zowel technisch, operationeel en procesmatig nog niet klaar om deze activiteit in de praktijk mogelijk te maken. Deze processen zijn lopende of dienen nog opgestart te worden. Er moet echter gestreefd worden naar een snelle en volledige implementatie maar wellicht zal dit gefaseerd gebeuren gezien deze verschillende technische en operationele processen gefaseerd en niet allemaal op hetzelfde moment zullen afgerond zijn. Er wordt met deze marktpartijen bekeken welke timing en fasering haalbaar is om een snelle en volledige implementatie na te streven.

Artikel 62

In titel VII, hoofdstuk II, wordt een artikel 7.2.2 ingevoegd, dat peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie bepaalt en dat een actieve afnemer zijn geproduceerde groene stroom kan verkopen aan één andere actieve afnemer.

Met dit artikel wordt tegemoet gekomen de definitie van peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie en aan artikel 21, §2, a) van de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energie dat bepaalt dat zelfverbruikers van hernieuwbare energie het recht hebben om hun overtollige productie van hernieuwbare elektriciteit op te slaan en te verkopen ook via regelingen voor peer-to-peerhandel en ook aan artikel 2, punt 8 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn dat bepaalt dat een actieve afnemer de door hemzelf opgewekte elektriciteit mag verkopen. We spreken hier niet van “overtollig” omdat dit niet opgelegd wordt in het kader van de verkoop door actieve afnemers in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Als criterium wordt zelf geproduceerde groene stroom die in het distributienet wordt geïnjecteerd, gehanteerd.

De eerste paragraaf is de omzetting van de definitie “peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie” uit de Richtlijn Hernieuwbare energie en de bepaling daarin van het artikel 21, 2), a) waar gesteld wordt dat zelfverbruikers van hernieuwbare energie (actieve afnemers in het voorliggende ontwerp van decreet) individueel of via aankoopgroeperingen, het recht om overtollige productie van groene stroom te verkopen via regelingen voor peer-to-peerhandel. Hierbij wordt benadrukt dat de betrokken partijen steeds moeten voldoen aan alle rechten en plichten die gelden

voor de marktrol (producent, aggregator, leverancier,...) die ze in het kader van peer-to-peerhandel uitoefenen. Aankoopgroepering slaat op aggregatie in dit ontwerp van decreet, daarom wordt het woord aankoopgroepering uit de richtlijn vervangen door het woord aggregatie. Deze vorm van peer-to-peerhandel gaat over deze gevallen die geen directe 1 op 1 verkoop inhouden, dus bijvoorbeeld wanneer één of meerdere actieve afnemers hernieuwbare energie verkopen aan meerdere actieve afnemers al dan niet via een tussenliggende derde partij. In dit geval wordt niets gewijzigd aan de huidige rechten en plichten die voor die marktrollen gelden. Zo zal wanneer een actieve afnemer bijvoorbeeld rechtstreeks of via een derde partij, verkoopt aan twee of meer actieve afnemers, die verkopende actieve afnemer of derde partij aan de leveranciersverplichtingen moeten voldoen.

In paragraaf 2 wordt hierop uitzondering gemaakt in het geval het gaat om de verkoop van in het distributienet geïnjecteerde groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer (dus direct 1 op 1, zonder tussenpersoon). Enkel in dit geval worden er bepaalde vrijstellingen gegeven. Namelijk vrijstelling van een voorafgaande toekenning van een leveringsvergunning door de VREG (artikel 4.3.1, eerste lid Energiedecreet van 8 mei 2009), openbare dienstverplichtingen opgelegd aan leveranciers (artikel 4.3.2 Energiedecreet van 8 mei 2009) en openbare dienstverplichtingen voor de leveranciers ter stimulering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van de hernieuwbare energiebronnen (artikel 5.7.1, eerste lid Energiedecreet van 8 mei 2009). In alle andere gevallen blijven deze bepalingen wel gelden indien van toepassing. Verder wordt in deze paragraaf bepaald dat de hoeveelheid verkochte energie maximaal ten belope van de afname van de aankopende actieve afnemer kan zijn.

Om ervoor te zorgen dat de bijdrage aan het totale systeem niet in het gedrang komt (cfr. toelichting bij energiedelen) worden ook hier een aantal bepalingen opgenomen die dat moeten bewerkstelligen. Om alle plichten (bijvoorbeeld inzake aanduiden evenwichtsverantwoordelijkheid, openbare dienstverplichtingen, heffingen en certificatenverplichtingen) die van toepassing zijn voor een toegangshouder op een toegangspunt ook blijven gelden in het kader van deze activiteit, wordt gesteld dat de titularis van een toegangspunt altijd een toegangshouder dient aan te duiden. Deze activiteit zou er immers kunnen toe leiden dat vennoten of leden zelfvoorzienend zijn in hun energiebehoefte en zodoende geen commerciële leverancier meer nodig hebben, die bij aansluitingen <56 kVA ook sowieso optreedt als toegangshouder. Op die manier zouden de eerder vernoemde verplichtingen en de financiering daarvan in het gedrang kunnen komen. Er wordt dus gesteld dat de titularis van het toegangspunt sowieso een toegangshouder dient aan te duiden (voor aansluitingen <56 kVA zal dit een leverancier zijn, voor aansluitingen >56kVA kan dit een leverancier of de eindafnemer zelf zijn). Bovendien wordt gesteld dat deze toegangshouder in het kader van deze activiteit sowieso niet de netbeheerder mag zijn. Deze is immers vrijgesteld van sommige verplichtingen (vb. quotum certificatenverplichting), wat terug de verplichtingen en de financiering in het gedrang zou brengen. Dit impliceert dat klanten van de distributienetbeheerder in de hoedanigheid van sociale leverancier, niet aan deze activiteit kunnen doen. De toepassing van peer-to-peerhandel op deze klanten lijkt een enorme complexiteit te zijn die een aparte analyse vraagt. Die analyse zal in het kader van een faciliterend kader gemaakt worden om te bekijken op welke manier kwetsbare doelgroepen (inclusief de klanten van de sociale leverancier) kunnen betrokken worden.

Verder wordt bepaald dat de actieve afnemer zijn rechten en plichten als afnemer, huishoudelijke afnemer of actieve afnemer behoudt als hij deze activiteit uitoefent. Dit ter omzetting van artikel 21, §2, c) van de Richtlijn Hernieuwbare dat bepaalt dat de afnemer deze rechten en plichten behoudt, ook in het kader van deze activiteit.

Om de bijdrage aan de totale kosten van het systeem niet in het gedrang te brengen wordt hier verder bepaald dat de uitoefening van deze activiteit geen afbreuk doet aan de hoedanigheid van afnemer, huishoudelijke afnemer, beschermde afnemer of actieve afnemer en de *daarmee verbonden rechten, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen, waaronder bijdragen voor openbare dienstverplichtingen en bijdragen in het kader van de certificatenverplichtingen.*

Net zoals bij energiedelen wordt ook hier bepaald dat de peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie tussen meerdere actieve afnemers en de peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer enkel invloed kan hebben op de verrekening van de energiecomponent (commodity). Met andere woorden zal deze activiteit geen invloed hebben op alle andere onderdelen van de energiefactuur zoals de geldende openbare dienstverplichtingen, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen waarvoor de Vlaamse wetgever bevoegd is deze te bepalen.

Om aan deze verplichtingen te voldoen, is het belangrijk dat, naast het aanduiden van een toegangshouder, de energiestromen die aan één andere actieve afnemer verkocht worden ook door beide meters individueel gemeten worden. Immers, de afgenomen hoeveelheid energie (kWh) op een afnamepunt is voor verschillende onderdelen van de factuur de basis voor aanrekening. Dit is bijvoorbeeld het geval voor jaarlijkse quotumverplichting groene stroom en WKK of sommige openbare dienstverplichtingen opgelegd aan de netbeheerder. Dit impliceert dan ook dat de hoofdmeters van beide afnemers waartussen energie verkocht wordt individueel uitgelezen blijven worden. De verrekening van de energie die via deze activiteit verkocht werd, dient achteraf (na de uitlezing) te gebeuren op basis van alle gemeten stromen zodat de gegevens die nodig zijn om aan bovenstaande verplichtingen te voldoen nog steeds beschikbaar blijven. Verder wordt bepaald dat de gemeten energie op het toegangspunt de basis blijft voor de berekening van de onbalans. Het is dus op die hoeveelheid dat de evenwichtsverantwoordelijkheid geldt.

In de derde paragraaf wordt bepaald dat de Vlaamse Regering nadere regels kan bepalen voor peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer met betrekking tot bijvoorbeeld een af te sluiten overeenkomst, de uitwisseling van gegevens tussen betrokken marktpartijen of over meting en meetgegevens. De Vlaamse Regering kan bovendien nadere regels opleggen inzake de voorwaarden waaraan de methodieken voor het berekenen van energiehoeveelheden voor de allocatie, reconciliatie, facturatie en de aanpassingen aan deze berekeningen moeten voldoen (bijvoorbeeld ook voorwaarden met betrekking tot welke meters geplaatst dienen te worden, mogelijke verdeelsleutels, statische verdeelsleutels pro rata het investeringsbedrag, dynamische verdeelsleutels om gelijktijdigheid tussen productie en afname te stimuleren, combinatie van beide, werken met werkelijke of gecorrigeerde energievolumes, meerdere allocatiepunten, ...).

Tot slot wordt onder dit artikel bepaald dat de Vlaamse Regering de fasering en timing voor deze activiteit zal vastleggen. De betrokken marktpartijen zijn zowel technisch, operationeel en procesmatig nog niet klaar om deze activiteit in de praktijk mogelijk te maken. Deze processen zijn lopende of dienen nog opgestart te worden. Er moet echter gestreefd worden naar een snelle en volledige implementatie maar wellicht zal dit gefaseerd gebeuren gezien deze verschillende technische en operationele processen gefaseerd en niet allemaal op hetzelfde moment zullen afgerond zijn. Er wordt met deze marktpartijen bekeken welke timing en fasering haalbaar is om een snelle en volledige implementatie na te streven.

Artikel 63

Dit artikel wijzigt artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De vernietiging door het Grondwettelijk Hof bij arrest nr. 5/2021 van 14 januari 2021

van artikel 15.3.5/12 *juncto* artikel 4.1.30/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 betekent dat er geen juridische basis meer is voor de "terugdraaiende teller", en dat de door de installatie opgewekte en in het net geïnjecteerde stroom apart zal moeten worden verrekend met de van het net afgenomen stroom. De hoeveelheid opgewekte elektriciteit die niet ter plaatse zelf wordt verbruikt (of wordt gestockeerd in een batterij waarna die elektriciteit later wordt verbruikt) zal de eigenaar moeten "vermarkten", terwijl voor de volledige bruto-afname dan het leverancierstarief (incl. heffingen) moet worden aangerekend.

Artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vormt de rechtsgrond voor de terugleververgoeding (cfr. art. 7.13.2 van het Energiebesluit van 19 november 2010), maar is momenteel beperkt tot PV-installaties die in gebruik zijn genomen vanaf 1 januari 2021. Artikel 15.3.5/12, vierde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorzagt echter in de mogelijkheid dat installaties die in gebruik genomen waren voor 1 januari 2021 toch vrijwillig konden overstappen naar het systeem van de terugleververgoeding uit artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

De vernietiging van artikel 15.3.5/12 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 heeft op dit punt ook de twee volgende consequenties:

- De bestaande rechtsgrond voor het overstappen naar het systeem van de terugleververgoeding is tegelijk ook vernietigd, zodat er eigenlijk voor installaties met ingebruiknamedatum van voor 2021 geen rechtsgrond bestaat om te genieten van het systeem van de terugleververgoeding.
- Het bestaande systeem van de terugleververgoeding uit artikel 15.3.5/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet worden uitgebreid tot installaties met ingebruiknamedatum van voor 2021.

Dit regelgevende hiaat moet in het kader van rechtszekerheid en investeringszekerheid dan ook dringend worden gedicht. Middels dit artikel wordt dan ook de rechtsgrond voor de terugleververgoeding gecreëerd voor decentrale productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA die geïnstalleerd werden voor 1 januari 2021 en waar een digitale meter is geplaatst. Ook voor deze installaties moet de elektrische productie die geïnjecteerd wordt op het distributienet worden opgekocht. Dit laatste is in de feiten echter technisch volledig onmogelijk te verwezenlijken voor installaties die nog beschikken over een klassieke Ferrarimeter. Voor installaties waar nog steeds een klassieke Ferrarimeter is geplaatst, bestaat dan ook de technische noodzakelijkheid dat zij voorlopig onder het oude systeem moeten blijven vallen totdat ook daar een digitale meter kan worden geplaatst.

De algehele uitrol van de digitale meters door de netbeheerders kan niet van vandaag op morgen zijn verwezenlijkt. De *juridische* realiteit staat voor dossiers waar nog geen digitale meter werd geïnstalleerd dan ook haaks op de *technische* realiteit: dossiers met een klassieke Ferrarimeter functioneren immers technisch sowieso als een terugdraaiende teller ongeacht wat er juridisch hierover werd bepaald.

Deze technische noodzakelijkheid met betrekking tot de Ferrarimeter lijkt overigens impliciet door het Hof te worden erkend wanneer het in het arrest op pagina 18 stelde: "*De tijdelijke instandhouding van het compensatiemechanisme kan evenwel niet noodzakelijk worden geacht, nu de digitale meter toelaat - anders dan voorheen bij de terugdraaiende teller het geval was - om beide energiestromen (afname en injectie) afzonderlijk te registreren, zodat het brutoverbruik aan alle tarieven, taksen en heffingen kan worden onderworpen en geen afbreuk wordt gedaan aan de federale bevoegdheden.*" Voor installaties waar heden nog steeds een klassieke Ferrarimeter is geplaatst gaat deze argumentatie aangaande noodzakelijkheid ook vandaag nog op.

Het is juist om die technische redenen dat de BTW-administratie *in tempore non suspecto* in 2014 al specifieke regels had ingevoerd m.b.t. hoe de mechanische terugdraaiende teller in het kader van de btw fiscaal moet worden behandeld (Beslissing Btw, nr. E.T.114.454, dd. 28.10.2014)⁸. Het lijkt logisch dat die regels in de situatie waar heden nog steeds een klassieke Ferrarimeter aanwezig is van kracht zullen blijven.

Artikel 64

Dit artikel regelt de inwerkingtreding. De Vlaamse Regering bepaalt de datum van inwerkingtreding voor wat betreft artikel 21, 22, 61 en 62, om de continuïteit te verzekeren in de activiteiten van de netbeheerder en een timing en fasering van energiedelen en peer-to-peerhandel mogelijk te maken. Artikel 63 treedt in werking op de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. Voor de overige artikelen is er geen specifieke inwerkingtreddingsbepaling opgenomen in het ontwerp van decreet. De algemene regel is aldus van toepassing. Dit wil zeggen dat deze artikelen tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad in werking treden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen

- Concordantietabellen "A" en "B"

⁸ Voor een uitgebreide bespreking van hoe de btw-administratie via de beslissing nr. E.T.114.454, dd. 28.10.2014 dergelijke installaties behandelde: zie F. DEWAELE, "Recente ontwikkelingen in het Vlaamse energierecht anno 2019: damn the torpedoes, full steam ahead!", 190-194, in DEKETELAERE, K. & DELVAUX, B. (ed.), *Jaarboek energierecht 2018*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 317 p.